

Grey Scale #13

DANES-PICTA.com

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

PODRÓŻ STUDYJNA
STUDENTÓW II ROKU STUDIÓW DYPLOMOWYCH
WYDZIAŁU WOJSK LĄDOWYCH
AKADEMII OBRONY NARODOWEJ
„SIERPIEŃ – 1998”

CZEŚĆ I

Wnioski i konstatacje z pierwszego etapu
podróży studyjnej

Temat: STUDIUM TERENOWE REJONU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY
PRZEWIDZIANEJ DO ZWALCZANIA ZGRUPOWAŃ PRZECIWNIKA
W TYŁOWYM OBSZARZE OBRONY PRZECIWDDESANTOWEJ

~~Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/3949 cz. 1~~

05-003949-002-

WARSZAWA

68929

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ**

**PODRÓŻ STUDYJNA
STUDENTÓW II ROKU STUDIÓW DYPLOMOWYCH
WYDZIAŁU WOJSK LĄDOWYCH
AKADEMII OBRONY NARODOWEJ
„SIERPIEŃ – 1998”**

CZĘŚĆ PIERWSZA

**WNIOSKI I KONSTATAcje Z PIERWSZEGO ETAPU PODRÓŻY
STUDYJNEJ**

**TEMAT: STUDIUM TERENOWE REJONU ODPOWIEDZIALNOŚCI
BRYGADY PRZEWIDZIANEJ DO ZWALCZANIA ZGRUPOWAŃ
PRZECIWNIA W TYŁOWYM OBSZARZE OBRONY PRZECIWD-
SANTOWEJ**

WARSZAWA

1998r.

UKŁAD OPRACOWANIA

TOM PIERWSZY

WSTĘP

1. PLAN PODRÓŻY STUDYJNEJ

2. WNIOSKI Z PIERWSZEGO ETAPU PODRÓŻY STUDYJNEJ

2.1. STUDIUM TERENOWE OBSZARU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY W KONTEŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE

2.2. STUDIUM TERENOWE W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ PRZECIWNIKA

2.3. CHARAKTERYSTYKA WOJSKOWO - GEOGRAFICZNA POJEZIERZA ZACHODNIO - POMORSKIEGO I WYBRZEŻA TRZEBIATOWSKIEGO

2.4. OCENA WALK I ARMII WOJSKA POLSKIEGO O WAŁ POMORSKI

TOM DRUGI

3. WNIOSKI Z DRUGIEGO ETAPU PODRÓŻY STUDYJNEJ

3.1. STUDIUM TERENOWE OBSZARU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY W KONTEŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE

3.1. STUDIUM TERENOWE W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ PRZECIWNIKA

3.3. OCENA WOJSKOWO-GEOGRAFICZNA OBSZARU RÓNINY PIŁAWSKIEJ I PRADOLINY REDY-ŁABY

3.4. NATARCIE 6 DP NA KOŁOBRZEG

TOM TRZECI

4. WNIOSKI Z TRZECIEGO ETAPU PODRÓŻY STUDYJNEJ

4.1. STUDIUM TERENOWE OBSZARU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY W KONTEŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE

4.2. STUDIUM TERENOWE W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ PRZECIWNIKA

4.3. WOJSKOWO-GEOGRAFICZNA CHARAKTERYSTYKA POBRZEŻA KOSZAŁIŃSKIEGO

4.4. CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA OPERACJI POMORSKIEJ

ZAŁĄCZNIKI

SPIS TREŚCI (TOM PIERWSZY)

WSTĘP

1. PLAN PODRÓŻY STUDYJNEJ	4
2. WNIOSKI Z PIERWSZEGO ETAPU PODRÓŻY STUDYJNEJ	47
2.1. STUDIUM TERENOWE OBSZARU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE.....	47
2.2. STUDIUM TERENOWE W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ PRZECIWNIKA.....	67
2.3. OPRACOWANIE Z GEOGRAFII WOJSKOWEJ.....	87
CHARAKTERYSTYKA WOJSKOWO - GEOGRAFICZNA POJEZIERZA ZA- CHODNIO – POMORSKIEGO I WYBRZEŻA TRZEBIATOWSKIEGO	
2.4. OPRACOWANIE Z HISTORII WOJSKOWOŚCI.....	100
OCENA WALK I ARMII WOJSKA POLSKIEGO O WAŁ POMORSKI	

WPROWADZENIE

Aktualna sytuacja polityczno-militarna w Europie, bliska perspektywa naszej obecności w sojuszu Północnoatlantyckim oraz udział w misjach pokojowych stawia jakościowo nowe wymagania wobec absolwentów Akademii Obrony Narodowej. Powyższe uwarunkowania stawiają określone wymagania wobec programu studiów dyplomowych, prowadzonych w Wydziale Wojsk Lądowych. Jego realizacja powinna być ukierunkowana na to, by przyszły absolwent – oficer wojsk lądowych, był wysokiej klasy specjalistą z zakresu kierowania zespołami ludzkimi w różnych sytuacjach i środowiskach.

Osiągnięciu celu kształcenia służą różne formy i metody kształcenia. Ważne miejsce pośród nich odgrywa podróż studyjna, postrzegana jako istotny element systemu kształcenia na studiach dyplomowych.

Celem podróży studyjnej jest zapoznanie studentów ze strukturą, zadaniami oraz głównymi przedsięwzięciami szkoleniowymi wybranego okręgu wojskowego. Jest ona także doskonałą okazją do bliższego poznania wybranych obszarów naszego Kraju, szczególnie w kontekście ich walorów geograficznych i kulturowych. Podróż studyjna jest także okazją do dokonania ocen i analiz wybranych kierunków (rejonów), postrzeganych przez pryzmat ich roli i znaczenia w systemie obronnym państwa.

Tegoroczna podróż studyjna, którą kierował prodziekan WWL płk prof. dr hab. Zbigniew ŚCIBIOREK, prowadzona była na obszarze Pomorskiego Okręgu Wojskowego. Podzielona została na trzy etapy podczas których zrealizowano następujące zagadnienia szkoleniowe:

ETAP I - studium terenowe rejonu odpowiedzialności brygady przewidzianej do zwalczania zgrupowań przeciwnika w tyłowym obszarze obrony przeciwdesantowej.

ETAP II - studium terenowe rejonu odpowiedzialności brygady przewidzianej do obrony wybrzeża morskiego na kierunku głównego wysiłku obrony przeciwdesantowej.

ETAP III - studium terenowe rejonu odpowiedzialności brygady przewidzianej do działań obronnych na kierunku pomocniczym – w ramach obrony przeciwdesantowej Pomorskiego Okręgu Wojskowego.

Niniejsze wydawnictwo zawiera wnioski oraz konstatacje opracowane przez studentów podczas pobytu na podróży studyjnej i po jej zakończeniu. Poszczególne części opraco-

wania zredagowane zostały pod kierunkiem uczestniczących w podróży, doświadczonych nauczycieli akademickich:

Część pierwsza – **płk dr Bolesław SIKORSKI**

mjr dypl. Jarosław TOMASZEWSKI

Część druga – **płk dr Robert BOJARSKI**

kpt. dypl. Andrzej POLAK

Część trzecia – **ppłk dypl. Tadeusz KÓSKA**

ppłk dypl. Andrzej GBUREK

mjr dypl. Andrzej CZUPRYŃSKI

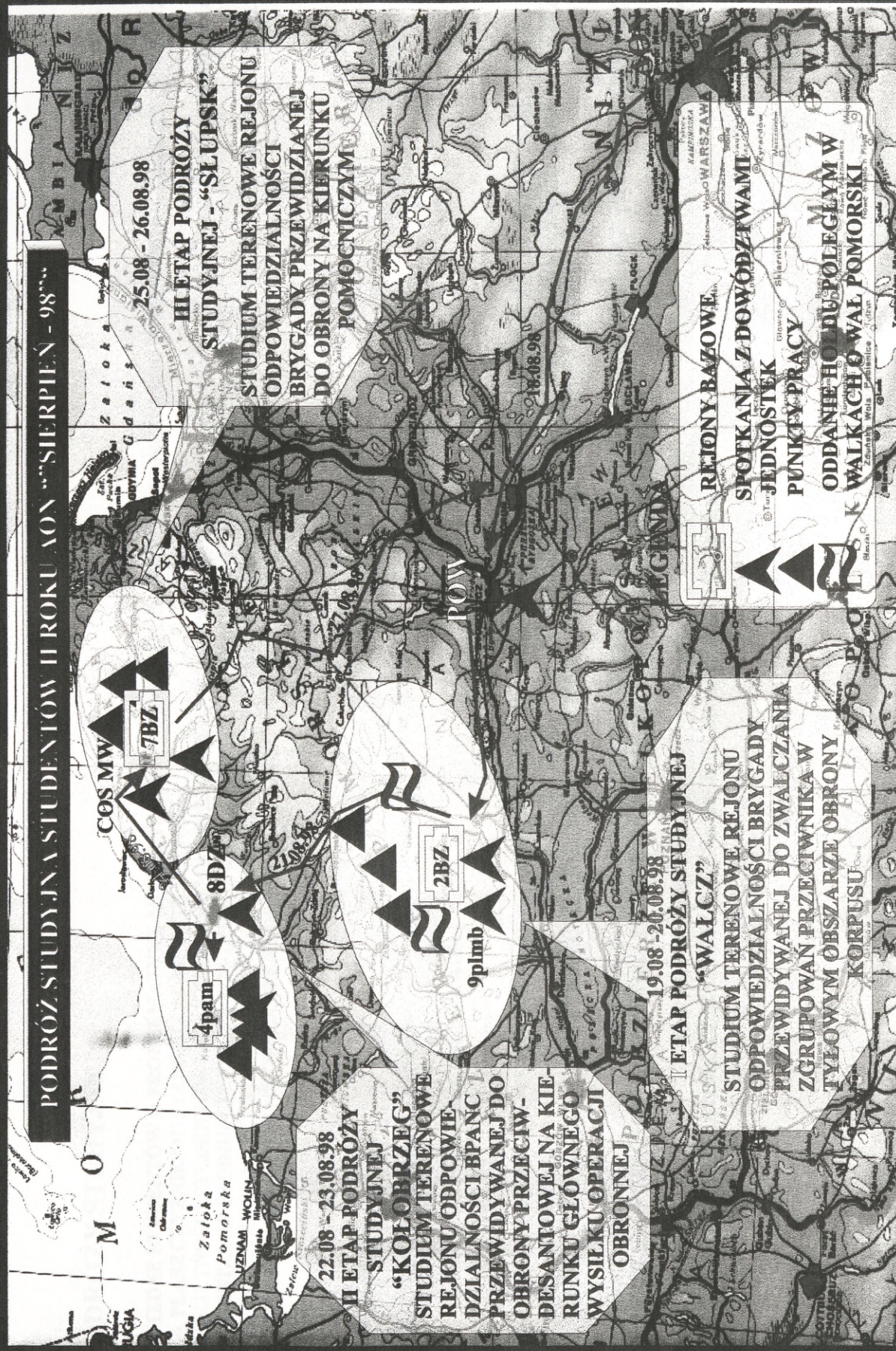
Całość zebrał i przygotował do druku autor podróży **płk dr Robert BOJARSKI**.

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ**

**1. PLAN PODRÓŻY STUDYJNEJ
STUDENTÓW II ROKU STUDIÓW AKADEMII OBRONY NARODOWEJ**
(założenia, materiał uzupełniający, załączniki)
(18-27.08. 1998)

PODRÓŻ STUDYJNA STUDENTÓW II ROKU AON "SIERPIEŃ - 98"

22.08 - 23.08.98
II ETAP PODRÓŻY
STUDYJNEJ
"KOŁOBRZEG"
STUDIUM TERENOWE
REJONU ODPOWIE-
DZIALNOŚCI BPANC
PRZEWIDYWANEJ DO
OBRONY PRZECIW-
DESANTOWEJ NA KIE-
RUNKU GŁÓWNEGO
WYSIŁKU OPERACJI
OBROŃNEJ

25.08 - 26.08.98
III ETAP PODRÓŻY
STUDYJNEJ - "SŁUPSK"
STUDIUM TERENOWE REJONU
ODPOWIEDZIALNOŚCI
BRYGADY PRZEWIDZIANEJ
DO OBRONY NA KIERUNKU
POMOCNICZYM

19.08 - 20.08.98
I ETAP PODRÓŻY STUDYJNEJ
"WALCZ"
STUDIUM TERENOWE REJONU
ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY
PRZEWIDYWANEJ DO ZWALCZANIA
ZGRUPOWAN PRZECIWNKA W
TYŁOWYM OBSZARZE OBRONY
KORPUSU

REJONY BAZOWE
SPOTKANIA Z DOWÓDZTWAMI
JEDNOSTEK
PUNKTY PRACY
ODDANIE HONORU POLEGŁYM W
WALKACH O WAL POMORSKI

CELE PODRÓŻY STUDYJNEJ:

- POSZERZYĆ WIEDZĘ STUDENTÓW O PROBLEMATYKĘ MIEJSCA I ROLI POMORSKIEGO OKRĘGU WOJSKOWEGO W SYSTEMIE OBRONNYM RZECZYPOSPOLITEJ NA PŁASZCZYŹNIE MILITARNEJ I ADMINISTRACYJNEJ.
- POGLĘBIĆ UMIEJĘTNOŚCI STUDENTÓW W ZAKRESIE OCENY TERENU ORAZ SPOSOBU WYKORZYSTANIA JEGO WALORÓW W RÓŻNYCH RODZAJACH DZIAŁAŃ – NA PODSTAWIE STUDIUM TERENOWEGO (KIERUNKÓW, RUBIEŻY, REJONÓW) POJEZIERZA POMORSKIEGO.
- ROZWINĄĆ WYOBRAŹNIĘ TAKTYCZNO – OPERACYJNĄ O ASPEKT HISTORII SZTUKI WOJENNEJ – W WYNIKU ANALIZY I OCENY WYBRANYCH BITEW, WALK I OPERACJI PROWADZONYCH NA OBSZARZE PODRÓŻY STUDYJNEJ.

2. TERMIN: 18.08- 27.08.1998 r.

3. UCZESTNICY: - kadra dydaktyczna - 14 oficerów;
 - studenci II roku studiów WWLąd. - 96 oficerów;
 - kierownicy - 5 pracowników cywilnych AON.
 RAZEM - 115 osób

4. ETAPY:

Etap przygotowawczo-organizacyjny - OPRACOWANIE DOKUMENTACJI I MATERIAŁÓW SZKOLENIOWYCH DO ĆWICZENIA (do 30.05.1998r.)
 Etap pierwszy (WALCZ) - (od 18.08 do 20.08. 1998 r.) STUDIUM TERENOWE REJONU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY PRZEWIDZIANEJ DO ZWALCZANIA ZGRUPOWAŃ PRZECIWNIA W TYŁOWYM OBSZARZE OBRONY PRZECIWDDESANTOWEJ POW.

Etap drugi (KOŁOBRZEG) - (od 21. 08 do 23.08. 1998 r.) STUDIUM TERENOWE REJONU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY PRZEWIDZIANEJ DO OBRONY WYBRZEŻA MORSKIEGO NA KIERUNKU GŁÓWNEGO WYSIŁKU OBRONY PRZECIWDDESANTOWEJ.

Etap trzeci (SŁUPSK) - (od 24.08 do 26.08. 1998 r.) STUDIUM TERENOWE REJONU ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY PRZEWIDZIANEJ DO DZIAŁAŃ OBRONNYCH NA KIERUNKU POMOCNICZYM – W RAMACH OBRONY PRZECIWDDESANTOWEJ POW.

Z A Ł O Ż E N I E
do przeprowadzenia studium terenowego na obszarze POMORZA ZACHODNIEGO

SYTUACJA OGÓLNA

W ramach opracowania planu strategicznej obrony terytorium Rzeczypospolitej, dowództwo **POMORSKIEGO OKRĘGU WOJSKOWEGO** przystąpiło do przygotowania koncepcji obrony wybrzeża morskiego, w wyznaczonym obszarze odpowiedzialności.

Do wypracowania koncepcji obrony zostały zaangażowane dowództwa i sztaby podległych związków taktycznych, oddziałów oraz sił ukladu pozamilitarnego. Istotnym elementem tego procesu jest studium terenowe obszarów, kierunków, rubieży.

Dowódca okręgu zapoznał dowódców ZT i oddziałów z ogólnymi założeniami obrony północnej i zachodniej granicy okręgu oraz przydzielił im rejon odpowiedzialności.

Z przyjętych założeń obrony wynika, że głównego zagrożenia należy spodziewać się na kierunku: **KOŁOBRZEG – POZNAŃ** oraz **SŁUPSK – BYDGOSZCZ**.

Stosownie do kierunków zagrożenia dowódca angażuje do obrony wojska operacyjne oraz siły OT okręgu.

Dowódcy: ZT, oddziałów wojsk operacyjnych i sił OT, otrzymali zadanie przeprowadzenia studium terenowego w przydzielonych rejonach odpowiedzialności oraz przedstawienia wniosków dowódcy okręgu do **20.09.1998r.**

USTALENIA DLA CELÓW SZKOLENIOWYCH:

1. Wnioski dotyczące studium terenowego obejmują część graficzną oraz część opisową. Część opisowa dołączona jest jako załącznik do wytycznych na każdy etap podróży studyjnej. Problemy, które powinny być przedstawione przez studentów w części graficznej na mapach (w każdym etapie podróży studyjnej) – zawiera załącznik nr 2, 2a, 3.

2. Za opracowanie zbiorcze (część graficzna i opisowa) każdego etapu odpowiedzialni są:

- > etap pierwszy – WALCZ – 1 i 2 grupa szkoleniowa;
- > etap drugi – KOŁOBRZEG – 3 i 4 grupa szkoleniowa;
- > etap trzeci – SŁUPSK – 5, 6 i 7 grupa szkoleniowa.

Powyzszy podzial dotyczy opracowań z problematyki geografii i historii sztuki wojennej wg wytycznych wykladowców tych katedr.
Termin przedstawienia gotowych opracowań – 20.09.1998

WYTYCZNE DO PRZEPROWADZENIA STUDIUM TERENOWEGO DLA 2BZ

Mapa 1:100 000

N-33-82,93,94,105,106

2BZ przydzielono rejon odpowiedzialności: **SZCZECINEK, CZAPLINEK, ŻELISŁAWIE.**

W ogólnych założeniach siły operacyjne z garnizonu **WAŁCZ**, jednostki obrony terytorialnej oraz siły ukladu pozamilitarnego są przewidywane do działań przeciw zgrupowaniom przeciwnika w tyłowym obszarze działań obronnych POW (operacja przeciwdesantowa).

DANE DODATKOWE:

1. Pododdziały 2 BZ stacjonują w **WAŁCZU**.
2. Na czas działań, 2 BZ przydziela się eskadrę śmigłowców rozpoznawczo – łącznikowych z **INOWROCLAWIA**.
3. W obszarze odpowiedzialności 2 BZ stacjonują:
 - ◆ **WAŁCZ** - Rejonowy Sztab Wojskowy.
 - 4. W okresie zagrożenia militarnego w strefie odpowiedzialności brygady formowane są:
 - ◆ Pułk obrony terytorialnej (dowództwo: 1 i 2 batalion obrony terytorialnej m. **SZCZECINEK**, 3 batalion m. **ZŁOCIENIEC**);
 - ◆ **OLESZNO** - batalion ochrony obiektów;
 - ◆ **WAŁCZ** – batalion ochrony obiektów;
5. Powyższe siły są przewidziane do podporządkowania dowódcy brygady na czas wykonania zadania.

W przypadku wycofania się wojsk operacyjnych ze strefy odpowiedzialności, siły OT przechodzą do działań nieregularnych pod jednolitym dowództwem szefa RSZW.

PRACA DO WYKONANIA:

1. Zapoznać się z założeniem.
2. Przygotować mapę do pracy i nanieść na nią dane z założenia.
3. Przystudiować literaturę z zakresu działań przeciw desantowych oraz przeciw zgrupowaniom użytym przez przeciwnika w wymiarze lądowym. Ponadto, zapoznać się z działaniem wojsk operacyjnych w wspólnej strefie odpowiedzialności z siłami OT.
4. Przeprowadzić studium terenowe rejonu odpowiedzialności.
5. Opracować wnioski w formie opisowej i graficznej.
6. **Część opisowa obejmuje problematykę:**

**STUDIUM TERENOWE, Z PUNKTU WIDZENIA PRZECIWNIKA, W ASPEKcie OKREŚLENIA POTRZEB I WARUNKÓW WYKORZYSTANIA
STANIA ZGRUPOWAŃ DO DZIAŁAŃ W GŁĘBI OBSZARU OPERACJI PRZECIWDESANTOWEJ POW**

1. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie odpowiedzialności
2. Ocena i wybór obiektów kluczowych, których opanowanie stwarza warunki do:
 - ◆ paraliżowania swobody działań w operacji obronnej;
 - ◆ utrzymania wysokiego tempa prowadzenia operacji zaczepnej przez siły główne;
 - ◆ destrukcyjnego oddziaływania na elementy systemu operacji obronnej na całą głębokość (szczególnie na kierunku głównego uderzenia);
 - ◆ zmiany kierunku głównego uderzenia;
 - ◆ potęgowania uderzenia.
3. Wpływ terenu na warunki prowadzenia działań zaczepnych w zakresie:
 - ◆ użycia zgrupowań w wymiarze: powietrznym (siły powietrzno-desantowe i aeromobilne) i lądowym (oddziały rajdowe i wydzielone);
 - ◆ współdziałania między siłami użytymi do powyższych działań w oderwaniu od sił głównych;
 - ◆ prawdopodobnego czasu prowadzenia samodzielnych działań;
 - ◆ wykorzystania infrastruktury naturalnej (sztucznej) w aspekcie osiągania celów (głównych, alternatywnych, pośrednich);
 - ◆ współpracy z ludnością cywilną;
 - ◆ wykorzystania miejscowych zasobów logistycznych i technicznych;
 - ◆ zabezpieczenia działań, w tym: maskowania, powszechnej OPL;
 - ◆ prowadzenia działań nieregularnych;
 - ◆ sprawnego i szybkiego przemieszczania się (możliwość zapewnienia swobody manewru) - na podstawie oceny drożni, pokrycia, rzeźby;
 - ◆ warunki obserwacji, rozpoznania oraz prowadzenia ognia;
 - ◆ efektywnego wykorzystania środków rażenia;
 - ◆ wsparcia działań środkami przełożonego;
 - ◆ wpływ warunków pogodowych oraz pory doby na efektywność działań.

STUDIUM TERENOWE, Z PUNKTU WIDZENIA WOJSK WŁASNYCH, W ASPEKTCIE POTRZEB I WARUNKÓW PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZECIWI ZGRUPOWANIOM PRZECIWNIKA W TYŁOWYM OBSZARZE OBRONY PRZE- CIWDESANTOWEJ POW

1. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie odpowiedzialności brygady
2. Ocena obiektów kluczowych, których opanowanie przez przeciwnika może zapewnić: wysokie tempo prowadzenia operacji zaczepnej; zmianę kierunku głównego uderzenia; potencjalne uderzenia; destrukcyjne oddziaływanie na elementy systemu operacji obronnej; paraliżowanie swobody działań.
3. Przewidywana ocena sił przeciwnika do działań w ugrupowaniu operacyjnym, w wymiarze: powietrznym (zgrupowania aeromobilne i powietrzno desantowe) i lądowym (oddziały rajdowe, wydzielone).
4. Ocena warunków zwalczania zgrupowań przeciwnika, prowadzących działania w głębi operacyjnego obszaru obrony korpusu, w zakresie:
 - ◆ potrzeby wydzielenia sił do działań (zgrupowania strukturalne, funkcjonalne)-w wymiarze lądowym i powietrznym.
 - ◆ wykorzystania infrastruktury (naturalnej, sztucznej);
 - ◆ wykorzystania miejscowych zasobów logistycznych i technicznych;
 - ◆ współpracy z ludnością cywilną;
 - ◆ wsparcia działań środkami przelotowego, w tym: środkami OPL; obieg informacji; czas reakcji;
 - ◆ skrytego i szybkiego przemieszczania (zapewnienia swobody działań własnym elementom - na podstawie oceny drożni, pokrycia, rzeźby);
 - ◆ współdziałania z: siłami OT; układem pozamilitarnym, w ramach utrzymania, w skali operacyjnej, swobody działań;
 - ◆ warunki prowadzenia rozpoznania, obserwacji, kierowania środkami rażenia, maskowania;
 - ◆ sposobu rozmieszczenia sił pod kątem skrócenia czasu reakcji;
 - ◆ ocena rejonów umożliwiających blokowanie sił przeciwnika, rażenia ogniem, prowadzenia działań bezpośrednich, organizowania zasadzek;
 - ◆ wpływ warunków atmosferycznych oraz pory doby na efektywność działań.
5. Sposób prowadzenia działań w rejonach szczególnego zainteresowania przeciwnika i wojsk własnych:
 - obrona (osłona) ciągła obiektów (kierunków, obszarów) o charakterze ogniskowym;
 - obrona (osłona) ciągła obiektów (kierunków, obszarów) o charakterze strefowym;
 - działania pulsacyjne;
 - dozorowanie.

WYTYCZNE DO PRZEPROWADZENIA STUDIUM TERENOWEGO DLA 12 BPanc

Mapa 1: 100 000

N-33-67,68

Dla 12 BPanc (garnizon BUDOWO) wyznaczono rejon odpowiedzialności: rz. PARSETA; pld. zach. NOWOGARDEK; ROGOWO. Na prawo rejon odpowiedzialności pOT z BUDOWA – linia rozgraniczenia: rz. PARSETA.

Na lewo rejon odpowiedzialności BPanc z TRZEBIATOWA – linia rozgraniczenia: ROGOWO; GOSŁAW.

Z zamiaru dowódcy OW wynika, że 12 BPanc jest przewidziana do prowadzenie działań obronnych na kierunku głównego wysiłku operacji przeciwdesantowej.

DANE DODATKOWE:

1. Na czas wykonania zadania dowódcy brygady podporządkowuje się sily obrony terytorialnej i układu pozamilitarnego formowane w okresie zagrożenia militarnego:
- ◆ pułk obrony terytorialnej (dowództwo: 5 i 6 batalion OT - KOŁOBRZEG, 7 bOT - KARLINO);
- ◆ batalion rozbudowy fortyfikacyjnej ze STARGARDU SZCZECIŃSKIEGO.

PRACA DO WYKONANIA:

1. Zapoznać się z założeniem.
2. Przygotować mapy do pracy i nanieść na nią dane z założenia.
3. Przeprowadzić studium terenowe rejonu odpowiedzialności.
4. Wyniki studium terenowego przedstawić w formie opisowej i graficznej.

Część opisowa obejmuje:

STUDIUM TERENOWE, Z PUNKTU WIDZENIA PRZECIWNIKA, POD KĄTEM PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH.

1. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie odpowiedzialności.
2. Pojemność (dostępność) obszaru (kierunku) dla efektywnego wykorzystania zgrupowań uderzeniowych-określenie korytarzy manewru.
3. Możliwość tworzenia, utrzymania i wykorzystania przewagi dla zachowania ciągłości działań i wysokiego tempa prowadzenia natarcia.
4. Możliwość absorbowania (dezorganizowania) elementów systemu operacji obronnej na całą głębokość; paraliżowania swobody działań – w wyniku użycia sił w wymiarze powietrznym i lądowym.
5. Utrzymanie zdolności do zmiany KGU (sposobu działania), zachowania swobody działań (manewru), ciągłej i elastycznej reorganizacji systemu działań.
6. Współdziałanie z sąsiadami – osłona skrzydeł.
7. Wpływ wykorzystania sił i środków – strony broniącej się – w obszarze działań bezpośrednich oraz w ramach głębszej operacji, w wymiarze: środków rażenia; zgrupowań lądowych i powietrznych; działań nieregularnych.
8. Możliwość naruszenia więzi operacyjnej między funkcjonalnymi (strukturalnymi) elementami ugrupowania oraz elementami wsparcia i zabezpieczenia.
9. Efektywne wykorzystanie systemu rażenia oraz elementów wsparcia i zabezpieczenia.
10. Możliwość wykorzystania naturalnej (sztucznej) infrastruktury.
11. Prognozowaną rolę celów pośrednich (alternatywnych) w procesie osiągania celu głównego.
12. Maskowanie; ubezpieczenie; powszechną OPL; zabezpieczenie inżynieryjne; obronę przeciwchemiczną.
13. Charakterystyka terenu nieprzekraczalnego, trudno przekraczalnego, przekraczalnego, na płaszczyźnie określenie parametrów korytarzy działań dla każdego kierunku.
14. Charakterystyka kierunków aktywnych, pasywnych.
15. Ocena warunków maskowania, prowadzenia działań pozornych, pośrednich.
16. Charakterystyka rejonów zurbanizowanych – w tym ocena wpływu toksycznych środków przemysłowych.
17. Wpływ zatopień, pożarów przestrzennych na swobodę działań.
18. Warunki prowadzenia obserwacji i wykorzystanie środków rażenia.
19. Wpływ warunków atmosferycznych oraz pory doby na efektywność działań.

STUDIUM TERENOWE, Z PUNKTU WIDZENIA WOJSK WŁASNYCH, POD KĄTEM PROWADZENIA DZIAŁAŃ OBRONNYCH – NA KIERUNKU GŁÓWNEGO WYSIŁKU

ANALIZA I OCENA KIERUNKÓW (REJONÓW, RUBIEŻY) W ASPEKTCIE:

1. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie odpowiedzialności.
2. Zachowania zdolności do tworzenia, utrzymania i wykorzystania przewagi.
3. Zachowania swobody i ciągłości działań (manewru).
4. Pogłębiania obrony, narastania oporu oraz zmiany KGW.
5. Charakterystyka obiektów kluczowych.
6. Przeciwdziałania wysokiemu tempu prowadzenia natarcia przez przeciwnika oraz użyciu przez niego sił w wymiarze powietrznym i lądowym.
7. Współdziałania z sąsiadami – osłona skrzydeł.
8. Ochrony wojsk przed skutkami użycia systemu rażenia przez przeciwnika (w tym ochrona wojsk przed toksycznymi środkami przemysłowymi).
9. Utrzymanie więzi operacyjnej między funkcjonalnymi (strukturalnymi) elementami ugrupowania oraz elementami wsparcia i zabezpieczenia – organicznymi i przełożonego.
8. Wpływ terenu na:
 - ◆ tworzenie i efektywne wykorzystanie systemu działań w uwarunkowaniach:
 - czasowych;
 - rzeczowych; w warunkach statycznych i dynamicznych
 - przestrzennych.
 - ◆ charakter obrony i sposób osiągnięcia w niej celu;
 - ◆ możliwość ciągłej i elastycznej reorganizacji systemu działań w stosunku do sytuacji ;
 - ◆ celowość użycia sił w ugrupowaniu przeciwnika w wymiarze powietrznym i lądowym;
 - ◆ efektywne wykorzystanie systemu rażenia;
 - ◆ zabezpieczenie obrony w zakresie: maskowania; ubezpieczenia; powszechnej OPL; zabezpieczenia inżynieryjnego; logistycznego (technicznego); obrony przeciwchemicznej.
10. Wykorzystanie infrastruktury naturalnej (sztucznej) oraz analiza zakresu przedsięwzięć dla przygotowania terenu w aspekcie wykonania zadania (osiągnięcia celu).
11. Charakterystyka gruntów.
12. Ocena infrastruktury naturalnej (sztucznej) w aspekcie kanalizowania działań zgrupowań przeciwnika (drożnia, rzeki, kanały) oraz możliwość powstania zatopień i pożarów.
13. Charakterystyka terenu przekraczalnego, trudno przekraczalnego, nieprzekraczalnego.
14. Określenie korytarzy działań (manewru) dla każdego kierunku – charakterystyka kierunków, rejonów, rubieży (aktywnych, pasywnych), w tym - charakterystyka obiektów pod kątem utrzymania swobody działań.
15. Synchronizacja działań na przyszły dzień przestrzennego charakteru prowadzenia obrony.
16. Warunki prowadzenia obserwacji oraz wykorzystania środków rażenia.
17. Wpływ warunków atmosferycznych oraz pory doby na efektywność działań.

WYTYCZNE DO PRZEPROWADZENIA STUDIUM TERENOWEGO DLA 7 BZ

Mapa 1 : 100 000
N-33-47,48,58,59,60

7BZ otrzymała obszar odpowiedzialności: **LEBA, RUNOWO, BORZECINO, J. GARDNO**

Z zamiaru dowódcy POW wynika, że dla 9BZ, przewiduje się działania mające na celu niedopuszczenie do utworzenia przez przeciwnika korytarza (zaopatrzenia logistycznego) na kierunku: porty **GDAŃSK (GDYNIA) - SŁUPSK, KOSZALIN**. W wypadku powodzenia przeciwnika na tym kierunku, BZ przejdzie w wyznaczonym obszarze do działań nieregularnych.

DANE DODATKOWE:

1. 7BZ stacjonuje w **SŁUPSKU**.
2. W okresie zagrożenia militarnego w rejonie odpowiedzialności brygady formowane są:
 - **SŁUPSK** - pot, boo;
 - **LĘBORK** - bfort.
3. Siły OT, formowane w strefie odpowiedzialności na czas prowadzenia działań obronnych przez wojska operacyjne, podlegają dowódcy 7 BZ.

PRACA DO WYKONANIA:

1. Zapoznać się z założeniem.
2. Przygotować mapę do pracy i nanieść na nią dane z założenia.
3. Przeprowadzić studium terenowe rejonu odpowiedzialności brygady.
4. Wyniki studium terenowego przedstawić w formie opisowej i graficznej.

Część opisowa obejmuje:

STUDIUM TERENOWE, Z PUNKTU WIDZENIA PRZECIWNIKA, POD KĄTEM PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH - NA KIERUNKU POMOCNICZYM

1. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie odpowiedzialności .
2. Pojemność (dostępność) obszaru (kierunku) dla efektywnego wykorzystania zgrupowań uderzeniowych.
3. Możliwość tworzenia, utrzymania i wykorzystania przewagi dla zachowania ciągłości i wysokiego tempa prowadzenia natarcia.
4. Możliwość absorbowania systemu operacji obronnej na całą głębokość dla dezorganizacji funkcjonowania jego elementów i paraliżowania swobody działań – w wyniku użycia sił w wymiarze i łądowym.
5. Utrzymanie zdolności do zmiany KGU (sposobu działania), zachowania swobody działań (manewru), ciągłej i elastycznej reorganizacji systemu działań.
6. Współdziałanie z sąsiadami – ostona skrzydeł.
7. Wpływ wykorzystaniu sił i środków – strony broniącej – przed przednim skrajem w wymiarze: środków rażenia; zgrupowań łądowych i powietrznych; działań nieregularnych.
8. Możliwość naruszenia więzi między funkcjonalnymi (strukturalnymi) elementami ugrupowania oraz elementami wsparcia i zabezpieczenia.
9. Efektywne wykorzystanie systemu rażenia oraz elementów wsparcia i zabezpieczenia.
10. Możliwość wykorzystania naturalne (sztucznej) infrastruktury.
11. Prognozowaną rolę celów pośrednich (alternatywnych) w procesie osiągnięcia celu głównego.
12. Maskowanie; ubezpieczenie; powszechną OPL; zabezpieczenie inżynierijne; obronę przeciwochemiczną.
13. Charakterystyka terenu nieprzekraczalnego, przekraczalnego, trudno przekraczalnego - na płaszczyźnie określenie parametrów korytary działań dla każdego kierunku:
 - ◆ charakterystyka kierunków aktywnych, pasywnych;
 - ◆ ocena warunków maskowania, prowadzenia działań pozornych, pośrednich;
 - ◆ charakterystyka rejonów zurbanizowanych – w tym ocena wpływu toksycznych środków przemysłowych;
 - ◆ wpływ zatopień i pożarów przestrzennych na swobodę działań;
 - ◆ warunki prowadzenia obserwacji oraz wykorzystania środków rażenia;
 - ◆ wpływ warunków pogodowych oraz pory doby na efektywność działań.

STUDIUM TERENOWE, Z PUNKTU WIDZENIA WOJSK WŁASNYCH, POD KĄTEM PROWADZENIA DZIAŁAŃ OBRONNYCH – NA KIERUNKU POMOCNICZYM

1. Ogólna charakterystyka terenu w rejonie odpowiedzialności.

ANALIZA I OCENA KIERUNKÓW (REJONÓW, RUBIEŻY) W ASPEKTCIE:

1. Zachowania zdolności do tworzenia, utrzymania i wykorzystania przewagi.
2. Zachowania swobody i ciągłości działań (manewru).
3. Pogłębiania obrony, narastania oporu oraz zmianę KGW.
4. Charakterystyka obiektów kluczowych.
5. Przeciwdziałania wysokiemu tempu prowadzenia natarcia przez przeciwnika oraz użyciu przez niego sił w wymiarze powietrznym i lądowym.
6. Współdziałania z sąsiadami – osłona skrzydeł.
7. Ochrona wojsk przed skutkami użycia systemu rażenia przez przeciwnika (w tym ochrona wojsk przed toksycznymi środkami przemysłowymi).
8. Utrzymanie więzi operacyjnej między funkcjonalnymi (strukturalnymi) elementami ugrupowania oraz elementami wsparcia i zabezpieczenia – organicznymi i przelożonego. Wpływ terenu na:
 - ◆ tworzenie i efektywne wykorzystanie systemu działań w uwarunkowaniach:
 - czasowych;
 - rzeczowych; w warunkach statycznych i dynamicznych
 - przestrzennych.
 - ◆ charakteru obrony i sposobu osiągnięcia w niej celu;
 - ◆ możliwość ciągłej i elastycznej reorganizacji systemu działań w stosunku do sytuacji;
 - ◆ efektywnego wykorzystanie systemu rażenia;
 - ◆ zabezpieczenie obrony w zakresie: maskowania; ubezpieczenia; powszechnej OPL; zabezpieczenia inżynieryjnego; logistycznego (technicznego); obrony przeciwchemicznej;
 - ◆ możliwość prowadzenia obrony w wymiarze powietrzno-lądowym.
10. Charakterystyka gruntów.
11. Wykorzystania infrastruktury naturalnej (sztucznej) oraz zakres przedsięwzięć dla przygotowania terenu dla potrzeb wykonania zadania (osiągnięcia celu).
12. Oceny infrastruktury naturalnej (sztucznej) w aspekcie kanalizowania działań zgrupowań przeciwnika – (charakterystyka drożni, rzek, kanałów).
13. Możliwość powstania zatopień i wywołania pożarów.
14. Charakterystyka terenu przekraczalnego, nieprzekraczalnego, trudno przekraczalnego.
15. Określenia korytarzy działań (manewru) dla każdego kierunku – ocena kierunków, rejonów, rubieży aktywnych, pasywnych, w tym charakterystyka obiektów pod kątem utrzymania swobody działań.
16. Synchronizacji działań na płaszczyźnie przestrzennego charakteru prowadzenia obrony.
17. Warunki prowadzenia obserwacji i wykorzystania środków rażenia.
18. Wpływ warunków atmosferycznych oraz pory doby na efektywność działań.

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

- ZAŁĄCZNIK 1 - PROBLEMY DO OPRACOWANIA PRZEZ STUDENTÓW W FORMIE GRAFICZNEJ.
- ZAŁĄCZNIK 2 - GRAFICZNE ZOBRAZOWANIE PRZESKÓD TERENOWYCH WG POGLĄDÓW NATO.
- ZAŁĄCZNIK 3 - CHARAKTERYSTYKA TERENU W ZAKRESIE PRZEKRACZALNOŚCI.
- ZAŁĄCZNIK 4 - TABELA PARAMETRÓW KORYTARZY RUCHU.
- ZAŁĄCZNIK 5 - STRUKTURA ORGANIZACYJNA ODDZIAŁÓW WOJSK OPERACYJNYCH.
- ZAŁĄCZNIK 6 - STRUKTURA ORGANIZACYJNA ORAZ MOŻLIWOŚCI ODDZIAŁÓW OBRONY TERYTORIALNEJ.
- ZAŁĄCZNIK 7 - WYBRANE PROBLEMY STUDIUM TERENOWEGO WG POGLĄDÓW NATO.

STUDIUM TERENOWE OBSZARU DZIAŁAŃ W OBRONIE (Z PUNKTU WIDZENIA WOJSK WŁASNYCH - CZĘŚĆ GRAFICZNA) W RAMACH INFORMACYJNEGO PRZYGOTOWANIA POLA WALKI

CHARAKTERYSTYKA SZTUCZNYCH PRZESZKÓD TERENOWYCH
(MOSTY, WIADUKTY, PRZEPRAWY ORAZ REJONY ZURBANIZOWANE
(W TYM OCENA WPLYWU TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW,
PRZEMYSŁOWYCH)).

CHARAKTERYSTYKA NATURALNYCH PRZESZKÓD
TERENOWYCH (DROŻNI, RZEK, KANAŁÓW, BAGIEN,
MOŻLIWOŚCI ZATOPIEŃ, WZNIECANIA POŻARÓW itp.).

WARUNKI PROWADZENIA OBSERWACJI.

MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW RAŻENIA
(OKREŚLENIE PÓL OGNIA).

OCENA DROŻNI W ASPEKTCIE
MOŻLIWOŚCI MANEWRU ORAZ
WARUNKÓW PRZEMIESZCZANIA
WOJSK.

TEREN PRZEKROCZALNY - OKREŚLENIE PARAMETRÓW KORYTARZY
DZIAŁAŃ DLA KAŻDEGO KIERUNKU - CHARAKTERYSTYKA REJONÓW,
KIERUNKÓW, RUBIEŻY - AKTYWNYCH, PASYWNYCH.

TEREN TRUDNO
PRZEKROCZALNY
-CHARAKTERYSTYKA.

CHARAKTERYSTYKA GRUNTÓW.

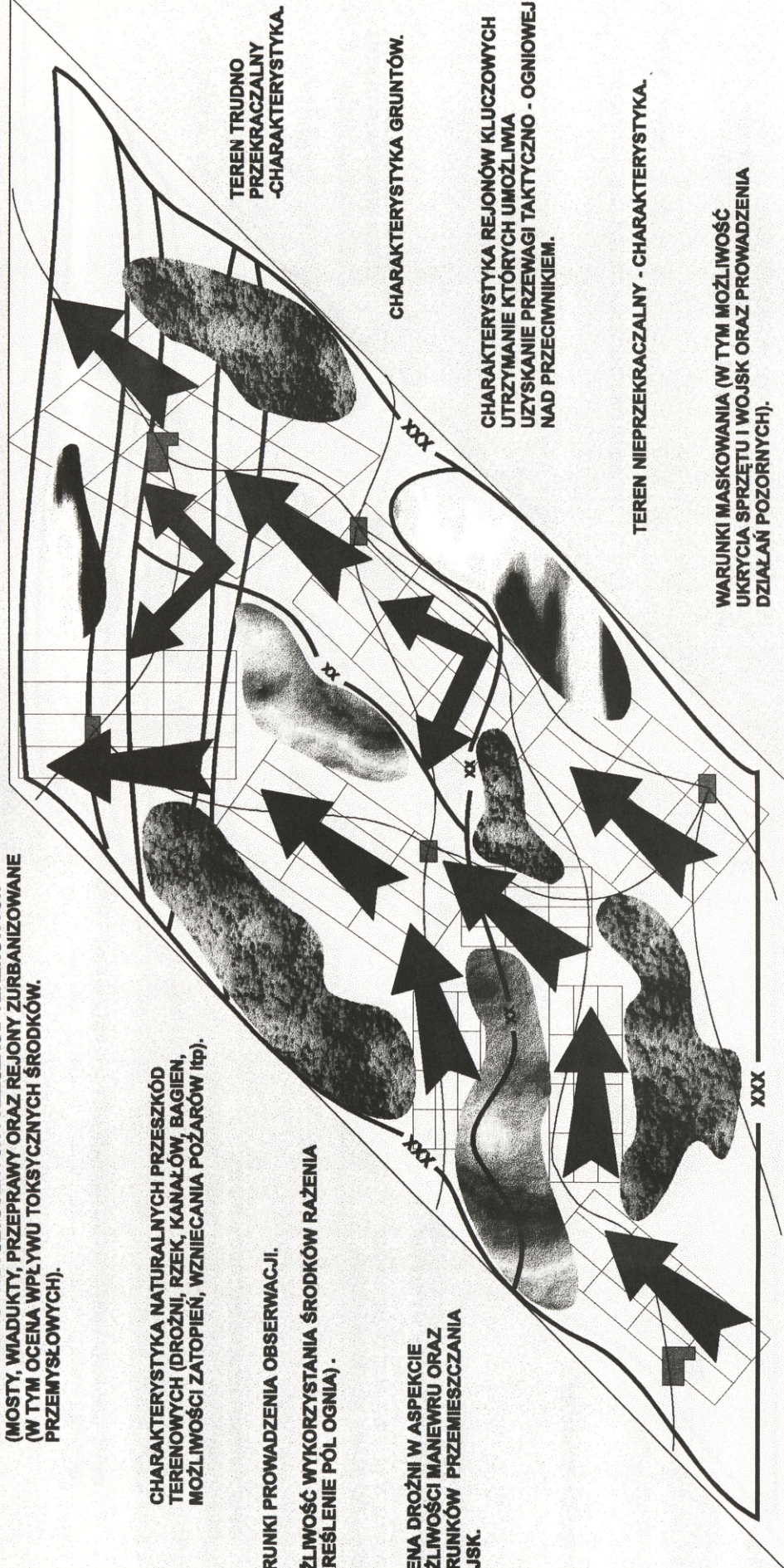
CHARAKTERYSTYKA REJONÓW KLUCZOWYCH
UTRZYMANIE KTÓRYCH UMOŻLIWIA
UZYSKANIE PRZEWAGI TAKTYCZNO - OGNIOWEJ
NAD PRZECIWNIKIEM.

TEREN NIEPRZEKROCZALNY - CHARAKTERYSTYKA.

WARUNKI MASKOWANIA (W TYM MOŻLIWOŚĆ
UKRYCIA SPRZĘTU I WOJSK ORAZ PROWADZENIA
DZIAŁAŃ POZORYNYCH).

OCENA OBIEKTÓW, KTÓRYCH OPANOWANIE (UTRZYMANIE)
STWARZA WARUNKI DO: PARALIZOWANIA SWOBODY DZIAŁAŃ
PRZECIWNIKA ORAZ UMOŻLIWIA DEZORGANIZOWANIE
FUNKCJONOWANIA JEGO SYSTEMU DZIAŁAŃ.

CHARAKTERYSTYKA REJONÓW, KIERUNKÓW, RUBIEŻY, KTÓRE ZAPEWNIĄ
UTRZYMANIE SWOBODY DZIAŁAŃ.

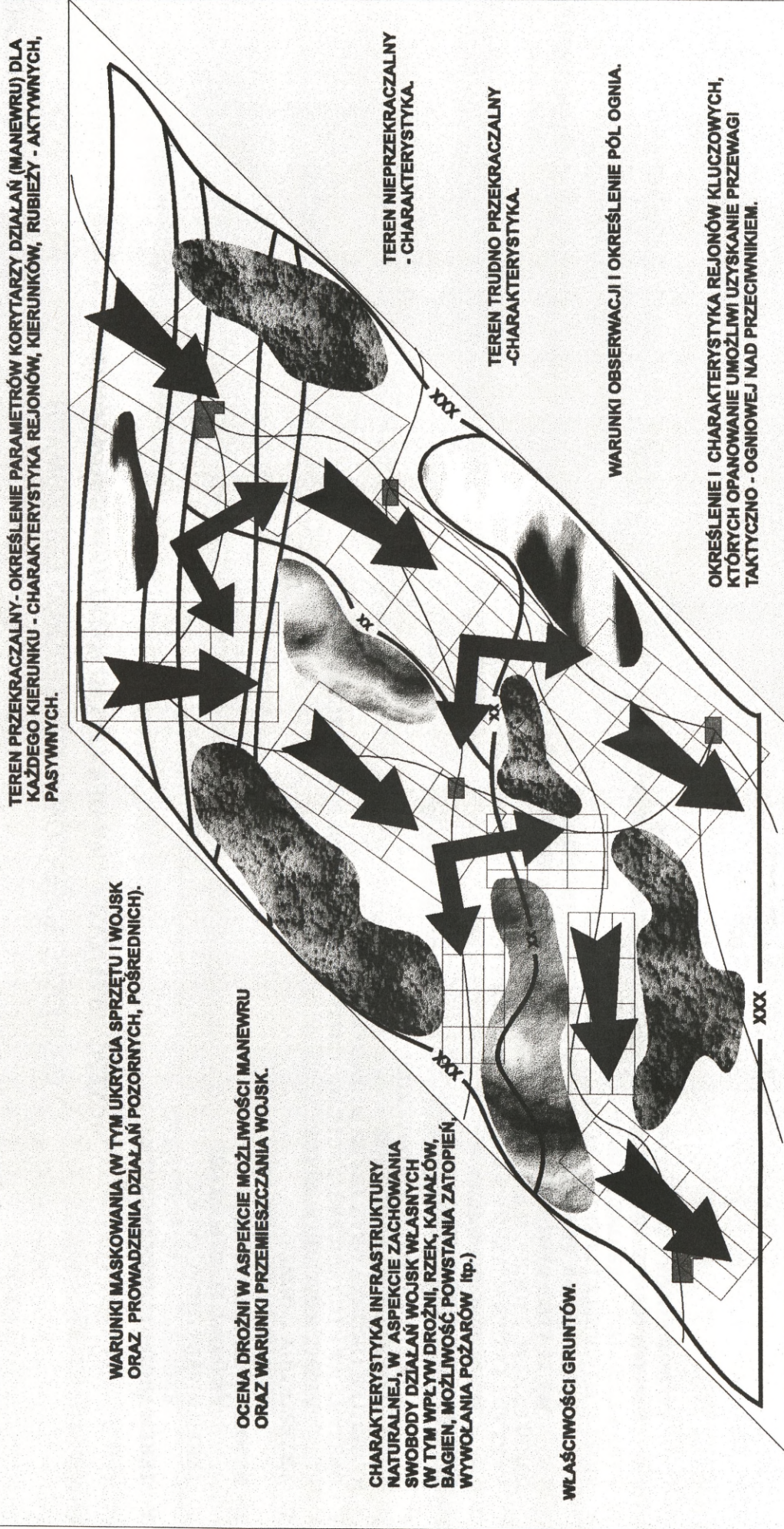

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ - KATEDRA SZTUKI OPERACYJNEJ

STUDIUM TERENOWE OBSZARU W PRYZMACIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH (OCENA Z PUNKTU WIDZENIA PRZECIWNIKA - CZĘŚĆ GRAFICZNA) W RAMACH INFORMACYJNEGO PRZYGOTOWANIA POŁA WALKI

CHARAKTERYSTYKA SZTUCZNYCH PRZESZKÓD TERENOWYCH -MOSTY WIADUKTY, PRZEPRAWY, BRODY, REJONY ZURBANIZOWANE itp. (W TYM OCENA WPŁYwu TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH).

CHARAKTERYSTYKA REJONÓW, KIERUNKÓW, RUBIEŻY POD KĄTEM PARALIZOWANIA SWOBODY DZIAŁAŃ ZGRUPOWAŃ W OBRONIE ORAZ WARUNKI UMOŻLIWIĄCE DEZORGANIZOWANIE FUNKCJONOWANIA SYSTEMU DZIAŁAŃ - EFEKTYWNE UŻYCIE SIŁ W WYMIARZE POWIETRZNYM I LĄDOWYM.

GRAFICZNE ZOBRAZOWANIE PRZESZKÓD TERENOWYCH
(CZĘŚĆ GRAFICZNA – NA OLEATACH) WG STANDARDÓW NATO

1. TEREN TRUDNO PRZEKRACZALNY:
BROZOWE PRZEKĄTNE LINIE.
2. TEREN NIEPRZEKRACZALNY:
BRAZOWE LINIE W KRATĘ.
3. REJONY ZURBANIZOWANE:
CZARNE LINIE W KRATĘ.
4. PRZESZKODY WODNE:
NIEBIESKIE LINIE W KRATĘ.
5. OBSZARY NA KTÓRYCH NASTĘPUJE POGORSZENIE WARUNKÓW PRZEKRACZALNOŚCI
NA SKUTEK OPADÓW ORAZ TEREN PODMOKŁY:
NIEBIESKIE LINIE UKOŚNIE.
6. INNE OBIEKTY (WYROBISKA, KOPALNIE):
CZARNE LINIE W KRATĘ (NG) LUB CZARNE LINIE UKOŚNIE (SG).
7. ZAPORY INŻYNIERYJNE:
KOLOR ZIELONY Z OPISEM.
8. ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE I WYNIKAJĄCE Z TĄD ZAGROŻENIA SKAŻENIA TERENU
TOKSYCZNYMI ŚRODKAMI PRZEMYSŁOWYMI:
*ŻÓLTE LINIE UKOŚNIE DLA NIETRWAŁYCH ŚRODKÓW TRUJĄCYCH;
ŻÓLTE LINIE W KRATĘ DLA TRWAŁYCH ŚRODKÓW TRUJĄCYCH.*
9. MOSTY, WIADUKTY I PRZEPRAWY ZAZNACZA SIĘ I OPISUJE.
10. LASY I TERENY ZALESIONE OPISUJE SIĘ I ZAZNACZA:
*LINIAMI KOLORU ZIELONEGO POD SKOSEM (W PRZYPADKU SG);
LINIAMI KOLORU ZIELONEGO W KRATĘ (W PRZYPADKU NG)*

CHARAKTERYSTYKA TERENU W ZAKRESIE PRZEKRACZALNOŚCI.

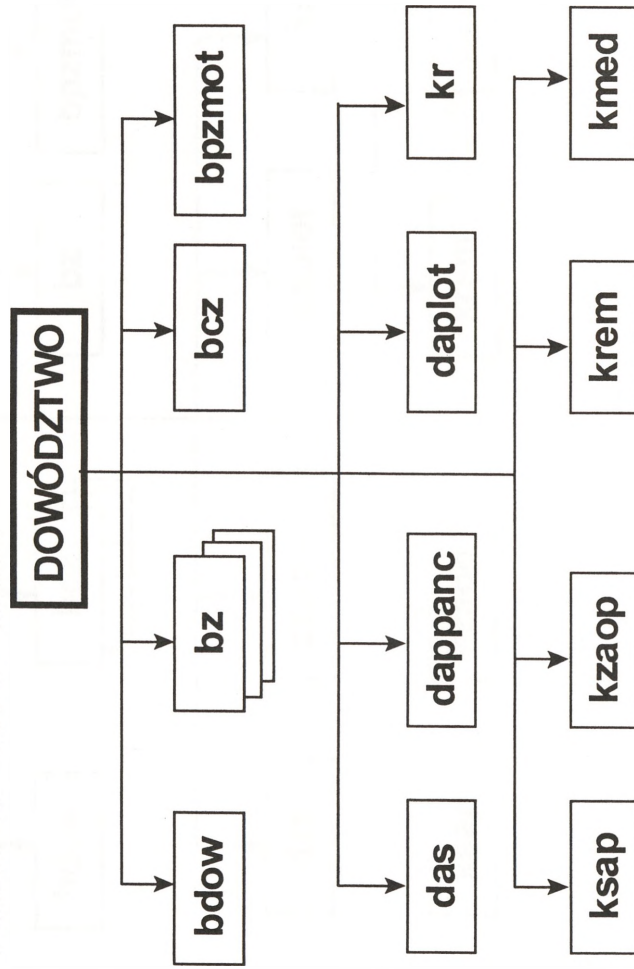
RODZAJ TERENU	CHARAKTERYSTYKA		
	TERENU PRZEJEZDNEGO	TERENU TRUDNO PRZEJEZDNEGO	TERENU NIEPRZEJEZDNEGO
REJONY ZURBANIZOWANE			Szersze niż 500 m lub mniejsze lecz trudne do pokonania
PRZESZKODY WODNE	Szerokość poniżej 1,5 m Głębokość poniżej 0,6 m	Wysokość brzegów do 1,20 m Prędkość nurtu do 1,5 m/s Głębokość do 1,2 m <i>Możliwość pokonania przeszkody na wybranych odcinkach (kierunkach)</i>	Wysokość brzegów powyżej 1,20 m Prędkość nurtu większa niż 1,5 m/s Głębokość powyżej 1,2 m <i>Przeszkody do pokonania, w których wymagany jest sprzęt przeprawowy</i>
NACHYLENIE ZBOCZY	Poniżej 30 %	Od 30 do 50 %	Powyżej 50 %
LASY	Grubość pnia drzewa poniżej 5 cm Odległość pomiędzy drzewami większe niż 5 m	Grubość pnia drzewa powyżej 5 cm Odległość pomiędzy drzewami mniejsza niż 5 m	Grubość pnia drzewa 15 – 20 cm Odległość pomiędzy drzewami mniejsza niż 5 m
INNE PRZESZKODY			Pola minowe Rowy przeciwczołgowe Powałone drzewa

TABELA WYMAGANYCH SZEROKOŚCI KORYTARZY RUCHU

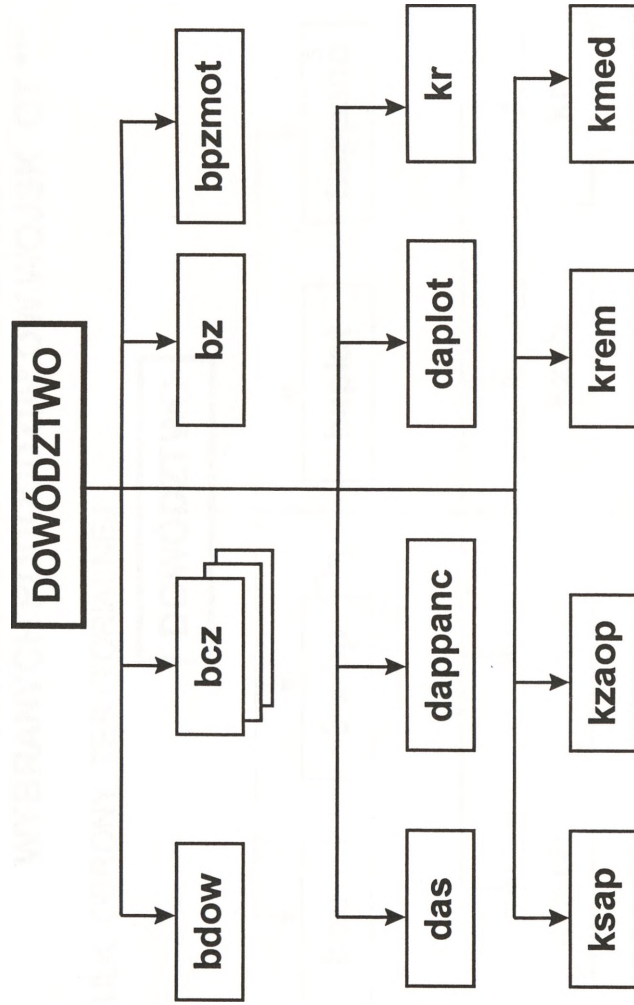
SZCZEBEL ORGANIZACYJNY	SZEROKOŚĆ KORYTARZA RUCHU W KM	ODLEGŁOŚĆ MIĘDZY KORYTARZAMI RUCHU W KM
KOMPANIA	0,5	0,5
BATALION (DYWIZJON)	1,5	2
BRYGADA (PULK)	3,0	6
DYWIZJA	6,0	10

**STRUKTURA ORGANIZACYJNA
WYBRANYCH ODDZIAŁÓW WOJSK OPERACYJNYCH**

1. BRYGADA ZMECHANIZOWANA

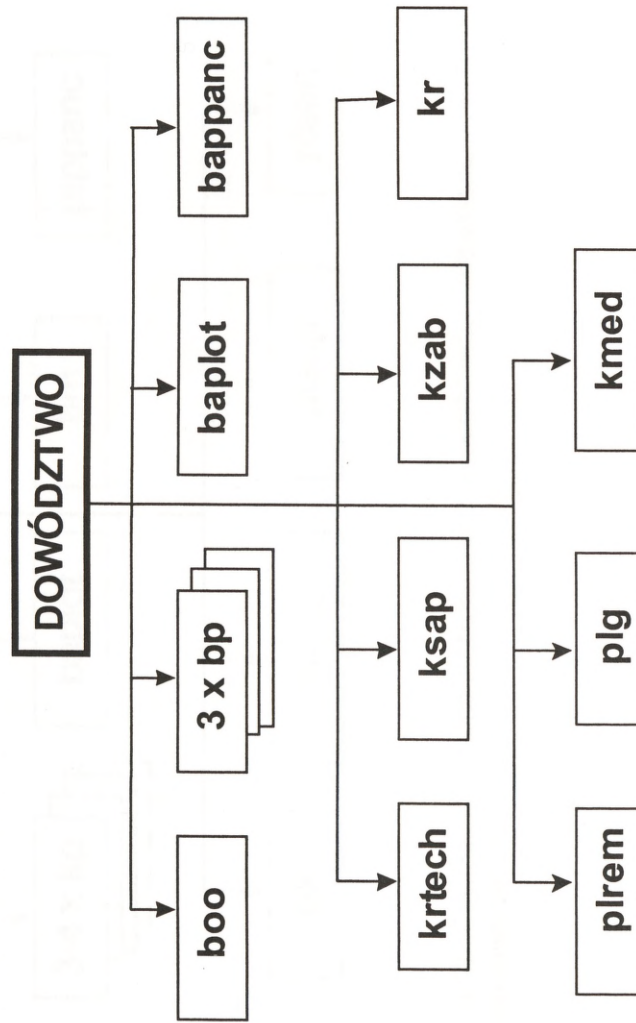

2. BRYGADA KAWALERII PANCERNEJ

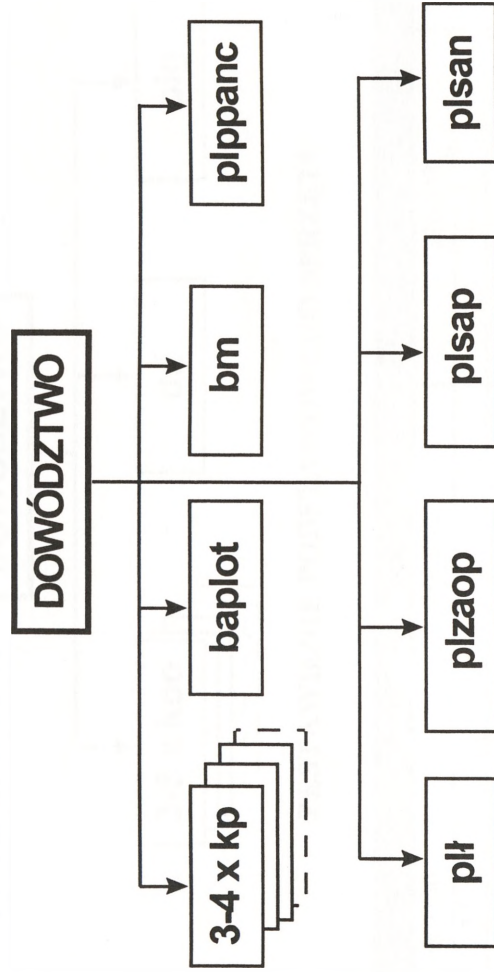

**STRUKTURA ORGANIZACYJNA
WYBRANYCH PODDZIAŁÓW WOJSK OT *****

1. PUŁK OBRONY TERYTORIALNEJ

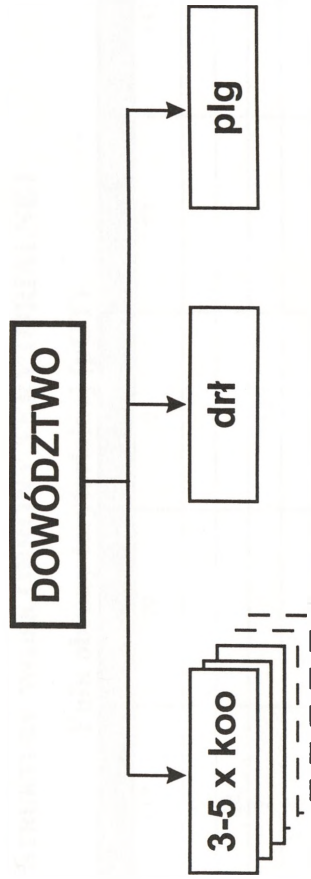

2. BATALION OBRONY TERYTORIALNEJ

*** Skobel W., Gašiorek K., Obrona terytorialna okręgu wojskowego i województwa (regionu), AON, Warszawa 1994r.

3. BATALION OCHRONY OBIEKTÓW

ZESTAWIENIE PODSTAWOWEGO SPRZĘTU

Wyszczególnienie	pOT	bOT	boo	bfort
Stan osobowy	ok.2300	450-650	326-518	ok.613
Moździerze 82mm	27	9	9-15	9
ppk	54	18	6-10	18
ZU-23-2	20	2	6-10	2
S-2	16	4	-	4
Miotacze ognia	-	-	-	28
Spycharka	6	-	-	-
Koparka	6	-	-	-

STRUKTURY WOJSK OBRONY TERYTORIALNEJ

Pułk obrony terytorialnej (pOT)

	ddztwo	kdow	3xbpzmt	kr	bplot	krtech	ksap	logistyka	ogółem
Stan osobowy	31	122	537	79	95	73	133	76	2220
Moździerze M-82			9						27
ppk			18						54
PKM-2,(ZU-23-2)		2	2		12				20
S-2		4	4						16
SMT-1							2		2
Spycharka ciężka							6		6
Koparka							6		6
Dźwig						6	2		8
Elektrownia						4			4
Motocykl		5		10					15
Sprężarka								5	5
WD		2	1						5
Sam. cięż-teren.		13	66	1	16	15	19	17	279
Sam. specjalne		9	7					7	37
Sam. osob-teren.		5	7	12	1	1	1	1	43
Kuchnia		4	6					6	28

Batalion obrony terytorialnej (bOT)

	ddztwo	kdow	kp (3)	bm	bppanc	logistyka	ogółem
Stan osobowy	8	76	114	60	37	43	566
Moździerze M-82				9			9
ppk			4		6		18
PKM-2(ZU-23-2)		2					2
S-2		4					4
Motocykle		8					8
WD		1					1
Kuchnia			1			6	9
Sam. cięż.-feren.		6	12	10	5	9	66
Sam. osob.-feren.		6	1	1	1		11
Sam. specjalne					1	6	7

Batalion forteczny (bfort)

	ddztwo	kdow	kfort (3)	bm	bppanc	płsap	plm	logistyka	ogółem
Stan osobowy	8	65	114	60	37	26	32	43	613
Moździerze M-82				9					9
ppk			4		6				18
PKM-2(ZU-23-2)		2							2
S-2		4							4
Miotacz ognia							28		28
WD		1							1
Kuchnia			1					6	9
Sam. cięż.-teren.		6	10	10	5	4	4	9	68
Sam. osob.-teren.		5	2	1	1	1			14
Sam. specjalne		1			1			6	8

Batalion ochrony i obrony obiektów (boo)

	Ddztwo	drdow	koo (3-5)	Logistyka	Ogółem
Stan osobowy	8	11	96	19	326-518
Moździerze M-82			3		9-15
ppk			2		6-10
PKM-2(ZU-23-2)			2		6-10
Kuchnia			1	1	4-6
Sam. cięż.-teren.		1	11	9	40-62
Sam. osob.-teren.	2				2
Sam. specjalne				1	1
Przyczepa transportowa.			1	1	4-6

Kompania dowodzenia RSzW (kdow/RSzW)

	ddziwo	ploirr	pirad	pill	piplot	plgospod	ogółem
Stan osobowy	3	41	24	41	21	17	147
Motocykle		3					3
PKM-2(ZU-23-2)					2		2
S-2					4		4
WD			2				2
Kuchnia						2	2
Sam. cięż-teren.		5	1	3	3	3	15
Sam.osob-teren.		5	2				7
Sam. specjalne		1		1		2	4

OPRACOWAŁ

plk R. BOJARSKI

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ**WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH**

**Wymagania wobec oceny terenu, według
procedur przygotowania i prowadzenia działań w państwach NATO
(materiał pomocniczy dla studentów do podróży studyjnej)**

kpt. LPIŃSKI

Spis treści

WSTĘP

1. WOJSKOWA DOKUMENTACJA GEOGRAFICZNA W SIŁACH ZBROJNYCH NATO
2. OCENA TERENU JAKO ELEMENT INFORMACYJNEGO PRZYGOTOWANIA POLA WALKI
3. OKREŚLENIE OBSZARU PODLEGAJĄCEGO OCENIE
4. OCENA TEREN
 - 4.1. Warunki obserwacji i określenie pól ognia
 - 4.2. Maskowanie i możliwości ukrycia sprzętu
 - 4.3. Przeszkody terenowe i ich charakterystyka
 - 4.4. Teren kluczowy i jego charakterystyka
 - 4.5. Drogi podejścia i korytarze manewrów

ZAKOŃCZENIE

BIBLIOGRAFIA

WSTEP

Teren zawsze wywierał istotny wpływ na możliwości i sposoby prowadzenia działań bojowych. Znajomość terenu i umiejętność jego wykorzystania były w historii sztuki wojennej jednym z silniejszych atutów każdego dowódcy. Znane i prawdziwe są fakty, że teren sprzyja tym, którzy go znają i potrafią właściwie wykorzystać. Mimo rozwoju coraz doskonalszych środków walki, rola terenu wzrasta. Na ocenę terenu wpływ ma wiele czynników. Wystarczy wyobrazić sobie taki fakt, że gdyby przyszło walczyć dwukrotnie w tym samym terenie z podobnym zadaniem to z pewnością pozostałe czynniki byłyby inne: inne warunki atmosferyczne, inny przeciwnik, możliwości zgrupowania bojowego także byłyby inne, a nawet dowódca mógłby podjąć inny zamiar. Inne zatem byłyby wnioski z oceny terenu i inny sposób działania. Potwierdza się znana prawda, że dowodzenie jest sztuką, a w tym także ocena terenu.

Dokonując porównania zakresu zadań i czynności realizowanych przez oficera (komórkę) G 2 (S 2) w SZ NATO, z tymi, które w zakresie analizy terenu wykonywane są w siłach zbrojnych RP, stwierdzić należy, że w SZ RP zakres tych analiz jest znacznie ograniczony. Prowadzenie gruntownej oceny terenu nie jest bynajmniej lekceważone, lecz ogólny wysiłek związany z tym procesem rozproszony jest na zbyt wiele komórek organizacyjnych. Powoduje to, że uzyskane efekty są często niewspółmiernie niskie do wniesionego nakładu pracy. Osobnym problemem jest brak w naszych siłach zbrojnych odpowiednika natowskiego zautomatyzowanego systemu zbierania informacji o terenie. W tym względzie podejmowane są dopiero pierwsze kroki, na przykład wytworzenie komputerowych map nowego wzoru i tworzenie ściśle z nimi związanego banku danych, które umożliwiają uzyskanie szczegółowych charakterystyk obszaru i obiektów. Będzie to generalne przewartościowanie w samym podejściu do problemu oceny terenu.

W siłach zbrojnych NATO teren analizowany jest zawsze pod kątem wyodrębnienia tych wszystkich elementów, których uwzględnienie jest niezbędne w procesie przygotowania walki i prowadzi do jednoznacznego wyjaśnienia wszelkich niepewności w aspekcie wpływu tych elementów na przebieg planowanych działań.

1. WOJSKOWA DOKUMENTACJA GEOGRAFICZNA W SILACH ZBROJNYCH NATO

Państwa, członkowie NATO przywiązują ogromną wagę do dokładnego i wcześniejszego przygotowania odpowiednio zumifikowanej, dla całego paktu, dokumentacji geograficznej - wojskowej poszczególnych teatrów działań wojennych (TDW).

W sferach zbrojnych państw zachodnich uznawana jest zasada, iż charakter współczesnych konfliktów zbrojnych wymaga aby rejon geograficzny, stanowiący ewentualne teatry działań wojennych, były znane nie tylko pod względem terenowym lecz także kompleksowo, czyli: gospodarczo - przemysłowym, społecznym, politycznym i urbanistycznym. Czynniki te bowiem rzutują na ogólną ocenę militarną teatru działań wojennych.

Tego rodzaju przesłanki były bezpośrednio przyczyną tego, że dowództwo niemieckie utworzyło w czasie drugiej wojny światowej specjalną komórkę, której powierzono zadanie opracowania studiów monograficznych krajów europejskich i pozaeuropejskich jako przyszłych potencjalnych teatrów działań wojennych. Studia monograficzne miały umożliwić sztabom wcześniejsze zaplanowanie operacji w tych rejonach. Armia brytyjska nie miała podobnej komórki organizacyjnej i temu faktowi przypisuje się początkowe niepowodzenia zwłaszcza w Norwegii. Wojska amerykańskie posiadały sprawną służbę namiaru i fotografii lotniczej i sukcesy np. desant na Sycylii były osiągnięte przede wszystkim dzięki znajomości danych geologicznych, geomorfologicznych i hydrologicznych z obszaru Włoch.

Wspólną cechą opracowań i dokumentacji geograficznej - wojskowej wydawanej w okresie drugiej wojny światowej było to, że posiadały one obszerną część opisową i ubogą część graficzną. Utrudniało to ich właściwe wykorzystanie oraz uaktualnianie. Prace i badania w powyższym temacie prowadzone były na zachodzie również w okresie powojennym, jednak z chwilą utworzenia paktu NATO ich charakter uległ całkowitemu przeobrażeniu. Uznano mianowicie, iż wykorzystując posiadane w tym zakresie doświadczenia należy dokonać takich niezbędnych zmian aby nowo opracowana dokumentacja była:

- zrozumiała dla kadry sił zbrojnych wszystkich państw tworzących koalicję;
- syntetyczna, a więc sporządzona w sposób umożliwiający szybkie zrozumienie rozważanych tematów;
- standardowa i przede wszystkim graficzna.

Z powyższego wynika, iż w państwach tych została właściwie zaniechana stara koncepcja wykonywania opisów wojskowo - geograficznych typu monograficznego, a zastosowana dokumentacja niejako dwuczłonowa składająca się z:

- map topograficznych, na które nadrukowuje się dodatkowo opracowane elementy poszczególnych najważniejszych działań geografii wojskowej dotyczące np.: sieci dróg, hydrografii, przejezdności terenu itp.;
- zwiększonych oddzielnych opisów tekstowych wykonywanych najczęściej w formie tabelarycznej - poszczególnych obiektów wykonywanych na arkuszach map (numer obiektu na mapie odpowiada numerowi w opisie) wraz z analizą omawianej sytuacji.

Tego rodzaju niezwykle istotne przemiany dokonały się w latach sześćdziesiątych w wyniku pierwszej konferencji geograficznej państw NATO, na której opracowano nowe koncepcje ujednoczenia systemu dokumentacji geograficznej. Po odbyciu wspomnianej już konferencji, dalsze badania nad dokumentacją geograficzną podjął Wojskowy Urząd Standaryzacji NATO. Wydał on szereg instrukcji z tego zakresu (STANAG) o numerach od 2251 do 2274. Przykładowo przytoczę kilka instrukcji, które traktują ocenę terenu w zakresie:

- STANAG - 2253 - system dróg
- STANAG - 2256 - rzeki, kanały, jeziora, rejon zagrożone powodzią, warunki zaopatrywania w wodę.
- STANAG - 2259 - ogólna charakterystyka terenu, rodzaje gruntu, warunki manewru wojsk, warunki obserwacji, rejon dogodne do wysadzenia desantów powietrznych.

Prowadzone badania, które jak widać zapoczątkowane były w okresie drugiej wojny światowej świadczą o tym, iż państwa NATO doceniają wagę problemu. Zdają sobie one doskonale sprawę z tego, iż w okresie prowadzenia działań bojowych, prowadzenie tego rodzaju ocen byłoby znacznie utrudnione. Nigdy nie udałooby się na czas dostarczyć dla sztabów walczących wojsk tak wyczerpujących i kompleksowo ujętych ocen. Muszą one być zatem prowadzone systematycznie i na bieżąco w okresie pokoju.

2. OCENA TERENU JAKO ELEMENT INFORMACYJNEGO PRZYGOTOWANIA POLA WALKI

Celem informacyjnego przygotowania pola walki (IPB) jest opracowanie możliwych wariantów działania przeciwnika w aktualnych warunkach terenowych i atmosferycznych. Proces ten jest realizowany na wszystkich szczeblach dowodzenia. Jego zakres jest uwarunkowany czasem operacyjnym jakim dysponują jednostki bojowe i ich sztaby oraz szczeblem dowodzenia. W dywizji i korpusie proces ten ma charakter ciągły, oznacza to, że są wykonywane wszystkie kolejne oleaty. Natomiast w brygadzie i batalionie poszczególne jego etapy są łączone w całość według potrzeb i możliwości określonego sztabu. Cały proces informacyjnego przygotowania pola walki obejmuje dwie zasadnicze części. Pierwsza to gromadzenie i przetwarzanie posiadanych danych o terenie i przeciwniku. Druga to praktyczne wykorzystanie tych danych do oceny terenu w obszarze działania oraz określenie zagrożeń w aspekcie możliwości rozpatrywanego przeciwnika.^{1/}

Biorąc pod uwagę ocenę terenu czynności wykonywane w procesie informacyjnego przygotowania pola walki są następujące:

- przygotowanie mapy terenu prowadzenia działań bojowych, sklejenie właściwych arkuszy, opisanie współrzędnych;
- dokonanie oceny terenu pod względem jego przekraczalności, infrastruktury, drożni, sieci rzek i kanałów oraz wzniesień terenowych. Na podstawie oceny terenu nanoszone są na oleatę obszary trudno przejezdne, nieprzejezdne i ograniczające swobodę manewru. Inaczej mówiąc, ocena terenu ukierunkowana jest na wyodrębnienie jego pozytywnych i negatywnych wpływów na prowadzenie działań, tak przez wojska własne jak i przez przeciwnika;
- jako oddzielny element ale w dużym stopniu warunkujący ocenę terenu jest określenie warunków pogodowych na obszarze działania. Na oleacie, opracowywanej od szczebla dywizji wzwyż, zaznacza się te miejsca w obszarze działania, na których występują mgły, niski pułap chmur oraz opady. Podaje się również szybkość wiatru, wilgotność powietrza i temperaturę;
- na podstawie oceny terenu przy uwzględnieniu warunków pogodowych określa się dogodne drogi podejścia i korytarze manewru oceniając jednocześnie pojemność każdego z nich. Określenie dróg podejścia i korytarzy manewru z jednoczesnym ustaleniem ich pojemności pozwala przy wykorzystaniu wzorca doktrynalnego przewidzieć prawdopodobny wariant działania przeciwnika.^{2/}

^{1/} Praca taktycznej komórki rozpoznawczej G 2, PWL nr 9, Warszawa 1997, s. 13.

^{2/} Tamże, s. 13.

3. OKREŚLENIE OBSZARU PODLEGAJĄCEGO OCENIE

Pierwszą i podstawową czynnością podczas oceny obszaru pola walki jest podział przestrzeni geometrycznej poddawanej procesowi informacyjnej preparacji pola walki na trzy charakterystyczne strefy, mianowicie:

- działania;
- oddziaływania;
- zainteresowania.

Strefą działań nazywany jest obszar niezbędny do prowadzenia działań zbrojnych w aspekcie realizacji postawionego zadania. Strefa, obszar ten jest przestrzenią geograficzną w której dany dowódca posiada pełne prawo decydowania o prowadzonych działaniach zbrojnych i za którą ponosi pełną odpowiedzialność. Podstawą jej wyznaczenia jest pięć czynników, w terminologii NATO oznaczone są one skrótem „METT - T”^{3/}:

- własne zadanie bojowe;
- przeciwnik;
- teren;
- siły własne;
- czas działania.

Strefą oddziaływania (strefą możliwego wpływu) nazywany jest obszar, na którym dowódca posiada możliwość reagowania na zachowania (działania) przeciwnika zarówno będącymi w jego dyspozycji środkami ogniowymi i innymi środkami rażenia jak i poprzez szybką zmianę ugrupowania wojsk własnych. W znaczeniu merytorycznym jest to materialny objaw dbałości o uwzględnienie, w planowanej walce, tych elementów sytuacyjnych, które w przyszłości mogą wykraczać przestrzennie poza obszar objęty działaniami zasadniczymi, a ich realizacja sprzyjać będzie pomyślnemu wykonaniu zadania nakazanego rozkazem przełożonego. Przy uwzględnieniu tej strefy uwzględnia się determinanty podjętowane:

- terenem;
- warunkami atmosferycznymi;
- czasem realizacji.

Strefą zainteresowania nazywany jest obszar, z którego przeciwnik może wprowadzać elementy walki w strefę oddziaływania i w strefę działań podczas realizacji określonego zadania bojowego. Przestrzennie obejmuje ona oprócz strefy działania i oddziaływania obszary zajmowane przez sąsiadów, jak również rejony rozciągające się w głąb terytorium przeciwnika. Bardzo mocno podkreśla się, że współczesna technika walki dostosowana jest do poruszania się z coraz to większymi prędkościami, co stwarza możliwość szybkiego pokonywania dużych odległości. Z tej też przyczyny, akcentuje się traktowanie obszarów zainteresowania jako wyjątkowo rozległych przestrzeni geograficznych.^{4/}

Po ustaleniu tych charakterystycznych obszarów (stref) oficer (komórka) G 2 (S 2) przystępuje do gromadzenia informacji i materiałów niezbędnych w kontynuacji procesów informacyjnej preparacji pola walki. Zbiera się między innymi dane o klimacie, pogodzie oraz dokonuje się różnego rodzaju studia terenowe, które konieczne będą do prowadzenia dalszych analiz. Przygotowuje się także standardowe mapy topograficzne pokrywające w pełni wyróżnione strefy (obszary).

^{3/} Ciborowski L., Planowanie i organizowanie walki zbrojnej według poglądów NATO, Warszawa 1996, s. 18.

^{4/} Tamże, s. 19.

4. OCENA TERENU

Wnikliwa ocena terenu odgrywała i nadal będzie odgrywać zasadniczą rolę. Właściwie dobrane i wykorzystane warunki terenowe pozwalają zniwelować przewagę ilościową i jakościową przeciwnika. Przykładem mogą być konflikty w Czechenii oraz wojna w byłej Jugosławii. Analiza terenu realizowana przez wyspecjalizowane komórki sztabowe ma na celu określenie tych wszystkich właściwości, które w sposób istotny wpływają na prowadzenie walki. W krajach NATO istnieją bowiem wyspecjalizowane komputerowe systemy wspomagające proces wartościowania terenu pod względem taktyczno - operacyjnym.

Na szczeblu dywizji znajduje się zespół oficerów odpowiedzialny za przygotowanie do prowadzenia oceny terenu i jego wpływu na działania wojsk. Na szczeblach niższych problem wykorzystania terenu jest rozpatrywany przez oficerów wojsk inżynierskich przy współudziale oficerów operacyjnych. Przygotowana „oleata przeszkód terenowych” powinna w pełnym wymaganym do podjęcia decyzji zakresie oddawać właściwości i specyfikę obszaru działania. Oceny terenu dokonuje się z jednakową wnikliwością po stronie własnej jak i przeciwnika. W NATO dla uzyskania właściwych wyników z procesu oceny terenu przyjęto uwzględniać następujące aspekty: ^{5/}

- Observation and fields of fire
 - warunki prowadzenia obserwacji;
 - możliwości prowadzenia ognia.
- Concealment and cover
 - warunki maskowania;
 - możliwości ukrycia sprzętu i wojsk;
 - właściwości gruntu.
- Obstacles
 - charakterystyka naturalnych przeszkód terenowych;
 - charakterystyka wybudowanych obiektów terenowych.
- Key terrain
 - tereny, których opanowanie pozwoli uzyskać przewagę taktyczną - ogniową nad przeciwnikiem;
 - rejon o dużych oraz o małych możliwościach manewrowych.
- Avenues of approach and mobility corridors
 - drogi marszu, które wykorzystywane są do przemieszczania;
 - drogi manewru wykorzystywane do zmiany kierunku przemieszczania tzw. „korytarze manewru”.

W terminologii amerykańskiej są one określane skrótem „OCOKA”, który powstaje po połączeniu pierwszych liter będących nazwami zasadniczych parametrów oceny terenu.

4.1. Warunki obserwacji i określenie pól ognia

Obserwacja to możliwość dokonania przeglądu konkretnego obszaru w celu wykrycia określonych celów, zarówno z wykorzystaniem optycznej jak i elektronicznej linii obserwacji. Prowadzi się ją między innymi przy użyciu: systemów radiowych, radiolokacyjnych, rozpoznania radioelektronicznego jak i systemów optycznych. Na podstawie linii obserwacji okre-

^{5/} Wrzosek M., Przykłady dokumentów rozpoznawczych według poglądów wybranych państw NATO, Warszawa 1997, s. 12-14.

ślia się pola ognia. Są to obszary, które mogą zostać przykryte skutecznym oddziaływaniem środków ogniowych z określonych punktów terenowych. Ma to niebagatelne znaczenie dla wyboru optymalnych rubieży (stanowisk) ogniowych dla poszczególnych rodzajów środków rażenia.

Dla różnych rodzajów broni potrzebne są różnicowane linie obserwacji celu, np.: środki walki obrony powietrznej wymagają linii obserwacji poprowadzonej od ich stanowisk ogniowych do głównych powietrznych dróg podejścia lotnictwa przeciwnika. W tym wypadku rozważana jest relacja między przewidywaną wysokością celu, a poziomem przyległego terenu. Dzięki takim analizom określa się: jak teren wpływa na optyczną i elektroniczną linię obserwacji; co warunkuje możliwości prowadzenia ognia, a tym samym określa optymalne rejon (obszary) rozmieszczenia stanowisk ogniowych środków przeciwlotniczych.

Oleaty z naniesionymi liniami obserwacji (obserwacji horyzontalnej) obejmują zarówno wpływ roślinności jak i pochyłości terenu. Kiedy informacje te są przedstawione graficznie (obrazowo) wówczas są widoczne możliwości prowadzenia ognia, organizacji łączności oraz zbierania informacji o celach. Ten opis (oleata) pomaga z dużą precyzją rozpoznawać kluczowy teren. Aby dokonać takiej analizy oficer zajmujący się określaniem terenu kluczowego musi mieć jako minimum określony punkt początkowy i jego wysokość.

4.2. Warunki maskowania i możliwości ukrycia sprzętu

Maskowanie stanowi ochronę przed obserwacją z ziemi i powietrza. Ukrycia zaś, chronią przed oddziaływaniem środków ogniowych. Występuje więc ścisła współzależność między maskowaniem i ukryciem, a możliwościami prowadzenia obserwacji i ognia. Możliwości obserwacyjne i ogniowe są określane zarówno dla wojsk własnych jak i dla przeciwnika.

Obrazowym przykładem charakteryzującym ocenę terenu pod względem maskowania jest wykorzystanie warunków terenowych (rzeźby terenu) dla ukrycia działania śmigłowców bojowych. One to, klucząc po tylnych zboczach wzgórz i wykorzystując roślinność jako tło zwiększając skuteczność maskowania na małej wysokości z dużą prędkością, mogą zaskoczyć przeciwnika na ziemi. Działania te mają na celu zwiększyć żywotność śmigłowców w wyniku skrócenie czasu reakcji przeciwnika (szczególnie środków przeciwlotniczych).

Teoretycy NATO oceniają, że na przyszłym polu walki główny ciężar oddziaływania ogniowego zostanie przeniesiony z przedniego skraju działań (obszaru-rejonu działań bezpośrednich) na obszary tyłowe. Determinuje to możliwość wykorzystanie maskujących właściwości terenu na całą głębokość obszaru (rejonu) działań, tak po jednej jak i po drugiej stronie.

Właściwości maskujące terenu są w stanie ograniczyć możliwości przyrządów optycznych, nie są jednak w stanie zapobiegać w dostateczny sposób penetracji dokonywanej przez środki elektroniczne. Dlatego też, w państwach NATO wiele uwagi poświęca się obserwacji elektronicznej. Ocena terenu, przy uwzględnieniu wszystkich warunków wynikających z możliwości maskowania i ukrycia, prowadzi do wyodrębnienia tych sposobów działania, które przeciwnik musi zastosować aby uzyskać określone informacje. Takie ustalenie problemu pozwala przewidzieć wykorzystanie potencjału rozpoznawczego przeciwnika i określić własne przeciwdziałanie.^{6/}

4.3. Przeszkody terenowe i ich charakterystyka

Przeszkody są naturalnymi i sztucznymi właściwościami terenu, które zatrzymują (dezorganizują) lub powodują zmianę kierunku działania wojsk. Ich wpływ na manewrowość czyni z nich jeden z najważniejszych przedmiotów rozważań w czasie analizy terenu. G 2 (S 2) musi określić możliwości manewrowe sił własnych i przeciwnika oraz wpływ terenu na wykonanie tych manewrów. Istotne znaczenie w tych rozważaniach będzie miało oddziaływanie warunków atmosferycznych zwłaszcza, gdy analizuje się możliwości manewrowe wojsk po bezdrożach.

Do głównych przeszkód przy ocenie terenu w państwach NATO zalicza się: lasy, rzeki, jeziora, kanały, bagna, wzniesienia terenowe, góry, urządzenia hydrotechniczne, drogi komunikacyjne, sieć kolejową, rejonny zurbanizowane, obiekty przemysłowe, wyrobiska, kopalnie, ogrody, sady i parki.^{7/} Zasadą w NATO jest aby większość danych o obiektach tereno-

^{6/} Praca taktycznej komórki rozpoznawczej G 2, PWL nr 9, Warszawa 1997, s. 18.

^{7/} Tamże, s. 18.

wych występujących w rejonie działania, podwładny otrzymał od przełożonego. Temu między innymi ma służyć opracowywany w rozkazie bojowym (operacyjnym) załącznik dotyczący wpływu warunków terenowych na realizację zadania.

Dla graficznego zobrazowania przeszkód terenowych podczas oceny terenu wykonuje się obszary (rejon) nieprzekraczalne (NO GO) zaznaczając je liniami w kratę oraz obszary trudno przekraczalne (SLOW GO), które zaznacza się liniami ukośnymi. Przy nanoszeniu na oleatę różnego rodzaju przeszkód terenowych stosuje się odpowiednie kolory linii:

- tereny nieprzekraczalne - brązowymi liniami w kratę;
- teren trudno przekraczalny - brązowymi liniami ukośnymi ;
- rejon zurbanizowane - czarnymi liniami w kratę;
- przeszkody wodne - niebieskimi liniami w kratę;
- obszary na których następuje pogorszenie warunków przekraczalności na skutek opadów lub tereny podmokłe - niebieskimi liniami ukośnymi;
- inne obiekty (wyrobiska, kopalnie) - czarnymi liniami w kratę jeśli (NO GO) lub czarnymi liniami ukośnymi jeśli (SLOW GO);
- zapory inżynierijne - zielonymi liniami w kratę jeśli (NO GO) lub zielonymi liniami ukośnymi jeśli (SLOW GO);
- zakłady przemysłowe i wynikające stąd zagrożenie skażenia terenu toksycznymi środkami przemysłowymi - żółtymi liniami ukośnymi dla nietrwałych środków trujących lub żółtymi liniami w kratę dla trwałych środków trujących;
- mosty, wiadukty i przepusty zaznacza się i opisuje;
- lasy i tereny zalesione - zielonymi liniami w kratę w przypadku (NO GO) lub ukośnymi jeśli (SLOW GO).

4.4. Teren kluczowy i jego charakterystyka

Teren, który ma decydujące znaczenie dla wojsk własnych i dla przeciwnika określany jest terenem kluczowym. Jest to część obszaru (rejonu), którego zajęcie lub kontrolowanie zwiększa przewagę nad przeciwnikiem bądź też zmniejsza możliwość uzyskania takiej przewagi przez przeciwnika. Jest on rozpatrywany pod kątem odpowiedniego szczebla dowodzenia, otrzymanego zadania, oceny przeciwnika oraz zaistniałej sytuacji. Duże znaczenie w rozważaniach dotyczących terenu kluczowego mają obszary zwiększające czy też ograniczające możliwość manewrowe. Utrzymanie i wykorzystanie dogodnych do prowadzenia walki obszarów terenowych zawsze stanowiło istotę prowadzenia działań. Szczególnie w aspekcie tworzenia, utrzymania i wykorzystania przewagi. Przewaga nad przeciwnikiem w wyniku pozbawienia go możliwości manewrowych (paraliżowania swobody działań), stanowi cel działania, który jest jednym z priorytetów w siłach zbrojnych NATO. Aby właściwie wykorzystać warunki obszaru działań bojowych, według poglądów NATO, dąży się do wcześniejszego wyodrębnienia w jego strukturze tych rejonów, których kontrolowanie pozwala związać przeważającą siłę przeciwnika. Takie działania umożliwiają skoncentrować własne siły w wybranym przez dowódcę, a nieoczekiwanym dla przeciwnika miejscu i czasie. Szczególnie ma to znaczenie w skali taktycznej, gdzie skuteczność wykorzystania możliwości manewrowych i ogniowych wojsk jest zdefiniowana kryterium czasu.^{8/}

4.5. Drogi podejścia i korytarze manewrów

Teren przydatny do manewru i przemieszczenia wojsk stanowi tylko niewielki procent ogólnej powierzchni. W większości wypadków są to obszary trudno dostępne, o niskich parametrach technicznych gruntu, utrudniające ruch pojazdów na przelaj. Mimo burzliwego rozwoju środków transportowych, wojska dalej są przywiązane do sieci drogowej.

W przyszłości, formacje powietrzno - lądowe oraz przestrzenny charakter prowadzenia działań będą integralnymi elementami działań. Mimo to, nie wydaje się aby zrezygnowano z wykorzystania istniejącej sieci drogowej. W czasie działań obronnych, drogi podejścia i korytarze manewru, które przeciwnik mógłby wykorzystać do przemieszczenia wojsk, będą przedmiotem szczegółowych analiz. Podczas oceny bierze się pod uwagę najbardziej i najmniej prawdopodobne warianty ich wykorzystania. Analizując je, określa się przy pomocy modelu

^{8/} Tamże, s. 14.

działania doktrynalnego siły i środki jakie przeciwnik może wprowadzić na dany kierunek działania. Określenie dróg podejścia i korytarzy manewru jest istotnym elementem informacyjnego przygotowania pola walki (IPB). Stanowią one podstawę do scalenia wniosków z analizy trzech elementów: przeciwnika, terenu i pogody.^{9/} Precyzują one obszary, które prawdopodobnie przeciwnik wykorzysta do działań i wskazują kierunki z których muszą podchodzić atakujące siły aby wykonać zadanie (osiągnąć cel). Opis dróg podejścia i korytarzy manewru nie kończy się na linii styczności. Problem ten jest rozpatrywany na całym obszarze działań do znanych lub prognozowanych celów. Określa się, je zarówno dla wojsk własnych jak i przeciwnika, o jeden szczebel w dół. Przy opracowywaniu oleaty dróg podejścia i korytarzy manewru należy przestrzegać następujących zasad:^{10/}

- podczas przygotowania natarcia określa się w pierwszej kolejności drogi podejścia własne, a następnie przeciwnika;
 - podczas przygotowania obrony stosuje się kolejność odwrotną;
 - własne drogi podejścia oznacza się na niebiesko lub na czarno opisując je z lewa na prawo kolejnymi literami alfabetu oraz określa się szczebel organizacyjny, który będzie mógł wykorzystać te drogi;
 - drogi podejścia przeciwnika rysuje się kolorem czerwonym zachowującą tą samą zasadę jak w przypadku sił własnych ale oznacza się je kolejnymi cyframi;
 - w przypadku użycia jednego koloru drogi podejścia przeciwnika można oznaczać liniami przerywanymi.
- Najlepszym sposobem sprecyzowania dróg podejścia jest łączenie dwóch lub więcej najbliższych sobie traktów drogowych. Maksymalne odległości pomiędzy nimi (aby można je było włączyć w drogę podejścia określonego szczebla) są następujące:
- w dywizyjnej drodze podejścia, brygadowe (pułkowe) drogi podejścia mogą być oddalone od siebie nie więcej niż 10 km;
 - brygadowa (pułkowa) droga podejścia obejmuje batalionowe drogi podejścia oddalone między sobą nie więcej niż 6 km;
 - batalionowa droga podejścia obejmuje kompanijne drogi podejścia odległe od siebie nie więcej niż 2 km, a każda droga kompanii (kierunek podejścia) powinna być szeroka na 500 m.
- Podczas ustalania dróg podejścia i nanoszenia ich na oleatę należy pamiętać, że chociaż w obrębie drogi podejścia może się znaleźć teren nieprzekraczalny lub trudno przekraczalny, który skanalizuje ruch to mimo wszystko nie powinno się dróg podejścia wyznaczać przez obszary, gdzie nie zdołano zidentyfikować żadnego traktu drogowego.

^{9/} Teren na polu walki, PWL nr 12, Warszawa 1997, s. 37.

^{10/} Kręcikij J., Przygotowanie działań taktycznych w NATO, Warszawa 1996, s. 32.

ZAKOŃCZENIE

Dokładana analiza terenu w siłach zbrojnych NATO zastępuje praktycznie rekonesans, którego na szczeblach wyższych od batalionu nie prowadzi się. Również na szczeblu batalionu i niżej rekonesans prowadzony jest jedynie wtedy, gdy brak jest styczności z przeciwnikiem i ponadto, gdy dowódca dysponuje czasem. Zrezygnowanie z prowadzenia rekonesansów jest rekompensowane przez wykorzystanie zautomatyzowanego systemu zbierania informacji o terenie (CTISs), który umożliwia dokonanie w bardzo krótkim czasie, do 5 minut, szczególnej analizy terenu, między innymi pod względem: przejezdności, optycznych i radiowych widoczności horyzontalnych, naturalnie i sztucznie tworzonych ukryć, stref dogodnych do lądowania, stanu dróg, mostów i przepraw przez przeszkody wodne. Systemy te posiadają również oprogramowanie, które pomaga dowódcom określić skutki rażenia, oraz podjąć decyzje dotyczącą obrony przed bronią masowego rażenia, jak również stosowania dymów i rozmieszczenia pól minowych.^{11/}

^{11/} Teren na polu walki, PWL nr 12, Warszawa 1997, s. 39.

LITERATURA

- Kaczmarek W., Metodyka pracy w terenie dowództw szczebla taktycznego, Warszawa 1997.
- Ciborowski L., Planowanie i organizowanie walki zbrojnej według poglądów NATO, część I, Warszawa 1996.
- Ciborowski L., Planowanie i organizowanie walki zbrojnej według poglądów NATO, część II, Warszawa 1996.
- Wirzosek M., Przykłady dokumentów rozpoznawczych według poglądów wybranych państw NATO, Warszawa 1997.
- Ciborowski L., Wnioski z ćwiczeń prowadzonych przez wojska sojuszu atlantyckiego, Warszawa 1993.
- Ciborowski L., Nowe systemy i środki walki oraz kierunki ich rozwoju w siłach zbrojnych państw obcych, Warszawa 1993.
- Szymczak J., Metodologia oceny terenu w procesie wypracowania decyzji przez dowódcę i sztab ogólnowojskowy na szczeblach taktycznych i operacyjnych, Warszawa 1979.
- Matusik B., Koncepcja bazy danych o obiektach operacyjnego przygotowania terenu, Warszawa 1995.
- Wójcik S., Zabezpieczenie topograficzne, część II, Warszawa 1981.
- Wirzosek M., Praca taktycznej komórki rozpoznawczej „G 2”, Warszawa 1997.
- Sznajder R., Taktyczna ocena terenu w działaniach bojowych pułku, Warszawa 1984.
- Koziej S., Teren i taktyka, Warszawa 1980.
- Kręcikij J., Przygotowanie działań taktycznych w NATO, Warszawa 1996.
- ATP - 35 (B) Land Force Tactical Doctrine
- Przegląd Wojsk Lądowych Nr 1/98 r
- Przegląd Wojsk Lądowych Nr 2/98 r
- Przegląd Wojsk Lądowych Nr 11/97 r
- Przegląd Wojsk Lądowych Nr 12/97 r

2. WNIOSKI Z PIERWSZEGO ETAPU PODRÓŻY STUDYJNEJ

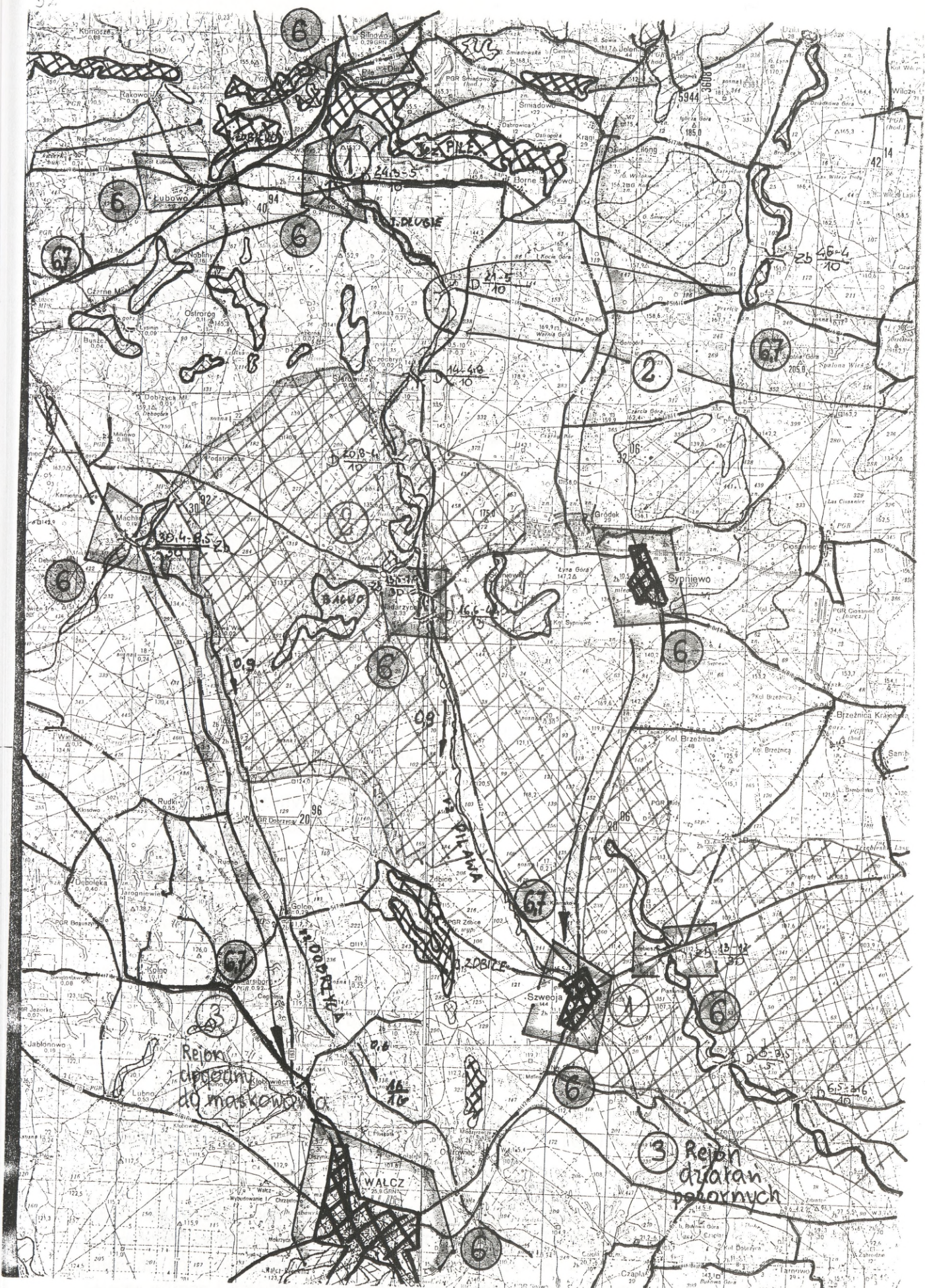
2.1. STUDIUM TERENOWE W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ (pierwsza grupa zintegrowana)
w składzie:

kpt. Marek BURDA – kierownik zespołu
kpt. Jacek GABRIEL
kpt. Jacek GÓZDŹ
kpt. Maciej MAGAJ
kpt. Piotr MALINOWSKI
kpt. Dariusz DYLA
kpt. Jarosław MARKIEWICZ
kpt. Tadeusz MIGACZ
kpt. Waldemar POPIOŁEK
kpt. Dariusz PROKOPIUK
kpt. Tomasz RUBAJ
kpt. Jarosław PLEWA
kpt. Janusz KSENYCZ

OPRACOWANIE GRAFICZNE

(MAPA – szkic)

CZEŚĆ OPISOWA DO OPRACOWANIA GRAFICZNEGO

CHARAKTERYSTYKA SZTUCZNYCH PRZESZKÓD TERENOWYCH (MOSTY, WIADUKTY, PRZEPRAWY ORAZ REJONY ZURBANIZOWANE (W TYM OCENA WPŁYWU TOKSYCZNYCH ŚRODKÓW PRZEMYSŁOWYCH)

Na prawdopodobnym kierunku działania przeciwnika: północ – południe, znajduje się szereg sztucznych przeszkód terenowych – które ograniczają możliwości manewrowe wojsk.

Jedną z ważniejszych jest m. SZCZECINEK – położony na przesmyku między jeziorami, jego zdobycie umożliwi nacierającemu ruch wojsk w kierunkach: płd.-wsch, płd., płd.-zach. Poprzez rz. GWDE – na zach. Od CZARNEGO, w kompleksie leśnym znajdują się trzy mosty i wiadukty żelbetowe o nośności ok. 30 ton i jeden most drewniany o nośności 10 ton. Umożliwiają one obejście m. SZCZECINEK od wschodu i opanowanie tego ważnego węzła komunikacyjnego. W północnej części obszaru odpowiedzialności znajdują się dwa mosty żelbetowe – w przesmyku między jeziorami KOCIE i PILE oraz na rzece PIŁAWA oba o nośności 30 t. W przesmykach między tymi jeziorami i na rzece znajdują się również wiadukty kolejowe. Od wschodu na rz. GWDA jest 5 mostów żelbetowych o nośności 15 – 30 ton, wszystkie umożliwiają ruch wojsk w kierunku wschód – zachód, a ponieważ znajdują się w kompleksie leśnym ciągnącym się od CZARNEGO do PIŁY – ich utrzymanie daje możliwość manewru siłami. Na rz. PIŁAWA położonej południkowo w centrum rejonu odpowiedzialności, jest 5 mostów w tym tylko dwa drewniane o nośności 10 – 30 t, ich utrzymanie pozwala broniącym się przenosić główny wysiłek obrony w kierunku wschód- zachód i odwrotnie. Mosty te wymagają obsadzenia wojskami, mogą być one obiektami desantu lub celami do opanowania przez przeciwnika i ich utrzymanie warunkuje swobodę działań broniących się.

W rejonie odpowiedzialności 2 BZ odcinkami dogodnymi do przepraw są rejon mostów (nawet po ich zniszczeniu) oraz brody w rejonie: płd. CZARNE i wsch. CZOCHRYŃ.

W rejonie obrony 2BZ znajduje się kilka rejonów zurbanizowanych, są to: SZCZECINEK, JASTROWIE, WAŁCZ, pozostałe miejscowości są mniejsze, jednak ich położenie jest kluczowe z tego względu, że są tam węzły dróg, które zbiegają się w nich ze wszystkich kierunków. Miejscowości te posiadają zwartą murowaną zabudowę, nierównomiernie rozłożone. SZCZECINEK, WAŁCZ, JASTROWIE – posiadają zabudowę wielokondygnacyjną, murowana o dośrodkowym układzie ulic. W ww miejscowościach są zakłady przemysłowe których produkcja wymaga użycia Toksycznych Środków Przemysłowych. Największym takim ośrodkiem jest SZCZECINEK. W wypadku zniszczenia tych zakładów TŚP rozprzestrzeniać się będą wolno, ale swoje toksyczne właściwości zachowają dłużej – gdyż miejscowości te otoczone są lasami w które spowodują wydłużenie działania tychże środków.

CHARAKTERYSTYKA NATURALNYCH PRZESZKÓD TERENOWYCH (DROŻNI, RZEK, KANAŁÓW, BAGIEN, MOŻLIWOŚĆ ZATOPIEŃ, WZNIECANIA POŻARÓW)

Rejon odpowiedzialności 2 BZ od północy osłonięty jest jeziorami, których brzegi są zabagnione, ich pokonanie jest możliwe tylko przesmykami, po drogach. Jeziora te mają położenie równoleżnikowe. Rzeki: GWDA, PIŁAWA, DOBRZYCA – płyną z południa na północ i wpadają do jezior. Rzeki te można pokonać po mostach lub przepa-

wach w ich okolicach - (w miejscu występowania brodów brak odpowiednich dróg), ponieważ ich brzegi są zabagnione, koryta głębokie ,pomimo niewielkiej głębokości – ok. 1.5 m, szerokości 3 – 25 m i piaszczystego dna. Na płn. od GWDY dobrze rozwinięta jest sieć kanałów melioracyjnych – biegną one w większości w wykopie głębokości 1-3m. W istotny sposób ograniczają ruch. W wypadku zablokowania biegu rzek, wystąpią one z brzegów zasilając kanały i rozlewając się po okolicznych polach, uniemożliwiając ruch wojsk na przełaj – sprzęt ciężki i kołowy będzie mógł się poruszać tylko po drogach. W omawianym rejonie sieć drogową i kolejową jest dobrze rozwinięta, zarówno w kierunku płn.- pld., jak i wsch.- zach. Drogi są w większości asfaltowe, o szerokości 6-8 m z poboczem. Zbiegają się w miejscowościach i krzyżują w okolicach mostów i przesmyków między jeziorami. Najważniejszymi węzłami drogowo kolejowymi są: SZCZECINEK i WAŁCZ.

Teren ten jest gęsto pokryty lasami – ok. 60 % powierzchni. W wypadku powstania pożarów nastąpią poważne ograniczenia ruchu i obserwacji zarówno dla nacierającego jak i broniącego się. Lasy między CZARNYM, a PIŁĄ położone są w pradolinie GWDY, na terenie podmokłym, co w porze suszy nie ograniczy w istotny sposób pożarów szczególnie przy wietrze z północy.

WARUNKI PROWADZENIA OBSERWACJI

Z uwagi na pokrycie terenu oraz rzeźbę prowadzenie obserwacji jest w znacznym stopniu utrudnione. Występują jednak rejonu np. pld.- wsch. WAŁCZ, zach. GOLCE, pld.- wsch. CZAPLINEK, płn. JASTROWIE, płn. OKONEK, pld.- wsch. i płn. zach. SZCZECINEK- gdzie właśnie dzięki pagórkowatemu ukształtowaniu terenu i braku kompleksów leśnych (teren odkryty) widoczność wynosi 3 a nawet 5 km. Warunki te (pagórkowaty teren, występowanie kompleksów leśnych) naturalnie kanalizując ruch przeciwnika, umożliwiają dodatkowo skoncentrowanie obserwacji na rejonach kluczowych (węzły dróg, przesmyki międzyjeziorne, ważniejsze miejscowości). Ważnym atutem tego terenu jest również to, że możemy prowadzić obserwację nie będąc widzianym od strony przeciwnika;

MOŻLIWOŚĆ WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW RAŻENIA

Teren wymusza zdecentralizowane użycie środków rażenia, a więc skupienie ich na najważniejszych kierunkach, w najważniejszych rejonach. Wskazane byłoby wzmocnić środkami przeciwpancernymi organicznego dywizjonu przeciwpancernego poszczególne zgrupowania taktyczne, a przeciwpancerne pociski kierowane użyć do strzelania do obiektów dalej położonych, wykorzystując ich maksymalną donośność.

Celowym byłoby również wyznaczenie i przygotowanie dla pododdziałów artylerii do ognia pośredniego, większej (niż w przeciętnych warunkach) ilości alternatywnych rejonów stanowisk ogniowych, po to aby móc oddziaływać ogniowo na poszczególne kierunki, z możliwością koncentracji wysiłku ogniowego w rejonach kluczowych. Ogień kierowany powinien być przede wszystkim na przesmyki międzyjeziorne, w rejonie: SZCZECINEK, SILNOWO, ŁUBOWO, CZAPLINEK, NADARZYCE, ZDBICE, OSTROWIEC, WAŁCZ – gdyż rejonu te umożliwiają przy użyciu stosunkowo niewielkiej ilości sił, blokowanie i wiązanie walką znacznego potencjału przeciwnika. Kolejnymi rejonami spełniającymi powyższy warunek są miejscowości, w których znajdują się węzły dróg, a w oparciu o nie można kanalizować, a następnie blokować ruch sił przeciwnika.

Verte

Ważnymi rejonami są też wloty dróg do lasów, obsadzenie których zablokuje natarcie przeciwnika. Rażenie ogniowe przeciwnika należy skupić również w wymienionych wyżej rejonach, ześrodkowując tam ogień artylerii z zakrytych stanowisk ogniowych, ogień środków przeciwpancernych i pozostałych środków rażenia, tworząc system rażenia umożliwiający rażenie przeciwnika ogniem krzyżowym, sztyletowym, skrzydłowym.

Skupienie wysiłku rażenia ogniowego w tych rejonach, (ponieważ należy spodziewać się w nich koncentracji sił i środków przeciwnika) pozwoli na zadanie nacie-
rającemu przeciwnikowi dotkliwych strat;

W PŁYWU WARUNKÓW ATMOSFERYCZNYCH ORAZ PORY DOBY NA EFEKTYWNOŚĆ DZIAŁAŃ

Prowadzenie działań obronnych zimą zmusi wojska własne do prowadzenia obrony na całej szerokości jezior. Duże opady śniegu mogą spowodować ograniczenie widoczności i utrudnić wojskom własnym prowadzenie ognia. Przy znacznym spadku temperatury mogą wystąpić trudności w utrzymaniu techniki bojowej w sprawności technicznej oraz jej właściwe wykorzystanie / utrudnione poruszanie się po zasypanych drogach /. W okresie zimowym należy przygotować siły i środki do odśnieżania i wykonywania dróg na przełaj. Zgromadzić niezbędne ilości środków logistycznych. Wyposażyć podległe pododdziały odpowiednio do panujących warunków atmosferycznych.

W połączeniu z istniejącymi warunkami terenowymi zasadnicze znaczenie w maskowaniu wojsk prowadzących obronę będzie mieć wpływ wiatru / jego siła i kierunek /.

Prowadzenie obrony w okresie wiosny /jesieni / spowoduje występowanie podmokłych brzegów rzek i jezior. Wyższe stany wód umożliwią zaangażowanie mniejszej ilości sił do obrony. Intensywne opady ułatwią obronę ze względu na poruszanie się przeciwnika po drogach utwardzonych.

W okresie letnim małe stany wód utrudnią obronę przeszkód wodnych / powstaną brody/. Należy w tym okresie wydzielić więcej sił do obrony wyznaczonego rejonu.

Prowadzenie działań bojowych w okresie występowania wysokich temperatur spowoduje konieczność wydzielania odwodów przeciwpożarowych ze względu na możliwość występowania pożarów. W okresie letnim należy wyposażyć wojska w sprzęt przeciwpożarowy.

Ukształtowanie terenu i jego pokrycie w powiązaniu z warunkami słabej widoczności / opady deszczu, mgły, noc / pozwalają obrońcy na wykorzystanie dobrych warunków maskowania. Częste występowanie mgieł ułatwi maskowanie obrońcy, jednakże spowoduje konieczność prowadzenia dokładnego rozpoznania przeciwnika na prawdopodobnych kierunkach podejścia do bronionych rejonów. Istnieje konieczność wystawiania dużej ilości ubezpieczeń bojowych na poszczególnych kierunkach prowadzonej obrony.

SPOSÓB PROWADZENIA DZIAŁAŃ W REJONACH SZCZEGÓLNEGO ZAINTE- RESOWANIA PRZECIWNIKA I WOJSK WŁASNYCH:

- obrona / osłona / ciągła obiektów / kierunków , obszarów / o charakterze ogniskowym;
- obrona / osłona / ciągła obiektów / kierunków , obszarów / o charakterze strefowym;
- działania pulsacyjne;
- dozorowanie;

Wojska OT należy przeznaczyć do prowadzenia działań o charakterze ogniskowym. W szczególności wykorzystać je na lewym skrzydle obrony brygady. Bataliony forteczne powinny bronić ważnych węzłów dróg i miejscowości / CZAPLINEK, SZCZECINEK /.

Siły z wojsk operacyjnych należy wydzielić do zamknięcia przesmyków międzyjeziornych. Ze względu na dużą szerokość bronionego rejonu z sił brygady wydzielić do trzech odwodów ogólnowojskowych wspartych rodzajami wojsk. Odwoły ogólnowojskowe powinny także pełnić rolę odwodów przeciwdesantowych. W okresie letnim dozorować i ubezpieczać /jeziro Komorze, Drawsko, Pile /. W okresie zimy zorganizować ciągłą obronę linii jezior. Ze względu na duży rejon obrony i kilka możliwych kierunków działania przeciwnika wzmocnić siły brygady dodatkową artylerią. Siły operacyjne powinny prowadzić obronę o charakterze pulsacyjnym polegające na działaniu sił w miejscach / na kierunkach / zagrożonych przerwaniem się przeciwnika.

Główne kierunki drogowe, mosty i przepusty przygotować do zniszczenia, zaminować dostępne brzegi rzek i jezior. Wydzielić odwoły przeciwpancerne mogące prowadzić minowanie na zagrożonych kierunkach. Przed rozpoczęciem działań przygotować odpowiednią ilość dróg manewru i zaopatrywania dla podległych pododdziałów.

OCENA DROŻNI W ASPEKCIE MOŻLIWOŚCI MANEWRU ORAZ WARUNKÓW PRZEMIESZCZANIA WOJSK

Istotną sprawą w aspekcie możliwości manewru czy też przemieszczania wojsk jest położenie rzeki PIŁAWA, która płynie równoleżnikowo i dzieli rejon odpowiedzialności 2BZ na dwie części. W rejonie tym sieć dróg jest rozwinięta na zróżnicowanym poziomie. Wschodnia część rejonu odpowiedzialności posiada lepiej rozwiniętą drożnię (przy mniejszej liczbie przeszkód terenowych, kompleksów leśnych, itp.), co stwarza możliwości rozwinięcia większych sił przeciwnika a tym samym powinna koncentrować uwagę obrońcy na kierunku: SZCZECINEK – OKONEK – JASTROWIE. Jednocześnie przemieszczanie wojsk w tej części zarówno w kierunku południe – północ jak i wschód – zachód umożliwia kilka dróg dofrontowych oraz rokadowych. Są to drogi:

- dofrontowe :
 - nr11 SZCZECINEK – OKONEK – JASTROWIE;
 - SZCZECINEK – DZIKI – SYPNIEWO – SZWECJA;
 - BORNE SULINOWO – NADARZYCE – SZWECJA.
- rokadowe :
 - nr 174 SZCZECINEK – CZAPLINEK;

- LOTYŃ – WILCZE LASKI;
- OSIEDLE ZILONG – SZTAJNFORD;
- OKONEK – BORNE SULINOWO – LISZKOWO;
- JASTROWIE – SYPNIEWO – NADARZYCE;
- JASTROWIE – SZWECJA – GOLCE (lub WAŁCZ).

W części zachodniej rejonu odpowiedzialności 2BZ sytuacja przedstawia się znacznie gorzej. Obok występujących tu licznie kompleksów leśnych, jezior, przemieszczanie wojsk utrudnione będzie słabo rozwiniętą drożnią. Istnieją jedynie dwie drogi o nawierzchni utwardzonej z kierunku południe – północ, mianowicie:

- nr177 MIROSŁAWIEC – CZAPLINEK
- nr163 WAŁCZ – CZAPLINEK

Również brak dróg rokadowych ograniczał będzie manewr wojsk na ewentualnie zagrożone kierunki. W rejonie na zachód od PIŁAWY można wyróżnić jedynie następujące drogi rokadowe:

- nr174 CZAPLINEK – SZCZECINEK
- WIERZCHOWO – PGR DOBRZYCA
- SZWECJA – GOLCE (lub WAŁCZ) – MIROSŁAWIEC

Wszystkie utwardzone drogi w rejonie odpowiedzialności 2BZ posiadają w większości nawierzchnię bitumiczną oraz szerokość od 4 do 12m. Poza siecią dróg utwardzonych w rejonie 2BZ we wszystkich kompleksach leśnych istnieje sieć dróg polnych, przesiek oraz ścieżek o szerokości od 2 do 10m, które mogą stanowić drogi pomocnicze, zapasowe, obejścia do działania wojsk, ale ze względu na możliwość wzniesienia pożarów przez przeciwnika również utrudnienie w ruchu oraz zagrożenie ze strony jego OW (OR).

WARUNKI MASKOWANIA (W TYM MOŻLIWOŚĆ UKRYCIA SPRZĘTU I WOJSK ORAZ PROWADZENIA DZIAŁAŃ POZORNÝCH)

Teren działania przypada na rejon Pojezierza Szczecineckiego, Pojezierza Drawskiego. Jest to teren w większości pokryty gęstymi lasami uniemożliwiającymi ich pokonanie na przełaj oraz ograniczony licznymi jeziorami (teren lesisto-jeziorny). Daje to naturalne możliwości maskowania jak i skrytego podchodzenia wojsk do nakazanych rubieży z kierunków m. Złocieniec – m. Wałcz, m. Czaplinek – Wałcz, m. Szczecinek-Czaplinek. Gęste wysokie lasy mieszane, z przewagą drzew liściastych, stanowią doskonałą osłonę dla maszerujących wojsk przed obserwacją z powietrza jak i z ziemi. Jedynymi miejscami utrudniającymi naturalne maskowanie i zmuszającymi do maskowania podręcznymi środkami maskowniczym jest rejon na pld. Wsch. od m. Wałcz i na zach. od m. Piła. Rejonem dogodnym do prowadzenia działań pozornych jest rejon wzgórz na pld. m. Lotyń oraz przesmyki międzyjeziorne na tzw. Wale Pomorskim. Działania te muszą wymusić ruch przeciwnika w pożądanym przez nas kierunku i terenie.

TEREN NIEPRZEKRACZALNY – CHARAKTERYSTYKA

Teren Pojezierza Drawskiego i Szczecineckiego jest terenem leisto-jeziorny charakteryzującym się występowaniem dużych kompleksów leśnych których obejście jest niemożliwe. Cechami charakterystycznymi kompleksów leśnym są na pld. zach. od m. Złocieniec wysokość drzew 24-25 m, grubość 28-29 cm, gęstość do 4-5 m, w kompleksie leśnym na pln. m. Wałcz wysokość 18-27 m, grubość 25-27 cm, gęstość 3m, na pln. od m. Piła wysokość 17-28m, grubość 30-33 cm gęstość 3-5m. Wraz z płynącymi południkowo rzekami i ułożeniem jezior stanowi to w większości teren niedostępny dla czołgów i ciężkiego sprzętu. Rzeki Piława i Gwda choć płytkie, pocięte i meandrujące ale położone w stromych dolinach w częściach przepływających w terenie lesistym tzw. Wału Pomorskiego są niedostępne dla czołgów. Obejście ich jest niemożliwe z powodu zabagnionych brzegów.

Na pld. od m. Piła przepływa rzeka Noteć, która z powodu zabagnionych terenów przybrzeżnych jest niedostępna dla sprzętu. Należy dodać, że na nieprzekraczalność większości terenów pojezierzy ma duży wpływ pogoda jak i pora roku – roztopy wiosenne, ulewy jesienne- powodują większe namoknięcie gruntów i wyższy poziom wód. Mroźne zimy ułatwiają pokonanie rzek i jezior, ale grube poszycie śniegiem utrudnia ruch pojazdów zarówno gąsienicowych jak i kołowych

CHARAKTERYSTYKA REJONÓW KLUCZOWYCH, UTRZYMANIE KTÓRYCH UMOŻLIWIA UZYSKANIE PRZEWAGI TAKTYCZNO-OGNIOWEJ NAD PRZECIWNIKIEM

W pasie odpowiedzialności 2BZ znajduje się szereg obiektów, których utrzymanie będzie miało kluczowe znaczenie dla obrońcy. Będą to: SZCZECINEK- ważny węzeł komunikacyjny, ryglujący przesmyk między jez. TRZESIECKO i WIELIMIE wraz z GWDA WIELKĄ 3 km na pn-wsch. od SZCZECINKA, która zamyka możliwość obejścia SZCZECINKA od pn-wsch. brzegów jez. WIELIMIE. Istotne znaczenie również będzie miało pasmo wzgórz na pd-zach. od SZCZECINKA rozciągających się na odcinku około 3 km od JELEMINO do TUROWA wzdłuż drogi CZAPLINEK – SZCZECINEK. Wzgórza te zapewniają kontrolę nad wyżej wymienioną drogą oraz nad szerokim obniżeniem terenowym na zach. od jez. TRZESIECKO. Utrzymywanie tych obiektów uniemożliwi przeciwnikowi rozwinięcie sił, a tym samym zapewni możliwość blokowania jego manewru na trzech kierunkach: SZCZECINEK- JASTROWIE; SZCZECINEK- CZAPLINEK; SZCZECINEK- CZARNE. Kolejnymi rejonami o decydującym znaczeniu będą CZAPLINEK i ZŁOCIENIEC.

Utrzymywanie CZAPLINKA, który zamyka przejścia między jez. DRAWSKO, a CZAPLINO i stanowi najważniejszy obok ZŁOCIENCA i SZCZECINKA w tym rejonie węzeł komunikacyjny, zapewni zatrzymanie natarcia przeciwnika na tym kierunku, a w wyniku tego zabezpieczenie kierunków: CZAPLINEK- ZŁOCIENIEC, CZAPLINEK – WAŁCZ, CZAPLINEK- SZCZECINEK. Istotnymi obiektami, które będą miały decydujący wpływ na celowość obrony CZAPLINKA będą przesmyki między jeziornymi zamykane miejscowościami: od wsch. RAKOWO i ŁUBOWO, od pn. SIKORY, od zach. SIEMYCZNO, utrzymanie których uniemożliwi przeciwnikowi obejście CZAPLINKA.

ZŁOCIENIEC analogicznie jak CZAPLINEK jest ważnym węzłem drogowym, który zamyka przesmyki między jez. SIECINO, DROSINO, WĄSOSZE. Utrzymanie

tej miejscowości zapewni obrońcy zatrzymanie uderzenia w kierunku: ZŁOCIENIEC-CZAPLINEK, uniemożliwi także obejście CZAPLINKA od południa i uderzenie w kierunku KAMIENNA - GÓRA - SŁUPSK.

Kolejnym ważnym rejonem jest obszar: ŻABIN, ŻABINEK, SMOLNE GÓRY, opanowaniu którego otwiera przeciwnikowi możliwość wyprowadzenia uderzenia w kierunku ZŁOCIENIEC-MIROSŁAWIEC i dalej na WAŁCZ. Ważnym obiektem jest tutaj MIROSŁAWIEC, którego utrzymanie blokuje możliwość obejścia od strony południowej WAŁCZA i wyjścia przeciwnika na szeroką przestrzeń operacyjną o pojemności terenu do dwóch dywizji i wykonania uderzenia na PIŁĘ. Równie ważnym obiektem jest WAŁCZ, który zamyka kierunek CZAPLINEK-PIŁA, pod warunkiem, że równoległe utrzymywane będzie MIROSŁAWIEC. Należy dodać, że równie istotnym będzie utrzymanie mostów na drodze krajowej nr 163, która otwiera najkrótszy kierunek uderzenia na WAŁCZ z pn-zach. tj. CZAPLINEK-KARSIBÓR-WAŁCZ. Kolejnym, równie ważnym jest kierunek pn-wsch. tj. JASTROWIE-SZWECJA-WAŁCZ, do którego kluczem jest miejscowość SZWECJA oraz most na rz. DOBRZYCY w osadzie OSTROWIEC.

CHARAKTERYSTYKA GRUNTÓW

Większość wzniesień utworzona jest z glin. Są to przeważnie gliny zwałowe (morenowe), w których tkwią z rzadka żwir i kamienie. Najbardziej zwarty obszar występowania glin znajduje się na południe od WAŁCZA. Kolejny obszar to okolice CZAPLINKA w rejonie CZAPLINEK - MACHLIN - ŁUBOWO. Następny na południe od SZCZECINKA w kierunku na OKONEK i w rejonie JASTROWIE - SYPNIEWO - BORUCINO. Na zachód od WAŁCZA w rejonie jeziora BETYŃ znajdują się mniejsze obszary gliniaste: na północ od jeziora w REJONIE PIECNIK - KARSIBÓR - RUDKI, na zachód od zbiornika w rejonie PRÓCHNOWO - PŁOCICZNO - LUBIEŃ. Grunty gliniaste w stanie suchym są dobrze przejezdne, natomiast po deszczach i w czasie roztopów stają się grząskie i śliskie. Na drogach gruntowych tworzą się koleiny po wyschnięciu. Wśród gliniastych równin i pagórków znajdują się liczne bezodpływowe zagłębienia terenowe o nieregularnych zarysach, wypełnione przez torfy, a często przez małe jeziora tzw. oczka. W rozpatrywanym rejonie torfy występują na zachód i południowy zachód od SZCZECINKA w rejonie RADACZ - MOSINA i ŁĄCZNO - JELEŃ - JELENINO. Torfowiska są z reguły pocięte rowami melioracyjnymi. Miąższość torfów wynosi 1-3 m. W stanie suchym są trudno przejezdne lub nieprzejezdne, natomiast po opadach z reguły nieprzejezdne. Pozostałe obszary rozpatrywanego rejonu, w przewadze równinne i lesiste, pokrywają piaski. Często zawierają one pokłady i przeławicenia żwirów. W obrębie piasków warunki przejezdności są na ogół dobre w ciągu całego roku, lepsze jednak dla wszystkich pojazdów (szczególnie kołowych) gdy grunt znajduje się w stanie wilgotnym.

TEREN TRUDNOPRZEKRACZALNY- CHARAKTERYSTYKA

W pasie działania brygady na północ od WAŁCZ na kierunku CZAPLINEK i SZCZECINEK teren lesisto-jeziorny. Na kierunku CZAPLINEK kompleksy leśne charakteryzujące się grubością pnia około 30 cm i odległością między drzewami sięgająca średnio 3m. W lasach występują licznie ciek wodne tworząc w dorzeczach teren podmokły. Występujące jeziora polodowcowe o kierunku południkowym charakteryzują się podmokłymi i zarośniętymi brzegami. Nieuregulowana rzeka PIŁAWA o średniej prędkości nurtu 0,6 m/s, szerokość koryta rzeki około 11m. Brzeg stromy o kącie nachylenia około 35°. Nieliczne mosty żelbetonowe o nośności około 30 t oraz drewniane o nośności około 10 t. Na kierunku SZCZECINEK kompleksy leśne charakteryzujące się grubością pnia około 30 cm i odległością między drzewami sięgającą średnio 3 m. W lasach występują liczne ciek wodne tworząc w dorzeczach teren bagnisty. Występujące jeziora polodowcowe o kierunku południkowym charakteryzują się również podmokłymi i zarośniętymi brzegami. Rzeka GWDA o średniej prędkości nurtu 0,4 m/s, szerokość koryta rzeki około 18 m. Mosty żelbetonowe o średniej nośności 15 t. Brzeg rzeki podmokły, na niektórych odcinkach bagnisty. W rejonie LOTYŃ teren bagnisty.

TEREN PRZEKRACZALNY – OKREŚLENIE PARAMETRÓW KORYTARZY DZIAŁAŃ DLA KAŻDEGO KIERUNKU, CHARAKTERYSTYKA REJONÓW, KIERUNKÓW, RUBIEŻY AKTYWNYCH I PASYWNYCH

W pasie działania brygady można wyodrębnić następujące korytarze działań :

1. JASTROWIE SZCZECINEK o pojemności około batalionu;
2. NADARZYCE JELENINO o pojemności około kompanii;
3. ŁUBOWO CZAPLINEK o pojemności około batalionu.

W czasie prowadzenia działań obronnych należy utrzymać rejony kluczowe mające wpływ na powodzenie działań w korytarzu nr 1 rejon JASTROWIE PODGAJE BORUCINO, WILCZE LASKI- OMULA -SITNO. W korytarzu nr 2 rejon SYPNIEWKO- GRÓDEK SYPNIEWO, drogę NADARZYCE JELENINO. W korytarzu nr 3 rejon MACHALIN- CZARNE- MAŁE PŁAWNO.

W korytarzu nr 1 rejon JASTROWIE PODGAJE BORUCINO teren odkryty ,lekko pofałdowany otoczony kompleksami leśnymi, o dobrze rozwiniętej sieci dróg w tym kolejowych, z ważnym węzłem dróg w JASTROWIE. Prawą granicę tego korytarza stanowi rzeka GWDA.

W rejonie WILCZE LASKI OMULA SITNO teren mocno pofałdowany o wysokości względnej wzgór 30-40 m. Charakterystyczną cechą tego rejonu jest obniżenie terenowe na północ od drogi ZŁOCIENIEC SZCZECINEK na odcinku JELENINO SZCZECINEK

Południowo – zachodnią część tego rejonu zajmują torfowiska. Dobrze rozwinięta sieć dróg. W korytarzu nr 2 rejon SYPNIEWKO GRÓDEK SYPNIEWO teren mocno pofałdowany z najwyższym wzniesieniem ŁYSA GÓRA 147,2 . Na południe od SYPNIEWKA jezioro BUSIN wokół którego grunty podmokłe .Dobrze rozwinięta drożnia, z ważnym węzłem komunikacyjnym w SYPNIEWO. W korytarzu nr 3 rejon MACHALIN CZARNE MAŁE, PŁAWNO teren pofałdowany, ograniczony od południa i wschodu kompleksami leśnymi natomiast od północy i zachodu jeziorami. Grunty podmokłe, z licznymi ciekami wodnymi. Duże znaczenie ma droga bitumiczna CZAPLINEK WAŁCZ przecinająca ten rejon.

W wyodrębnionych powyżej korytarzach przemieszczanie odbywało się będzie po drogach bitumicznych. Do obrony kierunków i rubieży aktywnych przeznaczyc należy wojska operacyjne natomiast pasywnych siły OT. W tym wypadku kierunki i rubieże aktywne znajdują się w rejonach kluczowych wyszczególnionych powyżej, natomiast kierunki i rubieże pasywne w pasie działań brygady to w głównej mierze kompleksy leśne, jeziora, miejscowości.

CZEŚĆ OPISOWA

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA TERENU W REJONIE ODPOWIEDZIALNOŚCI BRYGADY

Rejon odpowiedzialności brygady (SZCZECINEK-CZAPLINEK- ŻELISŁAWIE) obejmuje swoim zasięgiem obszar pojezierza DRAWSKIEGO i pojezierza WAŁECKIEGO.

Najbardziej charakterystyczną cechą tego obszaru jest występowanie licznych jezior pochodzenia polodowcowego. W północnej części rejonu jeziora mają głównie charakter równoleżnikowy i w połączeniu z miejscowościami stanowią dogodną rubież obrony od SZCZECINKA do CZAPLINKA. Są one głębokie (do ponad 80 m) i mają stosunkowo łatwo dostępne brzegi. W kierunku południowym jeziora mają przebieg południkowy. Średnia ich głębokość wynosi od 10 do 20 m. Charakteryzują się wydłużonymi kształtami oraz stromymi, zalesionymi brzegami. Często połączone są ze sobą strumieniami i rzeczkami, tworząc trudne do pokonania przeszkody. Spośród rzek występujących na tym obszarze największą jest GWDA, płynąca z południa na północ. Średnia jej szerokość wynosi od 25 do 35 m, a głębokość 1-2 m. Zalesione i w większości strome brzegi powodują, iż pokonanie jej przez sprzęt możliwe jest tylko po istniejących przeprawach. W oparciu o GWDE stworzono także dwa sztuczne zbiorniki wodne : Zalew Jastrowski i Zalew Grudniański. Pozostałe rzeki tego rejonu (np. DOBRZYCA, czy PIŁAWA) tworzą także trudne do pokonania przeszkody, głównie ze względu na strome i zalesione brzegi.

Kolejną charakterystyczną cechą tego rejonu jest jego duże zalesienie. W pasie północnym, do rubieży JASTROWIE –NADARZYCE lasy są stosunkowo niewielkie i możliwe do pokonania po licznych drogach lub do obejścia. Na południe od tej rubieży rozciągają się gęste kompleksy leśne, przeważnie sosnowe, o średniej wysokości drzew 20m i odległości między nimi od 2 do 5 m. Lasy te możliwe są do pokonania tylko po nielicznych drogach.

Pod względem rzeźby terenu jest to obszar pagórkowaty, o średnich wysokościach od 120 do 150 m. Najwyższe wzniesienia, powyżej 150 m znajdują się w części północnej. Bardziej na południe teren lekko opada.

Sieć komunikacyjna jest dobrze rozwinięta, szczególnie w układzie południkowym. Najważniejszymi drogami w tym kierunku są: CZAPLINEK-WAŁCZ, SZCZECINEK-NADARZYCE-WAŁCZ, SYPNIEWO-SZWECJA i SZCZECINEK-JASTROWIE-PIŁA. W układzie równoleżnikowym sieć dróg jest nieco uboższa. Najważniejszymi trasami komunikacyjnymi są: SZCZECINEK - CZAPLINEK oraz JASTROWIE – SYPNIEWO -NADARZYCE. Duże znaczenie komunikacyjne mają także dwa szlaki kolejowe: SZCZECINEK-CZAPLINEK-ZŁOCIENIEC (linia dwutorowa) oraz SZCZECINEK-JASTROWIE-PIŁA (linia jednotorowa). Obydwa szlaki są nie zelektryfikowane. Drogi posiadają bogatą infrastrukturę w postaci licznych mostów i przepustów na rzekach i strumieniach. Nośność mostów wynosi w większości przypadków 30 t.

Sieć osadnicza jest stosunkowo uboga. Przeważają niewielkie miejscowości, o luźnej zabudowie. Duże znaczenie obronne mają miejscowości położone w ciałninach terenowych (na przesmykach międzyjeziornych, pomiędzy kompleksami leśnymi), które są jednocześnie węzłami komunikacyjnymi. Są nimi: SZCZECINEK, CZAPLINEK, WAŁCZ, NADARZYCE, SYPNIEWO, JASTROWIE i SZWECJA.

WNIOSKI :

- charakter terenu (lesisto- jeziorny) zmusza do działania na kierunkach, wzdłuż istniejących szlaków komunikacyjnych;
- w rejonie tym istnieje szereg ważnych obiektów , które mogą być celem desantów powietrznych, połączonych z działaniem oddziałów wydzielonych
- (przede wszystkim przesmyki międzyjeziorne i mosty), zmusza to obrońcę do rozproszenia sił i środków;
- teren sprzyja skrytemu wysadzeniu desantów śmigłowcowych;
- o trwałości obrony decydować będą położone w ciasninach terenowych miejscowości, w oparciu o które powinny być rozmieszczone siły obrońcy;
- ze względu na rozległość rejonu odpowiedzialności, jego charakter oraz posiadane siły konieczne jest tworzenie samodzielnych pod względem ogniowym i logistycznym zgrupowań, które będą w stanie szybko reagować na zaistniałe sytuacje.

OCENA OBIEKTÓW KLUCZOWYCH, KTÓRYCH OPANOWANIE PRZEZ PRZECIWNKA MOŻE ZAPEWNIĆ:

- *WYSOKIE TEMPO PROWADZENIA OPERACJI ZACZEPNEJ;*
- *ZMIANĘ KIERUNKU GŁÓWNEGO UDERZENIA;*
- *POTĘGOWANIE UDERZENIA;*
- *DESTRUKCYJNE ODDZIAŁYWANIE NA SYSTEM OPERACJI OBRONNEJ;*
- *PARALIŻOWANIE SWOBODY DZIAŁAŃ.*

W pasie odpowiedzialności 2BZ znajduje się szereg obiektów, których opanowanie będzie miało kluczowe znaczenie dla wojsk przeciwnika. Będą to: SZCZECINEK- ważny węzeł komunikacyjny, ryglujący przesmyk między jez. TRZESIECKO i WIELIMIE wraz z GWDĄ WIELKĄ 3 km na pn-wsch. od SZCZECINKA, która zamyka możliwość obejścia SZCZECINKA od pn-wsch. brzegów jez. WIELIMIE.

Istotne znaczenie również będzie miało pasmo wzgórz na pld-zach. od SZCZECINKA rozciągających się na odcinku około 3 km od JELEMINO do TUROWA wzdłuż drogi CZAPLINEK – SZCZECINEK. Opanowanie tych wzgórz zapewni kontrolę nad wyżej wymienioną drogą oraz nad szerokim obniżeniem terenowym na zach. od jez. TRZESIECKO, a tym samym umożliwi mu wprowadzenie do walki kolejnych sił.

Dodać należy, że opanowanie tych obiektów pozwoli przeciwnikowi rozwinąć się na odkrytym obszarze o pojemności do dywizji (3km na pld- wsch. od SZCZECINKA), a tym samym zapewni możliwość przenoszenia i potęgowania wysiłku na dwóch kierunkach:

- ✓ SZCZECINEK- JASTROWIE;
- ✓ SZCZECINEK- CZAPLINEK.

Kolejnymi rejonami o decydującym znaczeniu dla przeciwnika będą CZAPLINEK i ZŁOCIENIEC. W przypadku opanowania przez przeciwnika CZAPLINEK, który zamyka przejścia między jez. DRAWSKO a CZAPLINO i stanowi najważniejszy obok ZŁOCIENCA i SZCZECINKA w tym rejonie węzeł komunikacyjny, zapewni mu wysokie tempo natarcia, możliwość wprowadzenia do walki odwodów (kolejnych rzutów), a co za tym idzie potęgowanie natarcia i przenoszenia wysiłku na kierunki: CZA-

PLINEK- ZŁOCIENIEC, CZAPLINEK – WAŁCZ, CZAPLINEK- SZCZECINEK. Istotnymi obiektami, które będą miały decydujący wpływ na celowość obrony CZAPLINKA będą przesmyki międzyjeziorne, zamykane miejscowościami: od wsch. RAKOWO i ŁUBOWO, od pn. SIKORY, od zach. SIEMYCZNO, zajęcie których da przeciwnikowi możliwość obejścia CZAPLINKA, a w przypadku SIKOR jest warunkiem do wykonania bezpośredniego uderzenia na CZAPLINEK.

ZŁOCIENIEC analogicznie jak CZAPLINEK jest ważnym węzłem drogowym, który zamyka przesmyki między jez. SIECINO, DROSINO, WAŚOSZE. Opanowanie tej miejscowości zapewni wojskom przeciwnika przeniesienie wysiłku oraz potęgowanie uderzenia w kierunku: ZŁOCIENIEC-CZAPLINEK, ewentualnie stworzy możliwość obejścia CZAPLINKA od południa i uderzenia w kierunku KAMIENNA-GÓRA – SŁUPSK.

Kolejnym ważnym z punktu widzenia przeciwnika rejonem jest obszar: ŻABIN, ŻABINEK, SMOLNE GÓRY, po opanowaniu którego otwiera się możliwość wyprowadzenia uderzenia w kierunku ZŁOCIENIEC-MIROSŁAWIEC i dalej na WAŁCZ. Istotnym obiektem jest tutaj MIROSŁAWIEC, którego zajęcie tworzy dogodne warunki do obejścia od strony południowej WAŁCZA i wyjścia na szeroką przestrzeń operacyjną o pojemności terenu do dwóch dywizji i wykonania uderzenia na PIŁĘ. Równie ważnym obiektem jest WAŁCZ, który zamyka kierunek CZAPLINEK-PIŁA, pod warunkiem, że równolegle utrzymywany będzie MIROSŁAWIEC. Należy dodać, że równie istotnym dla przeciwnika będzie opanowanie mostów na drodze krajowej nr 163, która otwiera najkrótszy kierunek uderzenia na WAŁCZ z pñ-zach. tj. CZAPLINEK – KARSIBÓR - WAŁCZ. Nie sposób nie wspomnieć o drugim równie krótkim i ważnym kierunku, tym razem z pñ-wsch. tj. JASTROWIE-SZWECJA-WAŁCZ, gdzie kluczem do tego kierunku jest SZWECJA oraz most na rz. DOBRZYCY w osadzie OSTROWIEC.

PRZEWIDYWANA OCENA SIŁ PRZECIWNIKA DO DZIAŁAŃ W UGRUPOWANIU OPERACYJNYM, W WYMIARZE:

- POWIETRZNYM (zgrupowania aeromobilne i powietrznodesantowe);
- LĄDOWYM (oddziały rajdowe i wydzielone).

Ze względu na ukształtowanie terenu, a zwłaszcza układ wód gruntowych (rz. GWDA i PIŁAWA, ciąg jezior od CZAPLINKA do SZCZECINKA) przeciwnik będzie zmuszony do operowania na nast. kierunkach:

1. POŁCZYN- ZŁOCIENIEC – MIROSŁAWIEC;
2. CZAPLINEK- MACHINY- WAŁCZ;
3. SZCZECINEK – SZWECJA – WAŁCZ;
4. GWDA – JASTROWIE – PIŁA.

Rubieże rz. PIŁAWA i GWDA mogą stanowić naturalne linie rozgraniczenia pomiędzy nacierającymi oddziałami.

Pojemność ww kierunków jest następująca:

- POŁCZYN- ZŁOCIENIEC- MIROSŁAWIEC- siły ok. wzmocnionej brygady;
- SZCZECINEK- SZWECJA- WAŁCZ-siły ok. brygady;
- GWDA- JASTROWIE- PIŁA – siły ok. 2 brygad.

Zespół jezior na pñ. i pñ- wsch od CZAPLINKA, a zwłaszcza przesmyki między nimi będą miały znaczenie kluczowe dla przeciwnika, tam też należy się spodziewać użycia przez przeciwnika oddziałów wydzielonych w celu uchwycenia tych rejonów i zabezpieczenia wejścia do walki kolejnych sił.

Mosty na rzekach: PIŁAWA i GWDA w rej. PIŁY, LISZKOWA, CZOCHRYNIA, NADARZYC, CZARNEGO, WĘGORZEWA, LĘDYCZKA i JASTROWIA mogą się stać obiektami do opanowania, tak dla oddziałów wydzielonych, jak i desantów powietrznych.

Część z mostów na PIŁAWIE może być wykorzystana przez przeciwnika do manewru swoimi siłami na zagrożonych kierunkach.

Przeciwnik w celu izolacji rejonu działań może oddziałami rajdowymi dążyć do zniszczenia mostów na RURZYCY i DOBRZYCY.

Obiektami do opanowania dla oddziałów wydzielonych i desantów taktycznych będą na pewno węzły komunikacyjne w takich miejscowościach jak CZAPLINEK, OKONEK, JASTROWIE, SZWECJA, WAŁCZ.

OCENA WARUNKÓW ZWALCZANIA ZGRUPOWAŃ PRZECIWNIKA, PROWADZĄCYCH DZIAŁANIA W GŁĘBI OPERACYJNEGO OBSZARU OBRONY KORPUSU W ZAKRESIE:

1. Potrzeby wydzielenia sił do działań (zgrupowania strukturalne, funkcjonalne) w wymiarze powietrznym i lądowym.

W związku ze specyfiką prowadzenia obrony w obszarze odpowiedzialności brygady istnieje potrzeba utworzenia 2-3 mobilnych odwodów ogólnowojskowych w sile kompanii zmechanizowanej lub czołgów każdy celem wsparcia lub wpływania na przebieg działań prowadzonych przez bataliony pierwszego rzutu. Każdy odwód działać będzie na wyznaczonym kierunku. Z batalionów utworzyć samodzielne zgrupowania taktyczne, które będą prowadziły walkę w oparciu o rubieże terenowe w przydzielonych rejonach odpowiedzialności. Natomiast podporządkowane na czas działań wojska OT przeznaczyć do obrony miejscowości. W celu wsparcia działań samodzielnych zgrupowań taktycznych dla nas wyznaczyć 2-3 rejonów stanowisk ogniowych z których będzie wspierał walkę na każdym kierunku. Podobnie należy utworzyć dwa Oppanc, jeden w sile dwóch baterii armat, drugi w sile baterii ppk. Istnieje także potrzeba utworzenia Opdes w sile do batalionu do zwalczania powietrznych zgrupowań przeciwnika oraz Oppoz do gaszenia pożarów lasów. Wyżej wymienione zadania realizowane będą przez wydzielone siły oraz przez każde zgrupowanie taktyczne w przydzielonym rejonie odpowiedzialności.

2. Wykorzystania infrastruktury (naturalnej, sztucznej).

Infrastruktura naturalna wykorzystywana będzie przez wojska operacyjne (rubieże terenowe dogodnie do prowadzenia obrony manewrowej). W lasach przygotować zaskieki oraz zawały. Infrastruktura sztuczna w tym przede wszystkim miejscowości bronione będą przez wojska OT. Miejscowości wykorzystane będą także do rozwinięcia w nich urządzeń logistycznych oraz stanowisk dowodzenia. Mosty, przepusty, ważne węzły komunikacyjne na kierunku działania przeciwnika przygotować do zniszczenia.

3. Wykorzystania miejscowych zasobów logistycznych i technicznych.

Korzystanie z zasobów logistycznych i technicznych przez poszczególne zgrupowania taktyczne tylko w swoich rejonach odpowiedzialności. Tworzenie w miejscowościach batalionowych obiektów logistycznych poprzez wykorzystanie miejscowych obiektów takich jak: warsztaty remontowe, PGR, zakłady mleczarskie, bazy PKS, itp. Obiekty logistyczne brygadowe rozwinąć WAŁCZ, SZWECJA, JASTROWIE, OKONEK lub PIŁA także szeroko wykorzystując miejscowe zasoby.

4. Współpracy z ludnością cywilną.

Obszar zamieszkuje ludność rdzenna, przychylnie nastawiona do naszych wojsk. Ludność ta bardzo dobrze zna teren i dlatego może zostać wykorzystana do obsady posterunków obserwacji, ostrzegania i alarmowania. Należy także nawiązać współpracę z administracją terenową celem wykorzystania sił układu pozamilitarnego (straż pożarna, policja, siły OC, środki masowego przekazu).

5. Wsparcia działań środkami przełożonego, w tym środkami OPL, obieg informacji, czas reakcji.

Wsparcie działań środkami OPL przełożonego na kierunku SZCZECINEK-PIŁA oraz CZAPLINEK-WAŁCZ oraz przydzielenie do każdego zgrupowania taktycznego pododdziału plot(w sile plutonu). Do zwiększenia żywotności obiegu informacji przewidzieć wykorzystanie układu pozamilitarnego oraz miejscową ludność. Tworząc system dowodzenia obligatoryjnie wykorzystać terenową infrastrukturę telekomunikacyjną.

6. Skrytego i szybkiego przemieszczania (zapewnienia swobody działań własnym elementom – na podstawie oceny drożni, pokrycia, rzeźby).

W tym rejonie z uwagi na bardzo dobrze rozwiniętą sieć dróg (w kierunku północ-południe i południe-północ) istnieją korzystne warunki do skrytego i szybkiego przemieszczania się. W kierunku wschód-zachód i zachód-wschód sprawny i szybki manewr oraz swoboda działań będą ograniczone przez konieczność pokonywania licznie występujących mostów-przeważnie konstrukcji żelbetonowej o nośności od 10 do 30 ton na płynących południkowo rzekach: GWDA, PŁYTNICA, PIŁAWA, DOBRZYCA. Manewr i swobodę działań w znacznym stopniu ograniczać będą także liczne, o dużej powierzchni kompleksy lasów, a ich pokonanie możliwe będzie tylko i wyłącznie po istniejącej dobrze rozwiniętej sieci dróg, z jednej strony zapewniona zostanie skrytość manewru, z drugiej zaś należy liczyć się z możliwością powstawania pożarów oraz zawał.

Kolejnym elementem ograniczającym szybkie i skryte przemieszczanie się są morenowe jeziora polodowcowe o rynnowym kształcie, przemieszczanie w ich rejonie będzie możliwe jedynie przy wykorzystaniu dróg prowadzących przez przesmyki międzyjeziorne, w związku z powyższym manewr w niektórych sytuacjach będzie wymagał objazdów co znacznie wydłuży czas jego wykonania

W terenie tym występują miejscowości o przeważnie zwartej, ogniotrwałej zabudowie, które stanowią węzły komunikacyjne kanalizujące ruch, gdyż przemieszczanie będzie wiązało się z koniecznością ich pokonywania, zaś w przypadku ich zniszczenia przez przeciwnika (oddziaływanie jego lotnictwa) czasy manewru się wydłużą, celem jest więc zaplanować obejścia.

Rzeźba terenu z jednej strony stwarzać będzie warunki do skrytego przemieszczania, z drugiej zaś teren pagórkowaty opóźniał będzie jego wykonywanie. Pokonanie terenu na przełaj przy jego pagórkowatym ukształtowaniu oraz przeważnie gliniastym podłożu, przy dużej ilości opadów oraz w okresie wiosennym i jesiennym będzie w zasadzie niemożliwe.

7. Współdziałania z siłami OT, układem pozamilitarnym, w ramach utrzymania, w skali operacyjnej, swobody działań.

Z uwagi na podporządkowanie dowódcy 2BZ pułku OT stacjonującego w SZCZECINKU i ZŁOCIEŃCU oraz dwóch bot w WAŁCZU i OLESZNIE siły te celem jest przeznaczyć do obrony miast CZAPLINEK i SZCZECINEK. Część sił (bot) celem jest wykorzystać do obrony tzw. rejonów kluczowych (węzłów komunikacyjnych, mostów itp.), takie wykorzystanie sił OT zapewni swobodę działań w skali operacyjnej, gdyż wojska operacyjne w mniejszym stopniu będą zaangażowane do tego typu zadań i mogły będą realizować typowe dla nich zadania.

Koniecznym jawi się nawiązanie ścisłego współdziałania z ogniwami pozamilitarnymi. Ważnym problemem jest także organizacja współdziałania podczas wycofania wojsk operacyjnych ze strefy odpowiedzialności, kiedy to siły OT przejdą do działań nieregularnych pod dowództwem szefa RSzW.

8. Warunków prowadzenia rozpoznania, obserwacji, kierowania środkami rażenia, maskowania.

Z uwagi na pokrycie terenu oraz rzeźbę prowadzenie rozpoznania oraz obserwacji jest w znacznym stopniu utrudnione. Występują jednak rejonny gdzie właśnie dzięki pagórkowatemu ukształtowaniu terenu i braku kompleksów leśnych (teren odkryty) widoczność wynosi od 3 do 5 km są to rejonny: płd.- wsch. WAŁCZ, zach. GOLCE, płd.- wsch. CZAPLINEK, płn. JASTROWIE, płn. OKONEK, płd.- wsch. i płn. zach. SZCZECINEK.

Pagórkowaty teren, występowanie kompleksów leśnych pozwala na obserwację rejonów kluczowych (węzły dróg, przesmyki międzyjeziorne, ważniejsze miejscowości) i prowadzenie tam rozpoznania działania przeciwnika. Istotnym jest fakt, że prowadzący obserwację ma możliwość widzieć nie będąc samemu widzianym.

Korzystnym elementem dla 2BZ jest także przydział do niej eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych, co zwiększy poważnie możliwości prowadzenia rozpoznania przez brygadę.

Kierowanie środkami rażenia w tym terenie powinno być zdecentralizowane, a więc skupienie na kilku ważnych kierunkach, rejonach. Środkami przeciwpancernymi organicznego dywizjonu przeciwpancernego wzmocnić należy poszczególne zgrupowania taktyczne, a przeciwpancerne pociski kierowane użyć przy zapewnieniu strzelania na maksymalnej donośności. Dla artylerii do ognia pośredniego celem byłoby wyznaczenie większej (niż w przeciętnych warunkach) ilości alternatywnych rejonów sta-

nowisk ogniowych, po to aby móc oddziaływać ogniowo na poszczególne kierunki, z możliwością koncentracji wysiłku ogniowego w rejonach kluczowych.

W odniesieniu do maskowania rozumianego jako ochrona przed obserwacją z ziemi i z powietrza oraz ukrycie przed środkami rażenia przeciwnika przy jednoczesnym zachowaniu zdolności do oddziaływania własnymi środkami ogniowymi należy stwierdzić jednoznacznie, że teren ten stwarza dogodne warunki do maskowania, tym bardziej w czasie organizacji i prowadzenia obrony.

9. Sposobu rozmieszczania sił pod kątem skrócenia czasu reakcji.

Teren w rejonie obrony brygady wymusza rozmieszczenie niewielkich autonomicznych zgrupowań taktycznych, gdyż reagowanie w całym rejonie obrony jest przy tej ilości sił praktycznie niemożliwe. W związku z powyższym aby skrócić czas reakcji wyżej wymienionych zgrupowań taktycznych celowym jest rozmieścić je w pobliżu rejonów kluczowych, by w maksymalnie krótkim czasie mogły realizować swoje zadania. Przewidzieć należy również wielowariantowe (alternatywne) użycie sił i środków aby można szybko reagować nimi, tam gdzie pojawi się zagrożenie. Szczególny nacisk położyć należy na obsadzenie przesmyków międzyjeziornych, ważniejszych węzłów komunikacyjnych, mostów itp..- wskazanych jako obiekty kluczowe.

10. Oceny rejonów umożliwiających blokowanie sił przeciwnika, rażenie ogniem, prowadzenie działań bezpośrednich, organizowanie zasadzek.

Blokowanie sił przeciwnika możliwe jest przede wszystkim w przesmykach międzyjeziornych w rejonie: SZCZECINEK, SILNOWO, ŁUBOWO, CZAPLINEK, NADARZYCE, ZDBICE, OSTROWIEC, WAŁCZ. Rejony te umożliwiają przy użyciu stosunkowo niewielkiej ilości sił, blokowanie i wiązanie walką znacznego potencjału przeciwnika.

Kolejnymi rejonami spełniającymi powyższy warunek są miejscowości stanowiące węzły dróg, w oparciu o nie można kanalizować a następnie blokować ruch sił przeciwnika. Ważnymi rejonami są też wloty dróg do lasów, obsadzenie których zablokuje natarcie przeciwnika.

Rażenie ogniowe przeciwnika należy skupić również w wymienionych wyżej rejonach, ześrodkowując tam ogień artylerii z zakrytych stanowisk ogniowych, ogień środków przeciwpancernych i pozostałych środków rażenia, dążąc do rażenia przeciwnika ogniem krzyżowym, sztyletowym, skrzydłowym. Skupienie wysiłku rażenia w tych rejonach, jako że należy spodziewać się w nich koncentracji sił i środków przeciwnika pozwoli na zadanie nacierającemu przeciwnikowi dotkliwych strat.

Prowadzenie działań bezpośrednich możliwe jest w rejonach: pld.- wsch. WAŁCZ, zach. GOLCE, pld.- wsch. CZAPLINEK, pñ. JASTROWIE, pñ. OKONEK, pld.- wsch. i pñ.- zach. SZCZECINEK. W rejonach tych istnieją warunki do organizowania obrony w oparciu o naturalne rubieże terenowe, z których można wykorzystać możliwości ogniowe posiadanych środków ogniowych.

Organizowanie zasadzek, zarówno ogniowych (w tym przeciwpancernych) jak i przeciwlotniczych możliwe jest w oparciu u przesmyki międzyjeziorne, węzły komunikacyjne, kompleksy leśne, gdzie nacierającego przeciwnika można stosunkowo łatwo zaskoczyć i zadać mu straty, zdeorganizować jego ugrupowanie, zablokować jego ruch i tym samym stworzyć warunki do podzielenia go, a następnie rozbicia.

11. *Wpływu warunków atmosferycznych oraz pory doby na efektywność działań.*

Prowadzenie działań obronnych zimą zmusi wojska własne do prowadzenia obrony na całej szerokości jezior. Duże opady śniegu mogą spowodować ograniczenie widoczności i utrudnić wojskom własnym prowadzenie ognia. Przy znacznym spadku temperatury mogą wystąpić trudności w utrzymaniu techniki bojowej w sprawności technicznej oraz jej właściwe wykorzystanie / utrudnione poruszanie się po zasypanych drogach /. W okresie zimowym należy przygotować siły i środki do odśnieżania i wykonywania dróg na przełaj. Zgromadzić niezbędne ilości środków logistycznych. Wyposażyć podległe pododdziały odpowiednio do panujących warunków atmosferycznych.

W połączeniu z istniejącymi warunkami terenowymi zasadnicze znaczenie w maskowaniu wojsk prowadzących obronę będzie mieć wpływ wiatru / jego siła i kierunek /.

Prowadzenie obrony w okresie wiosny /jesieni / spowoduje występowanie podmokłych brzegów rzek i jezior. Wyższe stany wód umożliwią zaangażowanie mniejszej ilości sił do obrony. Intensywne opady ułatwią obronę ze względu na poruszanie się przeciwnika po drogach utwardzonych.

W okresie letnim małe stany wód utrudnią obronę przeszkód wodnych / powstaną brody/. Należy w tym okresie wydzielić więcej sił do obrony wyznaczonego rejonu.

Prowadzenie działań bojowych w okresie występowania wysokich temperatur spowoduje konieczność wydzielania odwodów przeciwpożarowych ze względu na możliwość występowania pożarów. W okresie letnim należy wyposażyć wojska w sprzęt przeciwpożarowy.

Ukształtowanie terenu i jego pokrycie w powiązaniu z warunkami słabej widoczności / opady deszczu, mgły, noc / pozwalają obrońcy na wykorzystanie dobrych warunków maskowania. Częste występowanie mgieł ułatwi maskowanie obrońcy, jednakże spowoduje konieczność prowadzenia dokładnego rozpoznania przeciwnika na prawdopodobnych kierunkach podejścia do bronionych rejonów. Istnieje konieczność wystawiania dużej ilości ubezpieczeń bojowych na poszczególnych kierunkach prowadzonej obrony.

SPOSÓB PROWADZENIA DZIAŁAŃ W REJONACH SZCZEGÓLNEGO ZAINTERESOWANIA PRZECIWNIKA I WOJSK WŁASNYCH:

- obrona /osłona / ciągła obiektów / kierunków , obszarów / o charakterze ogniskowym;
- obrona / osłona / ciągła obiektów / kierunków , obszarów / o charakterze strefowym;
- działania pulsacyjne;
- dozоровanie.

Wojska OT należy przeznaczyć do prowadzenia działań o charakterze ogniskowym. W szczególności wykorzystać je na lewym skrzydle obrony brygady. Bataliony forteczne powinny bronić ważnych węzłów dróg i miejscowości / CZAPLINEK, SZCZECINEK /.

Siły z wojsk operacyjnych należy wydzielić do zamknięcia przesmyków międzyjeziornych. Ze względu na dużą szerokość bronionego rejonu z sił brygady wydzielić do trzech odwodów ogólnowojskowych wspartych rodzajami wojsk. Odwody ogólnowojskowe powinny także pełnić rolę odwodów przeciwdesantowych. W okresie letnim dozorować i ubezpieczać /jezioro Komorze, Drawsko, Pile /. W okresie zimy zorganizować ciągłą obronę linii jezior. Ze względu na duży rejon obrony i kilka możliwych kierunków działania przeciwnika wzmocnić siły brygady dodatkową artylerią. Siły operacyjne powinny prowadzić obronę o charakterze pulsacyjnym polegające na działaniu sił w miejscach / na kierunkach / zagrożonych przerwaniem się przeciwnika.

Główne kierunki drogowe, mosty i przepusty przygotować do zniszczenia, zaminać dostępne brzegi rzek i jezior. Wydzielić odwody przeciwpancerne mogące prowadzić minowanie na zagrożonych kierunkach. Przed rozpoczęciem działań przygotować odpowiednią ilość dróg manewru i zaopatrywania dla podległych pododdziałów.

2. WNIOSKI Z PIERWSZEGO ETAPU PODRÓŻY STUDYJNEJ

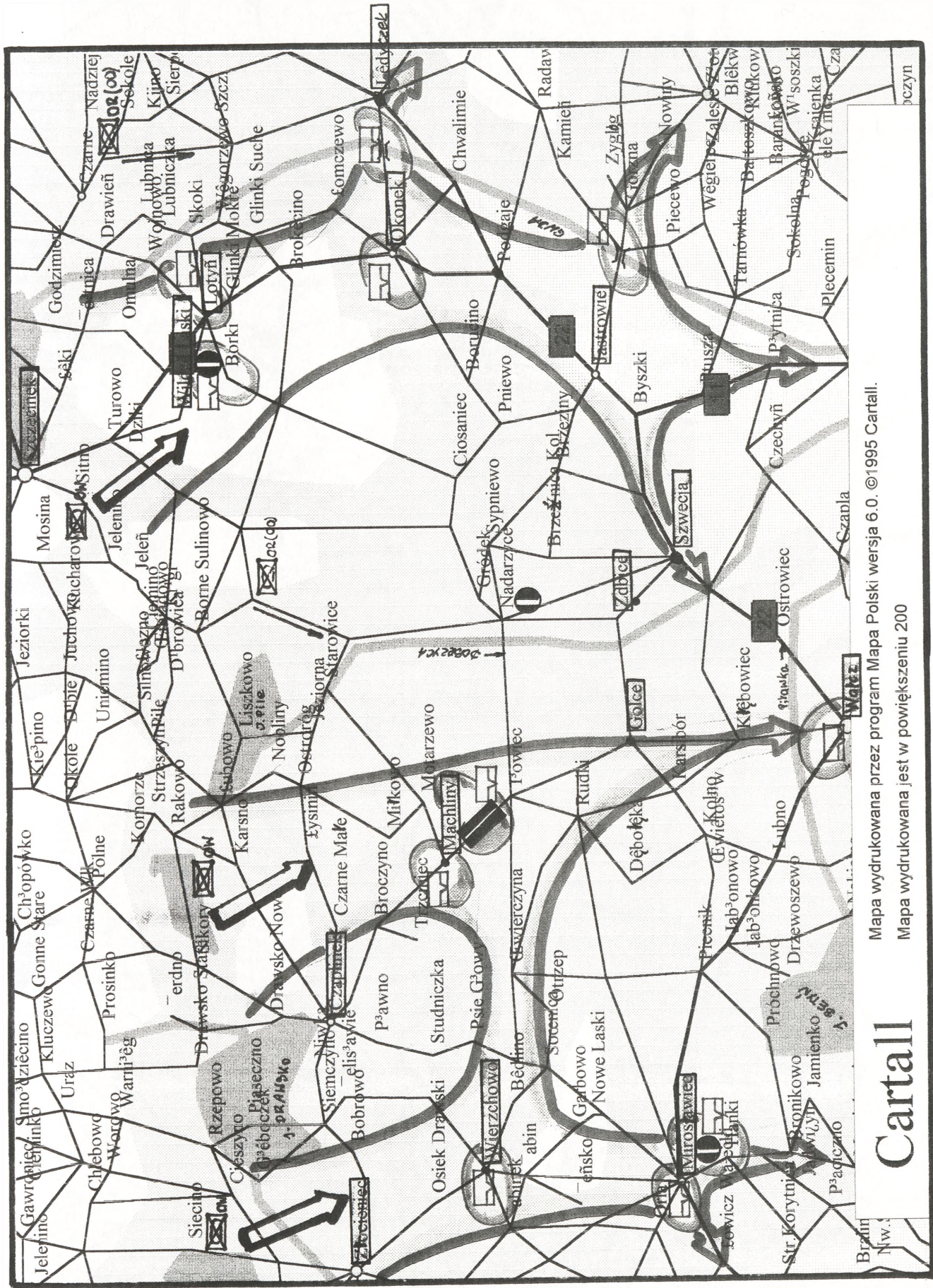
2.2. STUDIUM TERENOWE W KONTEKŚCIE PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ PRZECIWNIA

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ (druga grupa_zintegrowana)
w składzie:

kpt. Piotr ZĄBKOWSKI – kierownik zespołu
kpt. Jarosław MUSZYŃSKI
kpt. Krzysztof KOCHAŃSKI
kpt. Marek SOKOŁOWSKI
kpt. Janusz TEREBUS
kpt. Krzysztof ŻUK
kpt. Ryszard PARAFIANAOWICZ
kpt. Dariusz KRYSZK
kpt. Adam BIŃCZYK
kpt. Marek NOWAK
kpt. Andrzej KRAWCZYK
kpt. Jarosław PRZYBYŁA

OPRACOWANIE GRAFICZNE

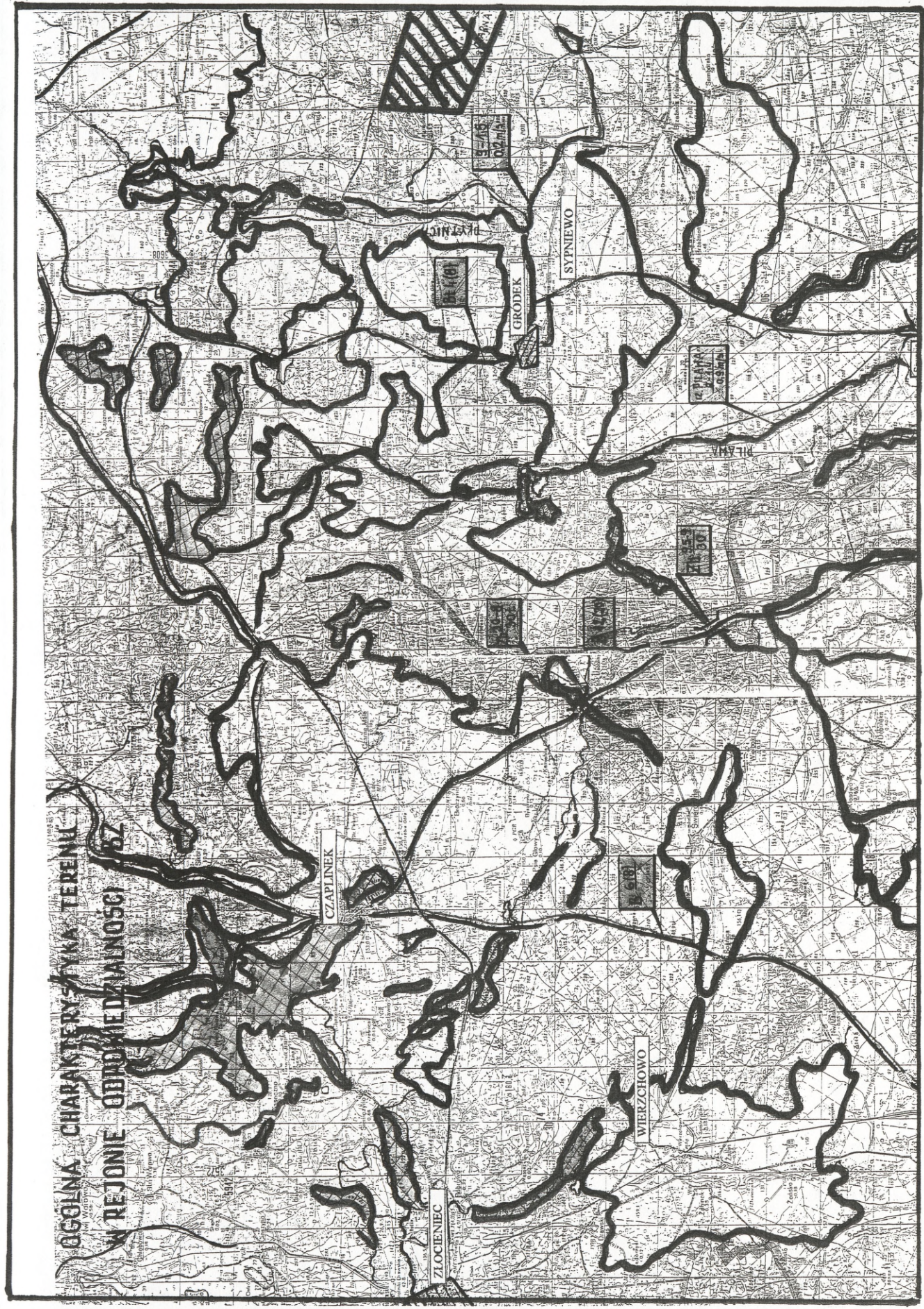
(MAPA – szkic)

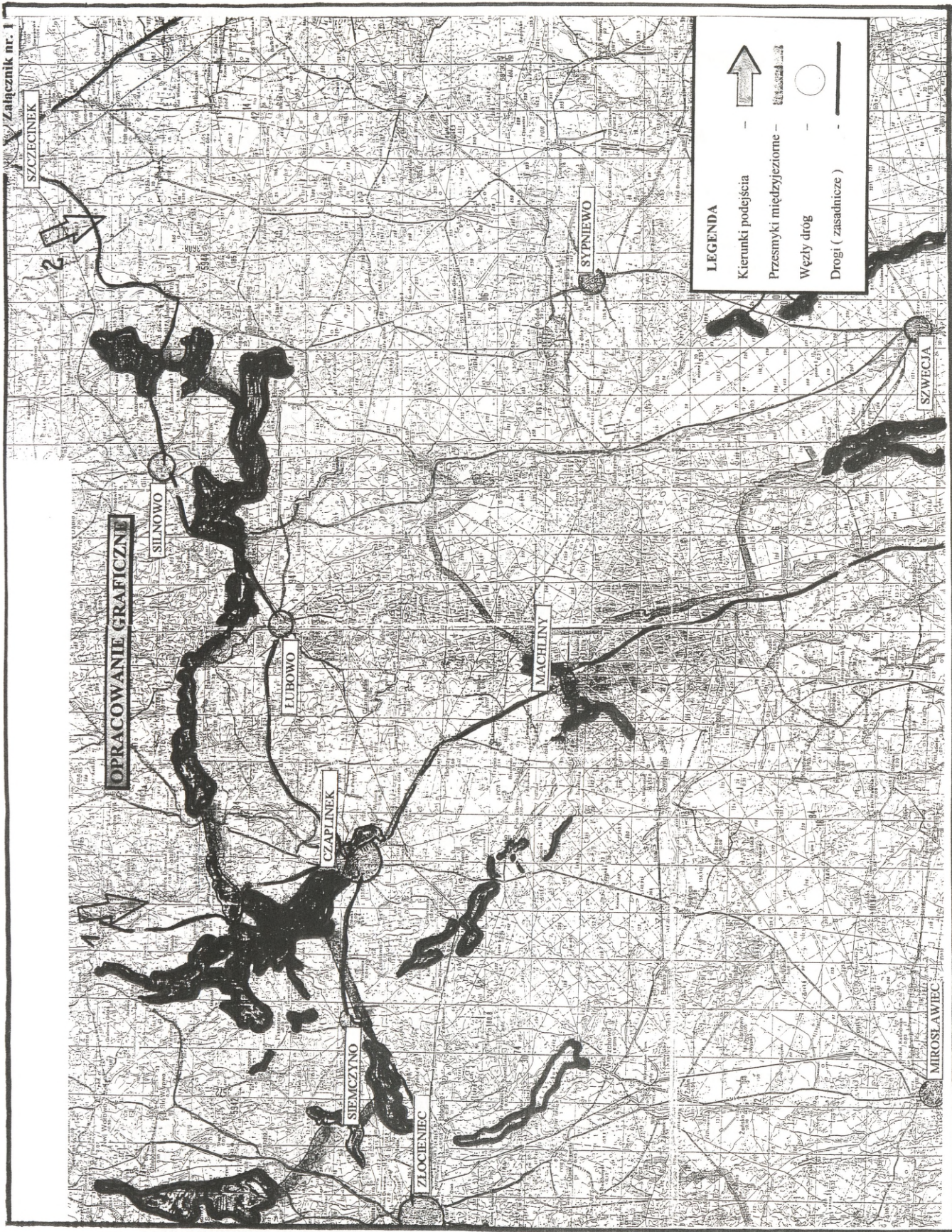
Mapa wydrukowana przez program Mapa Polski wersja 6.0. ©1995 Cartall.
 Mapa wydrukowana jest w powiększeniu 200

Cartall

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA TERENU
W REJONIE OBRÓBKI DZIAŁNOŚCI 62

Załącznik nr. 1

OPRACOWANIE GRAFICZNE

LEGENDA

- Kierunki podjęcia
- Przesmyki międzyjezdnie
- Wzły drog
- Drogi (zasadnicze)

CZEŚĆ OPISOWA DO OPRACOWANIA GRAFICZNEGO

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA TERENU W REJONIE ODPOWIEDZIALNOŚCI

Rejon odpowiedzialności 2 BZ położony jest na pojezierzu Wałęckim, ograniczony miejscowościami :

Od północy CZAPLINEK – SZCZECINEK; od południa PIŁA – TUCZNO.

Omawiany obszar charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem zarówno pod względem i rzeźby terenu jak również klimatycznym. W rejonie odpowiedzialności przeważa teren pagórkowaty , w którym występują wzgórza morenowe, dochodzące do 200 m. n.p.m , zwłaszcza na południe od Wałcza. Nieco niższe natomiast występują natomiast występują na północy i sięgają do 170 m. n.p.m (W. Jastrowskie) i 169 m. n.p.m (W. Sypniewskie).

Lasy w omawianym obszarze rozmieszczone są nierównomiernie. Największe kompleksy leśne rosną w pasie o szer. 25 km ciągnącym się od Piły przez Wałcz , Czaplunek , Złocieniec. Na pozostałym obszarze występują mniejsze kompleksy leśne ciągnące się pasem o szer. 10 km wzdłuż miejscowości Jastrowie , Okonek, Czarne. Lasy w omawianym obszarze można zaliczyć do trudno przejezdnych z uwagi na położenie ich na wzgórzach morenowych , zboczach dolin rzecznych i rynien jeziornych .

Jeziora obszaru będącego przedmiotem rozważań są również nierównomiernie rozmieszczone , podobnie jak kompleksy leśne. Największe ich zagęszczenie występuje w północnej części rejonu odpowiedzialności wzdłuż miejscowości: Złocieniec, Czaplunek, Szczecinek. Występujące tam jeziora to: DRAWSKO, KOMORZE, PIŁE, CIEMINO, WIELIMIE. W południowej części rejonu występują jeziora: BETYŃ, CHMIEL , ZDBICZNO, LUBIANKA , KRĘPSKO.

Jeziora te są głównie pochodzenia lodowcowego o charakterze rynnowymi i morenowym. Większość z wymienionych jezior to jeziora rynnowe, które są długie, wąskie i głębokie. Ponadto posiadają wysokie brzegi i układają się w ciągi, tworząc charakterystyczne łańcuchy. Przez taki szczególnie długi ciąg jezior przepływa rzeka Drawa w zachodniej części rejonu odpowiedzialności. Wschodnia część rejonu odpowiedzialności oparta jest na rzece Gwdzie. Szerokość jej waha się od 60 – 80 m. , głębokość od 2,5- 3,0m. , dno piaszczyste- gliniaste. Rzeka płynie wzdłuż ciągu jezior w terenie zalesionym. Brzegi rzeki są zarośnięte, zabagnione o stromych brzegach.. W środkowej części rejonu odpowiedzialności płynie rzeka Piława. W rejonie Nadarzyc przepływa przez ciąg jezior i rozlewa się szeroko tworząc Zalewy Nadarzyckie. Brzegi rzeki są podmokłe, torfowe i porośnięte lasem .

Na omawianym terenie nie występują duże aglomeracje miejsko - przemysłowe. Większość miast spełnia rolę ośrodków lokalnych. Miasta i osady posiadają dobrze rozwiniętą bazę turystyczną , co znacznie zwiększa bazę zakwaterowania wojsk.

Drogi w obszarze odpowiedzialności rozmieszczone są równomiernie o gęstości zapewniającej skuteczne zabezpieczenie wojsk pod względem dróg dowozu i ewakuacji wojsk. Położone są głównie równoleżnikowo. Szerokość jezdni wynosi 7-8 m, a korony drogi 8-12m. Parametry pozostałych dróg to: szerokość jezdni 3-6m, a korony 6-10 m co w zupełności wystarcza na potrzeby wojska.

Sieć kolejowa w rejonie odpowiedzialności ogranicza się do dwóch linii kolejowych CZARNE- ZŁOCIENIEC , MIASTKO - PIŁA .

Dodatkowym elementem , który może wywierać wpływ na prowadzenie działań bojowych jest klimat. Występuje tu większa od przeciętnej krajowej liczba dni mroźnych i upalnych oraz zwiększone ilości opadów atmosferycznych. Najcieplejszym miesiącem jest lipiec- średnia temp. wynosi 17,8 C . Najzimniejszym miesiącem jest sty-

czeń - -2,1C. Na całym obszarze przeważają wiatry zachodnie. Ma to istotne znaczenie w wypadku użycia broni niekonwencjonalnej.

OCENA I WYBÓR OBIEKTÓW KLUCZOWYCH, KTÓRYCH OPANOWANIE STWARZA WARUNKI DO:

- paraliżowania swobody działania w operacji obronnej:

Aby sparaliżować operację obronną w rozpatrywanym obszarze celowym byłoby zablokowanie węzłów dróg i przesmyków międzyjeziornych:

- Jezioro Wilczewo – Jezioro Drawsko, szerokość przesmyku 800 m., z zabudową m. SIEMCZYNO i węzłami dróg w m. ZŁOCIENIEC, CZAPLINEK, SZCZECINEK;
- Jezioro Machliny Małe – Jezioro Machliny Duże, szerokość przesmyku 100 m, węzeł dróg m. CZAPLINEK (położony w przesmyku Jezioro Drawsko – Jezioro Czaplunek);
- węzły dróg w miejscowościach WAŁCZ, JASTROWIE, ŁUBOWO, SZCZECINEK;
- węzeł dróg w m. SILNOWO oraz przesmyk między Jeziorem Pile – Jeziorem Ciemno.

- utrzymania wysokiego tempa prowadzenia operacji przez siły główne:

Utrzymanie wysokiego tempa operacji przez siły główne będzie możliwe poprzez uchwycenie przesmyków międzyjeziornych na kierunkach podejścia:

Nr 1 – CZAPLINEK – WAŁCZ;

- między jeziorami Drawsko – Czaplino, Machliny Małe – Machliny Duże;
- uchwycenia i utrzymania węzłów dróg: CZPLINEK, MACHLINY, WAŁCZ;

Nr 2 – SZCZECINEK – PIŁA:

- między jeziorami Trzesiecko – Wielimie, obszaru między jeziorami Trzesiecko – Ciemino;
- uchwycenie i utrzymanie węzłów dróg: SZCZECINEK, OKONEK, JASTROWIE, TRZESIEKA i SYPNIEWO;
- opanowania i utrzymywania dróg: SZCZECINEK – OKONEK – JASTROWIE, TRZESIEKA – SYPNIEWY.

- destrukcyjnego oddziaływania na elementy systemu operacji obronnej na całą głębokość (ze szczególnym uwzględnieniem kierunku głównego uderzenia):

Destrukcyjne oddziaływanie na elementy systemu operacji obronnej na całą głębokość (szczególnie na kierunku głównego uderzenia przeciwnika), może wpływać:

1. Na podsystem ognia:

- sprzyjający teren dla skrytego podejścia i rozwinięcia wojsk,
- prowadzenie działań dywersyjnych i przenikanie niewielkich sił,
- prowadzenie działań powietrzno – szturmowych i wykonywaniu zaskakujących uderzeń ogniowych(w tym z bliskiej odległości),
- rozmieszczenie środków ogniowych i ewentualny manewr wymuszony jest warunkami terenowymi.

2. Na podsystem informacyjny:

- przeciwdziałanie obezwładnieniu radioelektronicznemu, zwłaszcza użyciu nadajników zakłócających jednorazowego użytku będzie utrudnione ze względu na zalesienie terenu,
 - rozmieszczenie SD i kierunki ich manewru wymuszone będą warunkami terenowymi,
 - utrudnienia łączności radiowej i radiowo – liniowej,
3. Na ugrupowanie operacyjne:
- ukształtowanie terenu wymusza umieszczenie pododdziałów i oddziałów w określonych rejonach,
 - specyficzne cechy terenu modelują sposób działania przeciwnika i pozwalają przewidywać możliwe kierunki i sposoby jego manewru.

- *zmiany kierunku głównego uderzenia:*

Zmiana kierunku głównego uderzenia będzie bardzo utrudniona. Warunki terenowe umożliwiają prowadzenie działań jedynie na dwóch kierunkach. Korytarze ruchu mają małą pojemność, a mała liczba korytarzy manewru nie zapewnia swobody działań.

- *potęgowania uderzenia:*

W celu zapewnienia potęgowania uderzenia należy:

- prowadzić działania na dogodnych kierunkach – opanować i utrzymać kluczowe przesmyki międzyjeziorne, drogi i węzły dróg,
- precyzyjnie planować wprowadzanie do działań kolejnych sił i ich manewr,
- stosować precyzyjne uderzenia ogniowe do umiejscowionych w terenie sił i środków przeciwnika.

WPŁYW TERENU NA WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH

1. Użycie zgrupowań w wymiarze: powietrznym (siły powietrzno-desantowe i aeromobilne) i lądowym (oddziały rajdowe i wydzielone).

Nie ulega wątpliwości, że teren zawsze będzie odgrywał istotne znaczenie dla prowadzenia działań. Niejednokrotnie to teren działanie przeciwnika narzucać nam będzie sposób realizacji zadań oraz sposób wykorzystania posiadanych sił i środków. Teren w pasie odpowiedzialności przeciwdesantowej brygady zmechanizowanej „Niebieskich” jest terenem niedogodnym do prowadzenia działań zaczepnych tylko w wymiarze lądowym, gdyż jest to teren pocięty znaczną ilością cieków wodnych (rzek, jezior, rynien jeziornych). Choć jest to teren równinny występują tu liczne fałdy terenowe i wzniesienia, które mogą stanowić przeszkodę podczas prowadzenia działań zaczepnych. Dużym ograniczeniem jest również to, że obszar ten w prawie 50% porośnięty jest lasami. Sprawność prowadzonych działań zaczepnych w tym terenie wzrośnie jednak znacznie z chwilą wprowadzenia trzeciego wymiaru, a więc wymiaru powietrznego.

Obszar ten umożliwia prowadzenie działań w trzech zasadniczych kierunkach:

1. Złocieniec – Mirosławiec – Człopa;
2. Czaplinek – Wałcz – Trzcianka;
3. Szczecinek – Okonek – Jastrowie.

snym oderwaniem się od niewygodnych przeszkód terenowych oraz niesprzyjających bojowym wozom warunków działania.

Sprzyjać to będzie organizacji ognisk walki w ugrupowaniu przeciwnika, tworzeniu drugiego frontu walki oraz szybszemu przeciwdziałaniu wszelkim działaniom przeciwnika.

Współdziałanie między zgrupowaniami powietrznymi i lądowymi zdynamizuje działania zaczepne. Będzie możliwe szybkie stworzenie przewagi w wybranym miejscu i czasie. Działania bojowe będą prowadzone na samodzielnych kierunkach, często w oderwaniu od sił głównych. Zawsze jednak działania te będą uwarunkowane rodzajem terenu w którym przyjdzie walczyć wojskom.

W rozpatrywanym przez nas terenie na szczeblu operacyjno-taktycznym zgrupowania powietrzne organizowane będą z reguły w sile kompania, batalion. Działać będą one jako desanty powietrzne (śmigłowcowe) i składać się będą z wojsk powietrzno-desantowych, desantowo-szturmowych (kawalerii powietrznej) a niekiedy z piechoty przerzucanej śmigłowcami.

Desant powietrzny organizowany będzie w operacji zaczepnej zwykle na kierunku lub w rejonie głównego wysiłku walczących stron. Celem tego działania będzie przede wszystkim zapewnienie szybkiego tempa natarcia zgrupowaniom lądowym.

W rozpatrywanym terenie desanty śmigłowcowe będą więc wykonywały zadania o dwojakim charakterze: dynamicznym i statycznym.

Do zadań dynamicznych zaliczyć należy:

- dezorganizacja uderzenia drugich rzutów i odwodów;
- uderzenia na wycofujące się oddziały i pododdziały;
- niszczenie stanowisk dowodzenia, systemów rozpoznawczo - uderzeniowych i lotnisk;
- zamknięcie okrążenia wokół zgrupowania przeciwnika.

Rozpatrywany teren w dużym stopniu ułatwia prowadzenie tego typu działań. Duża ilość jezior, teren lesisty, występowanie terenu podmokłego, powodować będzie wykorzystywanie dróg do przemieszczania wojsk przeciwnika. Tym samym będzie on narażony na skuteczne nasze oddziaływanie. Rozpatrując współdziałanie zgrupowań powietrznych i lądowych w tego typu działaniach w oderwaniu od sił głównych istotne ma zapewnienie samodzielności walczących wojsk. Samodzielność tą można uzyskać poprzez zapewnienie środków do swobodnego poruszania się w terenie. Musi nastąpić wzmocnienie desantu powietrznego jak i oddziałów wydzielonych czy też rajdowych, przez pododdziały rodzajów wojsk i służb.

Na współdziałanie w omawianym terenie między zgrupowaniami powietrznymi i lądowymi należy zwrócić szczególną uwagę przy realizacji zadań o charakterze statycznym przez desanty powietrzne, tj. opanowanie przyczółków oraz przepraw na przeszkodach wodnych czy opanowanie i utrzymanie ważnych rubieży, węzłów komunikacyjnych (np. Szczecinek, Czaplnek, Wałcz) ciałnin między jeziorami, obiektów obronnych i hydrograficznych itp. W tym przypadku zadania te będą polegały na opanowaniu wymienionych obiektów i utrzymaniu ich do czasu podejścia Oddziałów Wydzielonych wojsk własnych.

W tym przypadku teren lesisto-jeziorny, trudno dostępny i słabo obsadzony przez przeciwnika będzie dogodny do wyznaczenia trasy przelotu desantu powietrznego. Z drugiej jednak strony OW może zostać stosunkowo łatwo powstrzymany na dogodnych rubieżach terenowych i połączenie obu elementów stanie się utrudnione.

- prawdopodobnego czasu prowadzenia samodzielnych działań

Czas prowadzenia samodzielnych działań bojowych przez desant w sile batalionu może wynosić 4-6 godzin a w szczególnych wypadkach np. przy wsparciu lotniczym może trwać od 10 - 12 godzin.

Wynika stąd że ze względu na łatwość zatrzymania OW w rozpatrywanym przez nas terenie, dążącym do połączenia z desantem, należy desanty te wysadzać na stosunkowo niewielką głębokość w ugrupowanie przeciwnika.

W ramach współdziałania należy więc odpowiednio do ukształtowania terenu zaplanować i zorganizować:

- rubieże (obiekty) utrzymywane przez desant i rubieże bezpieczeństwa;
- kierunki i czas podchodzenia do nich nacierających wojsk;
- czas i sposób nawiązania wzajemnej łączności;
- sposób wsparcia desantu;
- sygnały wywołania, przeniesienia ognia;
- zaopatrywania desantu, ewakuacje rannych.

W tym terenie podstawowym środkiem transportu będzie śmigłowiec. Możliwe jest również przygotowanie baz materiałowych w okresie pokoju w celu ich późniejszego wykorzystania w toku działań.

WNIOSKI

1. Elementem łączącym poszczególne siły i środki zgrupowań powietrznych i lądowych są cele i zadania bojowe;

2. Rozpatrywany przez nas teren będzie warunkował skład i wyposażenie rozpatrywanych zgrupowań;

3. Teren wymusza tworzenie silnych OW wspartych artylerią i lotnictwem WL, tak aby ich czas na połączenie się z desantem był jak najkrótszy ;

4. Niezmiernie ważnym dla działań powietrzno-lądowych w tym terenie jest zapewnienie przewagi w powietrzu i obezwładnienie środków OPL;

5. Rozpatrywany teren jest dogodny do prowadzenia działań wojsk operacyjnych z wojskami OT;

6. Teren lesisto-jeziorny jest dogodny do prowadzenia działań przez zgrupowania powietrzne z drugiej strony teren ten niedogodny jest do prowadzenia działań zaczepnych przez OW zmierzające do połączenia się z desantami. Prowadzić to będzie do trudności przy ustalaniu współdziałania i jego realizacji;

7. Teren ten niejako wymusza organizowanie OW i oddziałów obejścia, które to bez wdawania się w uporczywe walki, przenikałyby przez ugrupowanie przeciwnika;

8. W rozpatrywanym terenie wymuszone jest ściśle współdziałanie wszystkich rodzajów wojsk i służb.

3. Wykorzystanie infrastruktury naturalnej (sztucznej) w aspekcie osiągania celów (głównych, alternatywnych, pośrednich).

Infrastruktura obszaru walki zaczepnej obejmuje strefę bezpośredniego starcia i strefę tyłową. Najważniejszym elementem infrastruktury będzie teren, drogi, mosty.

Aby spowodować sparaliżowanie operacji obronnej na rozpatrywanym obszarze głównym celem będzie uchwycenie węzłów drogowych w miejscowościach: ZŁOCIE-NIEC, CZAPLINEK, SZCZECINEK.

Celem pośrednim będzie uchwycenie węzłów drogowych przed pasem jezior w celu zapewnienia sobie swobody manewru na kierunki na których uzyskamy powodzenie (węzły drogowe w m. Worowo, Kluczewo, Silnowo, Mosina, Gwda).

Kolejnym celem pośrednim będzie uchwycenie przesmyków międzyjeziornych na kierunkach podejścia.

Wykorzystanie infrastruktury powinno być poprzedzone dokładnym rozpoznaniem w celu określenia możliwości wykorzystania dróg, obiektów drogowych, mostów i

innych. Wyznaczeniem objazdów (zwłaszcza w kompleksach leśnych) oraz rozpoznaniem tych objazdów.

W celu sprawnego przystosowania zniszczonych elementów infrastruktury wzmocnienie pododdziałów maszynami inżynieryjnymi i środkami przeprowowymi.

W strefie tyłowej wyznaczenie lub przystosowanie lądowisk dla śmigłowców, wykorzystanie i przystosowanie bazy stacjonarnej do logistycznego zabezpieczenia działań.

Wykonywanie uderzeń i desantów na kierunkach pasywnych w celu wprowadzenia przeciwnika w błąd co do głównego kierunku operacji.

Wykorzystanie stacjonarnej sieci łączności

Wykorzystanie linii kolejowej w celu dowozu zaopatrzenia.

Wykorzystanie miejscowych zasobów materiałowych do naprawy dróg i obiektów drogowych.

4. Współpracy z ludnością cywilną.

Istnieje możliwość wykorzystania mniejszości ukraińskiej do prowadzenia działalności wywiadowczej i agenturalnej.

Duże skupiska ludności ukraińskiej są skoncentrowane w rejonach: SZCZECINKA, WAŁCZA, CZAPLINKA i ZŁOCIENCA. W okolicach tych miejscowości i w samych miejscowościach można organizować bazy dla grup dywersyjno – rozpoznawczych i specjalnych.

Należy przewidywać, że obszary zamieszkałe przez mniejszość będą pod szczególnym nadzorem i obserwacją wojsk i służb specjalnych przeciwnika.

Ludność ta jest z reguły źle nastawiona do rdzennych mieszkańców i tym samym powinna być podatna na szeroko prowadzone działania psychologiczne. Należy również szukać elementów niezadowolonych i przestępczych w celu podporządkowania ich sobie w trakcie przygotowania jak i prowadzenia działań na tym obszarze operacyjnym.

5. Wykorzystanie miejscowych zasobów logistycznych i technicznych.

Na kierunku działania istnieją dość dobrze rozwinięta infrastruktura logistyczna i techniczna, ale tylko w większych miejscowościach takich jak :

CZAPLINEK, ŁUBOWO, ZŁOCIENIEC, WIERZCHOWO, SWIERCZYNA, MIROŚLAWIEC, SZWECJA, SZCZECINEK, TUCZNO, WAŁCZ, TRZCIANKA, CZŁOPA oraz największy ośrodek jakim jest PIŁA. Dobrze rozwinięta drożnia pozwala na dokonywanie manewru siłami i środkami logistycznymi.

Najlepsze warunki do organizacji zabezpieczenia logistycznego istnieją w miejscowościach:

1. Zabezpieczenia medycznego:

ZŁOCIENIEC, CZAPLINEK, ŁUBOWO, SZCZECINEK, MIROŚLAWIEC, WAŁCZ, SZWECJA, BUDY oraz SYPNIEWO.

2. Zabezpieczenia technicznego:

ZŁOCIENIEC, CZPLINEK, SZCZECINEK, WAŁCZ, MIROŚLAWIEC, KARSIBÓR, SZWECJA, SYPNIEWO.

3. Zaopatrywania:

ZŁOCIENIEC, CZPLINEK, ŁUBOWO, ŚWIERCZYNA, MIROŚLAWIEC, WAŁCZ, GOLCE, SZCZECINEK.

4. Zaopatrywanie drogą powietrzną może być realizowane przy wykorzystaniu drogowych odcinków lotniczych i lotnisk polowych w:
ZŁOCIENIEC, NOWE LASKI, NADARZYCE, WILCZE LASKI, BROCYNO.

Wykorzystanie tych zasobów będzie możliwe pod warunkiem szybkiego ich zajęcia i nie dopuszczenie do zniszczenia elementów infrastruktury logistycznej. Zajęcie tych miejscowości pozwoli na bezkolizyjne działanie w głębi obrony przeciwnika. Brak panowania nad tymi elementami bazy logistycznej i technicznej wydłuży linie zaopatrzenia oraz utrudni terminową ewakuację i naprawę uszkodzonego sprzętu technicznego. Mniejsze miejscowości należy izolować i zdobywać silnymi oddziałami wydzielonymi, natomiast w większych odciąć ważniejsze arterie techniczne od ognisk walk, zmniejszając tym samym prawdopodobieństwo ich zniszczenia przez wycofującego się przeciwnika.

6. Zabezpieczenie działań, w tym: maskowanie i powszechna OPL.

Teren w rejonie działań pokryty jest dużą ilością małych i średnich kompleksów leśnych, które z jednej strony mogą tworzyć dobre warunki do maskowania i biernej obrony przed środkami napadu powietrznego lecz w warunkach letnich stwarzają duże zagrożenie powstawania pożarów eliminując tym samym możliwość ich pełnego wykorzystania. Pofałdowanie terenu powinno sprzyjać maskowaniu w wymiarze taktycznym oraz zapewnić możliwości skutecznej obrony przeciwlotniczej. Teren sprzyja tworzeniu wędrownych pododdziałów przeciwlotniczych oraz tworzeniu zasadzek na kierunkach najbardziej zagrożonych. Należy rozwinąć bardzo silną strefę ostrzegania i obserwacji ze względu na to, że i ten teren sprzyjać będzie w skrytym podejściu i uderzeniu śmigłowców i samolotów bezpośredniego wsparcia pola walki. Rejony szczególnie zagrożone, to wyjscia z obszarów leśnych, miejscowości, przesmyki między jeziorami oraz duża ilość przepustów i mostów kanalizujących ruch.

W celu ukrycia najbardziej narażonych na atak elementów ugrupowania (logistyka, stanowiska dowodzenia) należy dążyć do rozmieszczania ich w miejscowościach, gdzie należy je maksymalnie wkomponować w infrastrukturę znajdującą się w rejonie rozmieszczenia. Teren pozwala na tworzenia pozornych celów dla lotnictwa przeciwnika i rozpoznania przeciwnika przy minimalnym nakładzie sił, środków oraz czasu.

Do miejsc najbardziej zagrożonych uderzeniami lotnictwa należą:

- węzeł dróg ŁUBOWO;
- stacja kolejowa i linia kolejowa OKONEK;
- mosty żelbetonowe w JASTROWIE, SYPNIEWIE, NADARZYCACH, MACHLINACH i GOLCACH;
- przesmyk międzyjeziorny ZDBICE;
- węzły dróg w miejscowościach wymienionych jako przydatne dla organizacji zabezpieczenia logistycznego.

7. *Prowadzenie działań nieregularnych.*

Kierunek przyszłego działania jest bardzo dogodny jeżeli chodzi o prowadzenie działań nieregularnych, zwłaszcza z wykorzystaniem oddziałów obejścia, które mogą przenikać w głąb ugrupowania przeciwnika z następujących kierunków:

- nr1 ZŁOCIENIEC – ŚWIERCZYNA;

- nr 2 ŁUBOWO – NADZRZYCE;
- nr 3 SZCZECINEK – SYPNIEWO;
- nr 4 CZARNE – OKONEK.

Współdziałając z lokalnie wysadzonymi desantami śmigłowcowymi oraz oddziałami rajdowymi mogą w sposób bardzo skuteczny sparaliżować działanie przeciwnika w tylowej strefie działań. Przeniknięcie przez obronę przeciwnika może spowodować, że uzyskamy zaskoczenie na lokalnych kierunkach działania lub będziemy mogli stwarzać pozorne warunki co do naszej aktywności i tym samym odwrócić uwagę przeciwnika od kierunku głównego uderzenia. Do działań nieregularnych nie powinno się w tych warunkach używać więcej niż wzmocnionej kompanii zmechanizowanej ponieważ tylko w ten sposób będzie można zachować swobodę działania wewnątrz ugrupowania przeciwnika.

Ważnym czynnikiem dezorganizującym działanie wewnątrz ugrupowania przeciwnika będzie prowadzenie na dużą skalę działań nękających. Do ich prowadzenia powinno się przeznaczać małe pododdziały piechoty wyposażone w lekkie pojazdy opancerzone i przenośne zestawy przeciwpancerne. Powinny być one wzmocniane pododdziałami saperów, które umożliwią prowadzenie niszczeń w newralgicznych rejonach (obiektach) przeciwnika. Istotnym minusem tego rozwiązania jest to, że pododdziały nękające będą musiały prowadzić walkę w oderwaniu od wojsk własnych, co będzie zmuszało do prowadzenia działań na zasadzie „uderz i znikaj” bez wiązania się w uporczywą walkę.

8. Sprawnego i szybkiego przemieszczania się (możliwości zapewnienia swobody manewru) – na podstawie oceny drożni, pokrycia, rzeźby.

Teren w rejonie Wałcza ma charakter równiny, lekko pofałdowany o niewielkiej ilości dominujących wzniesień. Ok. 75% powierzchni stanowią lasy głównie iglaste z drzewostanem o wysokości 24 - 35 m i grubości do 24cm. Całość obszaru urozmaicona jest jeziorami rynnowymi położonymi południkowo, a znaczna część obszaru jest o charakterze bagienno-torfowym. Rejon można charakteryzować w kategoriach terenu lesisto-jeziornego z przewagą terenu lesistego. Cechy te powodują iż obszar ten jest często trudno dostępny, a miejscami nieprzejezdny. W związku z tym istotną rolę w tym terenie odgrywa dobrze ukształtowana sieć dróg o nawierzchni twardej bitumicznej.

Z punktu widzenia prowadzenia działań zaczepnych teren ten będzie stanowił utrudnienie w zakresie pełnego wykorzystania sił i środków, co w szczególności będzie wyrażać się w możliwościach rozpoznania, obserwacji, prowadzenia ognia a także efektywnego wykorzystania środków rażenia.

9. Warunki obserwacji, rozpoznania oraz prowadzenia ognia.

Teren ten z jednej strony sprzyja wojskom prowadzącym działania zaczepne, a z drugiej strony stanowi znaczne utrudnienie. Pozytywny wpływ terenu jest taki, że grupy (patrole) prowadzące rozpoznanie mogą bardzo łatwo przeniknąć niezauważone w głąb ugrupowania przeciwnika i tam realizować zadania rozpoznania. Negatywny wpływ terenu na warunki prowadzenia rozpoznania wyraża się tym, że większość środków rozpoznania naziemnego będzie prowadzić rozpoznanie na ograniczonych odległościach, nawet do 1km i mniej.

W tej sytuacji celowym byłoby wykorzystanie bezpilotowych środków rozpoznawczych, które to przejęłyby większość zadań dotyczących rozpoznania pola walki. Niewielki wgląd w teren, wskutek braku dominujących wzniesień, znacznie utrudnia możliwość prowadzenia obserwacji wzrokowej, a co za tym idzie również możliwość kierowania i koordynowania działaniami, w tym także ognia własnych środków.

10. Efektywnego wykorzystania środków rażenia.

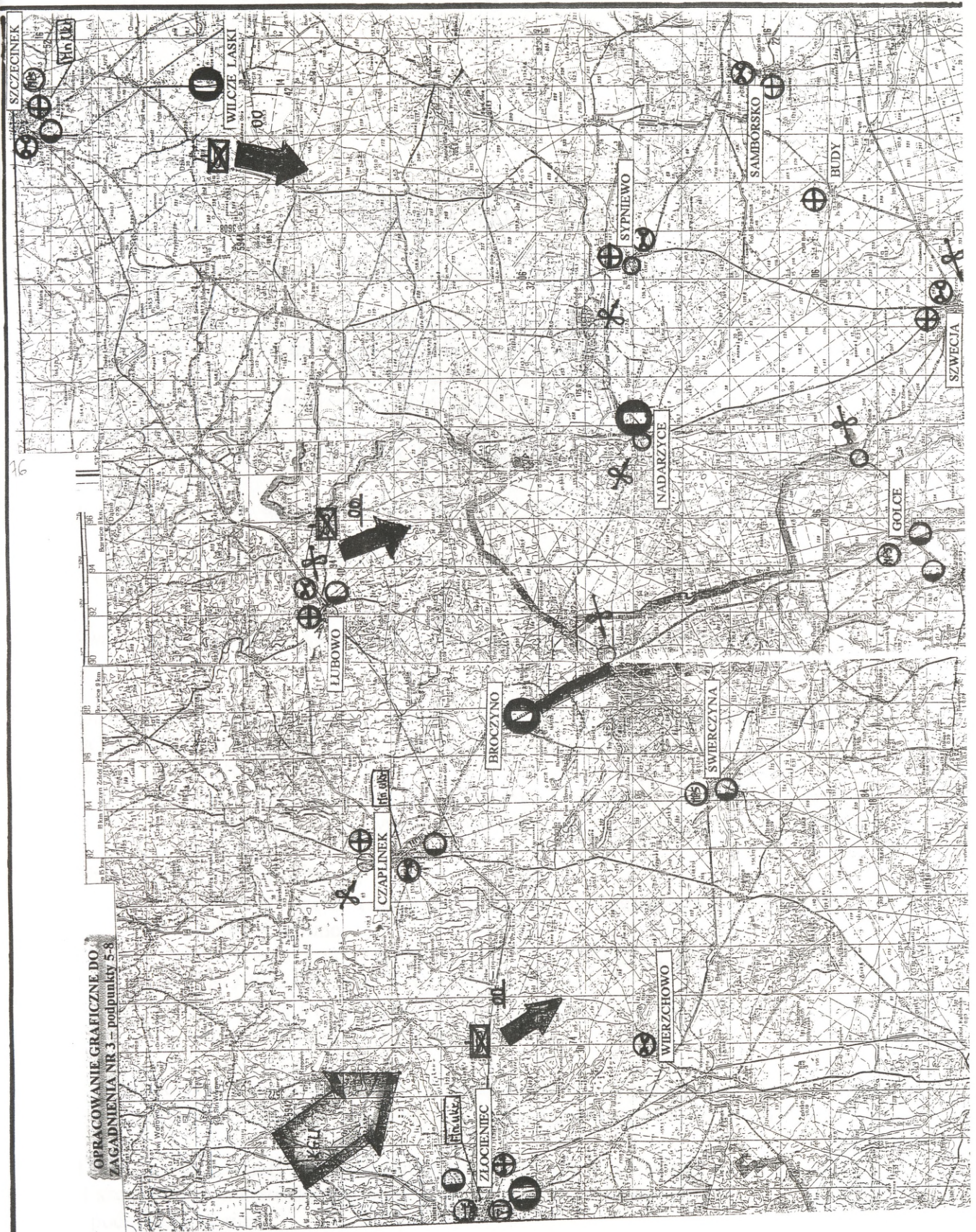
Ograniczona widoczność oraz zróżnicowana rzeźba terenu powoduje, iż prowadzenie ognia na maksymalnej donośności sprzętu będzie znacznie ograniczone, a w niektórych miejscach wręcz niemożliwe. Dotyczy to w szczególności czołgów, artylerii przeciwpancernej oraz przeciwpancernych pocisków kierowanych. Dlatego też sądzić należy, że istotną rolę spełniać będzie ogień prowadzony z broni strzeleckiej i broni pokładowej bojowych wozów piechoty.

Ponieważ charakter terenu ogranicza w znacznym stopniu również możliwości manewrowe to efektywność wykorzystania środków rażenia zdecydowanie się zmniejszy. Dotyczyć to może głównie wprowadzania do walki kolejnych rzutów (odwodów) oraz użycia artylerii. Problem występuje w zakresie wyboru rejonów stanowisk ogniowych dla pododdziałów artylerii, ponieważ teren determinuje rozmieszczenie środków do strzelania ogniem pośrednim, co nie zawsze idzie w parze z właściwym wykorzystaniem ich do zadań wsparcia ogniowego. Niedogodność ta może także wpłynąć na wybór rubieży ataku dla pododdziałów ogólnowojskowych.

11. Wsparcia działań środkami przełożonego.

Wskutek ograniczeń w zakresie rozpoznania i obserwacji pola walki istotnym staje się konieczność wykorzystania środków rozpoznawczych będących w dyspozycji przełożonego. Zaliczyć do nich można systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, śmigłowce rozpoznawcze, bezpilotowe środki rozpoznawcze oraz środki rozpoznania radiolokacyjnego i dźwiękowego. Natomiast w celu zwiększenia efektywności prowadzenia ognia rodzi się konieczność użycia takich środków jak: śmigłowce bojowe oraz artyleria raketowa i dalekonośna, w tym także wykorzystanie amunicji precyzyjnego rażenia.

OPRACOWANIE GRAFICZNE DO
ZAGADNIENIA NR 3 – podpunkty 5-8

CZĘŚĆ OPISOWA

OCENA I WYBÓR OBIEKTÓW KLUCZOWYCH, KTÓRYCH OPANOWANIE STWARZA WARUNKI DO:

- paraliżowania swobody działania zgrupowaniom prowadzącym operację obronną:

Aby sparaliżować operację obronną w rozpatrywanym obszarze celowym byłoby zablokowanie węzłów dróg i przesmyków międzyjeziornych:

- Jezioro Wilczewo – Jezioro Drawsko, szerokość przesmyku 800 m., z zabudową m. SIEMCZYNO i węzłami dróg w m. ZŁOCIENIEC, CZAPLINEK, SZCZECINEK;
- Jezioro Machliny Małe – Jezioro Machliny Duże, szerokość przesmyku 100 m., węzeł dróg m. CZAPLINEK (położony w przesmyku Jezioro Drawsko – Jezioro Czaplnek);
- węzły dróg w miejscowościach WAŁCZ, JASTROWIE, ŁUBOWO, SZCZECINEK;
- węzeł dróg w m. SILNOWO oraz przesmyk między Jeziorem Pile – Jeziorem Ciemno.

- utrzymania wysokiego tempa prowadzenia operacji przez siły główne:

Utrzymanie wysokiego tempa operacji przez siły główne będzie możliwe poprzez uchwycenie przesmyków międzyjeziornych na kierunkach podejścia:

Nr 1 – CZAPLINEK – WAŁCZ;

- między jeziorami Drawsko – Czaplino, Machliny Małe – Machliny Duże;
- uchwycenia i utrzymania węzłów dróg: CZPLINEK, MACHLINY, WAŁCZ;

Nr 2 – SZCZECINEK – PIŁA:

- między jeziorami Trzesiecko – Wielimie, obszaru między jeziorami Trzesiecko – Ciemino;
- uchwycenie i utrzymanie węzłów dróg: SZCZECINEK, OKONEK, JASTROWIE, TRZESIEKA i SYPNIEWO;
- opanowania i utrzymywania dróg: SZCZECINEK – OKONEK – JASTROWIE, TRZESIEKA – SYPNIEWY.

- destrukcyjnego oddziaływanie na elementy systemu operacji obronnej na całą głębokość (ze szczególnym uwzględnieniem kierunku głównego uderzenia):

Destrukcyjne oddziaływanie na elementy systemu operacji obronnej na całą głębokość (szczególnie na kierunku głównego uderzenia) może być skupione na:

- podsystem ognia:

- sprzyjający teren dla skrytego podejścia i rozwinięcia wojsk;
- prowadzenie działań dywersyjnych i przenikanie niewielkich sił;
- prowadzenie działań powietrzno – szturmowych i wykonywaniu zaskakujących uderzeń ogniowych(w tym z bliskiej odległości);
- rozmieszczenie środków ogniowych i ewentualny manewr wymuszony jest warunkami terenowymi.

- podsystem informacyjny:

- przeciwdziałanie obezwładnieniu re, zwłaszcza użyciu nadajników zakłócających jednorazowego użytku będzie utrudnione ze względu na zalesienie terenu,
- rozmieszczenie SD i kierunki ich manewru wymuszone będą warunkami terenowymi,
- utrudnienia łączności radiowej i radiowo – liniowej,
- ugrupowanie operacyjne:
 - ukształtowanie terenu wymusza umieszczenie pododdziałów i oddziałów w określonych rejonach,
 - specyficzne cechy terenu modelują sposób działania przeciwnika i pozwalają przewidywać możliwe kierunki i sposoby jego manewru.
- *zmiany kierunku głównego uderzenia:*

Zmiana kierunku głównego uderzenia będzie bardzo utrudniona. Warunki terenowe umożliwiają prowadzenie działań jedynie na dwóch kierunkach. Korytarze ruchu mają małą pojemność, a mała liczba korytarzy manewru nie zapewnia swobody działań.

- *potęgowania uderzenia:*

W celu zapewnienia potęgowania uderzenia należy:

- prowadzić działania na dogodnych kierunkach – opanować i utrzymać kluczowe przesmyki międzyjeziorne, drogi i węzły dróg,
- precyzyjnie planować wprowadzanie do działań kolejnych sił i ich manewr,
- stosować precyzyjne uderzenia ogniowe do umiejscowionych w terenie sił i środków przeciwnika.

WPLYW TERENU NA WARUNKI PROWADZENIA DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH W ZAKRESIE:

1. Użycia zgrupowań w wymiarze: powietrznym (siły powietrzno-desantowe i aeromobilne) i lądowym (oddziały rajdowe i wydzielone).

Na kierunku Złocieniec – Człopa istotne dla prowadzenia działań zaczepnych będzie opanowanie:

- węzła komunikacyjnego w Wierzchowie. Miejscowość ta jest istotna z tego względu, że jest położona między dwoma dużymi kompleksami leśnymi.
- węzła komunikacyjnego w Mirosławcu.

-wsi Machliny ze względu na to, że jest ona położona w rynn timerze jeziornej przecinającej ten właśnie kierunek. Znajduje się tutaj most od utrzymania którego zależy dalsze prowadzenie działań zaczepnych.

-drogi 2km na południe od Machlina ze względu na to, że jest tutaj zlokalizowany drogowy odcinek lotniczy II kategorii, na którym mogą lądować małe samoloty transportowe.

-węzła w Wałczu. Ze względu na położenie tego miasta pomiędzy dwoma jeziorami nieopanie tego węzła wraz ze znajdującymi się tam mostami może uniemożliwić dalsze działanie w kierunku południowym.

Na kierunku Szczecinek – Jastrowie istotne dla prowadzenia działań_zaczepnych będzie opanowanie:

- węzła komunikacyjnego w miejscowości Lotyń;
- lotniska w Wilczych Laskach;
- węzła komunikacyjnego w Okonku wraz z mostami na rzece Czarnej;
- węzła komunikacyjnego w Jastrowiu wraz z mostami na rzece Młynówce;
- mostu na Gwdzie na południowy - wschód od Jastrowia;
- mostu na Gwdzie w Lędyczku.

WNIOSKI

Istnieje konieczność wykorzystania w tym terenie pododdziałów desantowych i aeromobilnych wykonujących zadania na rzecz oddziałów wydzielonych i rajdowych.

Istotne znaczenie dla prowadzenia działań może mieć opanowanie_dominujących wzniesień terenowych z których realizować można wsparcie ogniowe oddziałów wydzielonych (rajdowych), pododdziałów desantowych i nacierających sił głównych.

Należy dążyć do opanowania głównych węzłów komunikacyjnych (drogowych i kolejowych) w celu zapewnienia ciągłości prowadzenia działań zaczepnych.

Opanowanie mostów i obiektów hydrotechnicznych w terenie o dużym nasyceniu cieków wodnych pozwoli na uniknięcie organizowania przepraw, a więc utraty cennego czasu.

Konieczny jest skrupulatny wybór obiektów dla pododdziałów aeromobilnych, ze względu na ich możliwości i cel ich działania.

Podczas współdziałania rzutu powietrznego z lądowym istotna jest dokładna synchronizacja czasowo – przestrzenna.

2. Współdziałania między siłami użytymi do powyższych działań w oderwaniu od sił głównych.

Cechą charakterystyczną zmian zachodzących w działaniach bojowych wojsk lądowych jest przechodzenie od działań typowo lądowych do działań powietrzno - lądowych. Następuje zwiększenie ruchliwości wojsk lądowych na polu walki z jednoczesnym oderwaniem się od niewygodnych przeszkód terenowych oraz niesprzyjających bojowym wozom warunków działania.

Sprzyjać to będzie organizacji ognisk walki w ugrupowaniu przeciwnika, tworzeniu drugiego frontu walki oraz szybszemu przeciwdziałaniu wszelkim działaniom przeciwnika.

Współdziałanie między zgrupowaniami powietrznymi i lądowymi zdynamizuje działania zaczepne. Będzie możliwe szybkie stworzenie przewagi w wybranym miejscu i czasie. Działania bojowe będą prowadzone na samodzielnych kierunkach, często w oderwaniu od sił głównych. Zawsze jednak działania te będą uwarunkowane rodzajem terenu w którym przyjdzie walczyć wojskom.

W rozpatrywanym przez nas terenie na szczeblu operacyjno-taktycznym zgrupowania powietrzne organizowane będą z reguły w sile kompania, batalion. Działania będą one jako desanty powietrzne (śmigłowcowe) i składać się będą z wojsk powietrzno-desantowych, desantowo-szturmowych (kawalerii powietrznej) a niekiedy z piechoty przerzucanej śmigłowcami.

Desant powietrzny organizowany będzie w operacji zaczepnej zwykle na kierunku lub w rejonie głównego wysiłku walczących stron. Celem tego działania będzie przede wszystkim zapewnienie szybkiego tempa natarcia zgrupowaniom lądowym.

W rozpatrywanym terenie desanty śmigłowcowe będą więc wykonywały zadania o dwojakim charakterze: dynamicznym i statycznym.

Do zadań dynamicznych zaliczyć należy:

- dezorganizacja uderzenia drugich rzutów i odwodów;
- uderzenia na wycofujące się oddziały i pododdziały;
- niszczenie stanowisk dowodzenia, systemów rozpoznawczo - uderzeniowych i lotnisk;
- zamknięcie okrążenia wokół zgrupowania przeciwnika.

Rozpatrywany teren w dużym stopniu ułatwia prowadzenie tego typu działań. Duża ilość jezior, teren lesisty, występowanie terenu podmokłego, powodować będzie wykorzystywanie dróg do przemieszczania wojsk przeciwnika. Tym samym będzie on narażony na skuteczne nasze oddziaływanie. Rozpatrując współdziałanie zgrupowań powietrznych i lądowych w tego typu działaniach w oderwaniu od sił głównych istotne ma zapewnienie samodzielności walczących wojsk. Samodzielność tą można uzyskać poprzez zapewnienie środków do swobodnego poruszania się w terenie. Musi nastąpić wzmocnienie desantu powietrznego jak i oddziałów wydzielonych czy też rajdowych, przez pododdziały rodzajów wojsk i służb.

Na współdziałanie w omawianym terenie między zgrupowaniami powietrznymi i lądowymi należy zwrócić szczególną uwagę przy realizacji zadań o charakterze statycznym przez desanty powietrzne, tj. opanowanie przyczółków oraz przepraw na przeszkodach wodnych czy opanowanie i utrzymanie ważnych rubieży, węzłów komunikacyjnych (np. Szczecinek, Czaplinek, Wałcz) ciałnin między jeziorami, obiektów obronnych i hydrograficznych itp. W tym przypadku zadania te będą polegały na opanowaniu wymienionych obiektów i utrzymaniu ich do czasu podejścia oddziałów wydzielonych wojsk własnych.

W tym przypadku teren lesisto-jeziorny, trudno dostępny i słabo obsadzony przez przeciwnika będzie dogodny do wyznaczenia trasy przelotu desantu powietrznego. Z drugiej jednak strony OW może zostać stosunkowo łatwo powstrzymany na dogodnych rubieżach terenowych i połączenie obu elementów stanie się utrudnione.

- prawdopodobnego czasu prowadzenia samodzielnych działań

Czas prowadzenia samodzielnych działań bojowych przez desant w sile batalionu może wynosić 4-6 godzin a w szczególnych wypadkach np. przy wsparciu lotniczym może trwać od 10 - 12 godzin.

Wynika stąd że ze względu na łatwość zatrzymania OW w rozpatrywanym przez nas terenie, dążącym do połączenia z desantem, należy desanty te wysadzać na stosunkowo niewielką głębokość w ugrupowanie przeciwnika.

W ramach współdziałania należy więc odpowiednio do ukształtowania terenu zaplanować i zorganizować:

- rubieże (obiekty) utrzymywane przez desant i rubieże bezpieczeństwa;
- kierunki i czas podchodzenia do nich nacierających wojsk;
- czas i sposób nawiązania wzajemnej łączności;
- sposób wsparcia desantu;
- sygnały wywołania, przeniesienia ognia;
- zaopatrywania desantu, ewakuacje rannych.

W tym terenie podstawowym środkiem transportu będzie śmigłowiec. Możliwe jest również przygotowanie baz materiałowych w okresie pokoju w celu ich późniejszego wykorzystania w toku działań.

WNIOSKI

1. Elementem łączącym poszczególne siły i środki zgrupowań powietrznych i lądowych są cele i zadania bojowe;
2. Rozpatrywany przez nas teren będzie warunkował skład i wyposażenie rozpatrywanych zgrupowań;
3. Teren wymusza tworzenie silnych OW wspartych artylerią i lotnictwem WL, tak aby ich czas na połączenie się z desantem był jak najkrótszy ;
4. Niezmiernie ważnym dla działań powietrzno-lądowych w tym terenie jest zapewnienie przewagi w powietrzu i obezwładnienie środków OPL;
5. Rozpatrywany teren jest dogodny do prowadzenia działań wojsk operacyjnych z wojskami OT;
6. Teren lesisto-jeziorny jest dogodny do prowadzenia działań przez zgrupowania powietrzne z drugiej strony teren ten niedogodny jest do prowadzenia działań zaczepnych przez OW zmierzające do połączenia się z desantami. Prowadzić to będzie do trudności przy ustalaniu współdziałania i jego realizacji;
7. Teren ten niejako wymusza organizowanie OW i oddziałów obejścia, które to bez wdawania się w uporczywe walki, przenikałyby przez ugrupowanie przeciwnika;
8. W rozpatrywanym terenie wymuszone jest ściśle współdziałanie wszystkich rodzajów wojsk i służb.

3. Wykorzystanie infrastruktury naturalnej (sztucznej) w aspekcie osiągania celów (głównych, alternatywnych, pośrednich).

Infrastruktura obszaru walki zaczepnej obejmuje strefę bezpośredniego starcia i strefę tyłową. Najważniejszym elementem infrastruktury będzie teren, drogi, mosty.

Aby spowodować sparaliżowanie operacji obronnej na rozpatrywanym obszarze głównym celem będzie uchwycenie węzłów drogowych w miejscowościach: ZŁOCIE-NIEC, CZAPLINEK, SZCZECINEK.

Celem pośrednim będzie uchwycenie węzłów drogowych przed pasem jezior w celu zapewnienia sobie swobody manewru na kierunki na których uzyskamy powodzenie (węzły drogowe w m. Worowo, Kluczewo, Silnowo, Mosina, Gwda).

Kolejnym celem pośrednim będzie uchwycenie przesmyków międzyjeziornych na kierunkach podejścia.

Wykorzystanie infrastruktury powinno być poprzedzone dokładnym rozpoznaniem w celu określenia możliwości wykorzystania dróg, obiektów drogowych, mostów i innych. Wyznaczeniem objazdów (zwłaszcza w kompleksach leśnych) oraz rozpoznaniem tych objazdów.

W celu sprawnego przystosowania zniszczonych elementów infrastruktury wzmocnienie pododdziałów maszynami inżynieryjnymi i środkami przeprawowymi.

W strefie tyłowej wyznaczenie lub przystosowanie lądowisk dla śmigłowców, wykorzystanie i przystosowanie bazy stacjonarnej do logistycznego zabezpieczenia działań.

Wykonywanie uderzeń i desantów na kierunkach pasywnych w celu wprowadzenia przeciwnika w błąd co do głównego kierunku operacji.

Wykorzystanie stacjonarnej sieci łączności.

Wykorzystanie linii kolejowej w celu dowozu zaopatrzenia.

Wykorzystanie miejscowych zasobów materiałowych do naprawy dróg i obiektów drogowych.

4. *Współpracy z ludnością cywilną.*

Istnieje możliwość wykorzystania mniejszości ukraińskiej do prowadzenia działalności wywiadowczej i agenturalnej .

Duże skupiska ludności ukraińskiej są skoncentrowane w rejonach : SZCZECINKA , WAŁCZA , CZAPLINKA i ZŁOCIENCA. W okolicach tych miejscowości i w samych miejscowościach można organizować bazy dla grup dywersyjno – rozpoznawczych i specjalnych .

Należy przewidywać , że obszary zamieszkałe przez mniejszość będą pod szczególnym nadzorem i obserwacją wojsk i służb specjalnych przeciwnika .

Ludność ta jest z reguły źle nastawiona do rdzennych mieszkańców i tym samym powinna być podatna na szeroko prowadzone działania psychologiczne. Należy również szukać elementów niezadowolonych i przestępczych w celu podporządkowania ich sobie w trakcie przygotowania jak i prowadzenia działań na tym obszarze operacyjnym.

5. *Wykorzystania miejscowych zasobów logistycznych i technicznych.*

Wykorzystanie tych zasobów będzie możliwe pod warunkiem szybkiego ich zajęcia i niedopuszczenie do zniszczenia elementów infrastruktury logistycznej.

Zajęcie tych miejscowości pozwoli na bezkolizyjne działanie w głębi obrony przeciwnika. Brak panowania nad tymi elementami bazy logistycznej i technicznej wydłuży linie zaopatrzenia oraz utrudni terminową ewakuację i naprawę uszkodzonego sprzętu technicznego. Mniejsze miejscowości należy izolować i zdobywać silnymi oddziałami wydzielonymi , natomiast w większych odciąć ważniejsze arterie techniczne od ognisk walk , zmniejszając tym samym prawdopodobieństwo ich zniszczenia przez wycofującego się przeciwnika .

6. *Zabezpieczenia działań w tym: maskowanie i powszechna OPL.*

Należy rozwinąć bardzo silną strefę ostrzegania i obserwacji ze względu na to , że i ten teren sprzyjać będzie w skrytym podejściu i uderzeniu śmigłowców i samolotów bezpośredniego wsparcia pola walki . Rejony szczególnie zagrożone , to wyjścia z obszarów leśnych , miejscowości , przesmyki między jeziorami oraz duża ilość przepustów i mostów kanalizujących ruch.

W celu ukrycia najbardziej narażonych na atak elementów ugrupowania (logistyka, stanowiska dowodzenia) należy dążyć do rozmieszczania ich w miejscowościach, gdzie należy je maksymalnie wkomponować w infrastrukturę znajdującą się w rejonie rozmieszczenia. Teren pozwala na tworzenia pozornych celi dla lotnictwa przeciwnika i rozpoznania przeciwnika przy minimalnym nakładzie sił, środków oraz czasu.

7. Prowadzenia działań nieregularnych.

Współdziałając z lokalnie wysadzonymi desantami śmigłowcowymi oraz oddziałami rajdowymi mogą w sposób bardzo skuteczny sparaliżować działanie przeciwnika w tylowej strefie działań. Przeniknięcie przez obronę przeciwnika może spowodować, że uzyskamy zaskoczenie na lokalnych kierunkach działania lub będziemy mogli stwarzać pozorne warunki co do naszej aktywności i tym samym odwrócić uwagę przeciwnika od kierunku głównego uderzenia. Do działań nieregularnych nie powinno się w tych warunkach używać więcej niż wzmocnionej kompanii zmechanizowanej ponieważ tylko w ten sposób będzie można zachować swobodę działania wewnątrz ugrupowania przeciwnika.

Ważnym czynnikiem dezorganizującym działanie wewnątrz ugrupowania przeciwnika będzie prowadzenie na dużą skalę działań nękających. Do ich prowadzenia powinno się przeznaczać małe pododdziały piechoty wyposażone w lekkie pojazdy opancerzone i przenośne zestawy przeciwpancerne. Powinny być one wzmocniane pododdziałami saperów, które umożliwią prowadzenie niszczeń w newralgicznych rejonach (obiektach) przeciwnika. Istotnym minusem tego rozwiązania jest to, że pododdziały nękające będą musiały prowadzić walkę w oderwaniu od wojsk własnych, co będzie zmuszało do prowadzenia działań na zasadzie „uderz i znikaj” bez wiązania się w uporczywą walkę.

8. Sprawnego i szybkiego przemieszczania się (możliwości zapewnienia swobody manewru) – na podstawie oceny drożni, pokrycia, rzeźby.

Teren w rejonie Wałcza ma charakter równinny, lekko pofałdowany o niewielkiej ilości dominujących wzniesień. Ok. 75% powierzchni stanowią lasy głównie iglaste z drzewostanem o wysokości 24 - 35 m i grubości do 24cm. Całość obszaru urozmaicona jest jeziorami rynnowymi położonymi południkowo, a znaczna część obszaru jest o charakterze bagienno-torfowym. Rejon można charakteryzować w kategoriach terenu lesisto-jeziornego z przewagą terenu lesistego. Cechy te powodują iż obszar ten jest często trudno dostępny, a miejscami nieprzejezdny. W związku z tym istotną rolę w tym terenie odgrywa dobrze ukształtowana sieć dróg o nawierzchni twardej bitumicznej.

Z punktu widzenia prowadzenia działań zaczepnych teren ten będzie stanowił utrudnienie w zakresie pełnego wykorzystania sił i środków, co w szczególności będzie wyrażać się w możliwościach rozpoznania, obserwacji, prowadzenia ognia a także efektywnego wykorzystania środków rażenia.

9. Warunków obserwacji, rozpoznania oraz prowadzenia ognia.

Teren ten z jednej strony sprzyja wojskom prowadzącym działania zaczepne, a z drugiej strony stanowi znaczne utrudnienie. Pozytywny wpływ terenu jest taki, że grupy (patrole) prowadzące rozpoznanie mogą bardzo łatwo przeniknąć niezauważone w głąb ugrupowania przeciwnika i tam realizować zadania rozpoznania. Negatywny wpływ terenu na warunki prowadzenia rozpoznania wyraża się tym, że większość środków rozpoznania naziemnego będzie prowadziło rozpoznanie na ograniczonych odległościach, nawet do 1km i mniej.

W tej sytuacji celowym byłoby wykorzystanie bezpilotowych środków rozpoznawczych, które to przejęłyby większość zadań dotyczących rozpoznania pola walki. Nie wielki wgląd w teren, wskutek braku dominujących wzniesień, znacznie utrudnia możliwość prowadzenia obserwacji wzrokowej, a co za tym idzie również możliwość kierowania i koordynowania działaniami, w tym także ognia własnych środków.

10. Efektywnego wykorzystania środków rażenia.

Ograniczona widoczność oraz zróżnicowana rzeźba terenu powoduje, iż prowadzenie ognia na maksymalnych donośnościach będzie znacznie ograniczone, a w niektórych miejscach wręcz niemożliwe. Dotyczy to w szczególności czołgów, artylerii przeciwpancernej oraz przeciwpancernych pocisków kierowanych. Dlatego też sądzić należy, że istotną rolę spełniać będzie ogień prowadzony z broni strzeleckiej i broni pokładowej bojowych wozów piechoty.

Ponieważ charakter terenu ogranicza w znacznym stopniu również możliwości manewrowe to efektywność wykorzystania środków rażenia zdecydowanie się zmniejszy. Dotyczyć to może głównie wprowadzania do walki kolejnych rzutów (odwodów) oraz użycia artylerii. Problem występuje w zakresie wyboru rejonów stanowisk ogniowych dla pododdziałów artylerii, ponieważ teren determinuje rozmieszczenie środków do strzelania ogniem pośrednim, co nie zawsze idzie w parze z właściwym wykorzystaniem ich do zadań wsparcia ogniowego. Niedogodność ta może także wpłynąć na wybór rubieży ataku dla pododdziałów ogólnowojskowych.

11. Wsparcia działań środkami przełożonego.

Wskutek ograniczeń w zakresie rozpoznania i obserwacji pola walki istotnym staje się konieczność wykorzystania środków rozpoznawczych będących w dyspozycji przełożonego. Zaliczyć do nich można systemy rozpoznawczo-uderzeniowe, śmigłowce rozpoznawcze, bezpilotowe środki rozpoznawcze oraz środki rozpoznania radiolokacyjnego i dźwiękowego. Natomiast w celu zwiększenia efektywności prowadzenia ognia rodzi się konieczność użycia takich środków jak: śmigłowce bojowe oraz artyleria rakietowa i dalekonośna, w tym także wykorzystanie amunicji precyzyjnego rażenia.

2.3. OPRACOWANIE Z GEOGRAFII WOJSKOWEJ

CHARAKTERYSTYKA POJEZIERZA DRAWSKIEGO

Pojezierze Drawskie znajduje się na wschód od Równiny Pyrzyckiej, skierowane osi podłużną ku północnemu wschodowi. Od północy sąsiaduje ono z Wysoczyzną Łobeską i Równiną Białogardzką. Od południa z sandrowymi równinami Drawską, Piławską i Pojezierzem Wałeckim, od wschodu z Pojezierzem Bytowskim i Szczecińskim (załącznik 1). Zajmuje powierzchnię około 1900 km².

WZNIESIENIA TERENOWE I SIEĆ WODNA

Wzniesienia terenowe

Pojezierze stanowi przedłużenie moren fazy pomorskiej Pojezierza Ińskiego w kierunku północno wschodnim. W obrębie Pojezierza Drawskiego wyróżnia się trzy ciągi moren czołowych tworzących pas o szerokości przekraczającej 60 km i wysokości w wielu punktach przekraczającej 200 m n.p.m. oraz zaznaczające się między nimi zagłębienia wytopiskowe. Najwyższe wzniesienie w okolicach Połczyzna Zdroju, Wola Góra osiąga wysokość 219,2 m. n.p.m. Wzniesienia morenowe zgrupowane są w postaci licznych pasm, miejscami znacznie od siebie oddalonych. Przebieg południowych pasm jest raczej wyprostowany, natomiast w północnych obserwuje się układ bardziej lub mniej półkolisty. Na obszarach o większych zgrupowaniach wzniesień ich układ jest chaotyczny. Między wzniesieniami występują liczne zagłębienia bezodpływowe wypełnione małymi jeziorami bądź torfem. Nawet w układzie rynien obserwuje się brak typowego dla tych form uporządkowania. W budowie zaznacza się duży udział materiału zwałowego, miejscami z większym nagromadzeniem głazów narzutowych.

Sieć wodna

Rzeki

Pojezierze znajduje się w strefie wododziałowej bezpośredniego zlewiska Bałtyku (dorzecza Regi i Parsęty) oraz dorzecza Warty-Noteci, do której płyną Drawa i Gwda.

Na Pojezierzu Drawskim bierze początek kilka większych rzek. Dwie z nich – Rega i Parsęta tworzą samodzielne dorzecza na północnym skłonie pojezierza, Drawa na skłonie południowym uchodzi do Noteci. Zbierają one wodę bezpośrednio z jezior, a szczególnie Drawa (Drawsko, Wąsocze, Siecino, Lubie).

Jeziora

Nasylenie jeziorami Pojezierza Drawskiego jest wysokie, gdyż wynosi 12%. Największe skupienie jezior występuje na obszarze rozciągającym się od jeziora Lubie na zachodzie po wschodnie krańce pojezierza w okolicach jeziora Dołgie i Wierzbno. Pod względem genetycznym reprezentuje ono trzy typy jezior glacialnych. Szczególny kontrast tworzą oba najrozleglejsze jeziora – dennomorenowe Wielimie, o powierzchni 18,7km² i głębokości 6m, oraz Drawsko, powstałe na skrzyżowaniu rynien, o powierzchni 18,6km² i głębokości 83m. Oprócz wymienionych, do znaczących jezior należą:

- jez. Siecino o powierzchni 7,4 km² i głębokości 44m;
- jez. Komorze o pow. 4,2 km² i głęb. 35m;

- jez. Pile o pow. 9,8 km² i głęb. 44m;
- jez. Lubie o pow. 15km² i głęb. 46m.

Większość jezior ułożona jest południkowo, w głębokich rynnach, co świadczy o ich wybitnie polodowcowym pochodzeniu.

GRUNTY I ICH UWARUNKOWANIA

Grunty gliniaste w stanie suchym są dobrze przejezdne, natomiast po deszczach i w czasie roztopów stają się grząskie i śliskie. Na drogach gruntowych tworzą się koleiny twardejsze po wyschnięciu.

Wśród gliniastych równin i pagórków znajdują się liczne bezodpływowe zagłębienia terenowe o nieregularnych zarysach, wypełnione przez torfy, a często przez małe jeziora tzw. oczka. W tym obszarze torfy występują na zachód i południowy zachód od SZCZECINKA w rejonach:

- PARSECKO – MOSINA;
- NOWY CHWALIM – płn. JEZIORAKI;
- OBRĄB – JUCHOWO – ŁĄCZNO.

Torfowiska są z reguły pocięte rowami melioracyjnymi. Miąższość torfów wynosi 1 – 3 m. W stanie suchym są trudno przejezdne lub nie przejezdne, natomiast po opadach z reguły nie przejezdne.

Piaski pokrywają w przewadze równinne i lesiste obszary pojezierza. Zawierają często pokłady i przeławicenia żwirów. W obrębie piasków warunki przejezdności są na ogół dobre w ciągu całego roku, lepsze jednak dla wszystkich pojazdów gdy grunt znajduje się w stanie zawilgoconym.

Miejsca występowania piasków znajdują się w rejonie:

- wschód i pld. wschód od POŁCZYNA ZDROJU;
- wschodni brzeg jez. DRAWSKO;
- kompleks leśny na płn. od jez. KOMORZE;
- wokół ZŁOCIENCA.

Na południowy zachód od ZŁOCIENCA znajduje się jedyny na pojezierzu Drawskim obszar występowania lessów

Dominująca w tym rejonie glina powierzchniowa charakteryzuje się średnią odspajalnością gruntu, a w stanie suchym – trudną. Ściany okopów nie wymagają wzmocnienia, jedynie gliny ciężkie w stanie silnego zawilgocenia tworzą masę plastyczną i wówczas zachodzi konieczność umocnienia ścian wykopów. W gruntach regionu można kopać zarówno przy pomocy maszyn inżynierskich jak i za pomocą łopaty. Przy wykonywaniu prac podziemnych należy jednak stosować zabezpieczenia ścian ze względu na występujący w niższych pokładach sypki piach.

WEGETACJA ROŚLIN

Obszary leśne.

Na obszarze pojezierza drawskiego występuje kilka większych kompleksów leśnych

- pld. zach. od Połczyna Zdrój w rejonie GAWRONIEC – WIERZBNICA, jest to bór bukowo-sosnowy o powierzchni około 40km², średniej wysokości drzew 17 – 20 m, grubości 14 – 30cm. Poszycie rzadkie nie wpływające na warunki przejezdności.
- W rejonie BARWICE – CZAPLINEK bór bukowo-sosnowy o powierzchni około 15 km², średnicy drzew od 6 – 20m i grubości 10 – 40 cm, z powodu

dużej wilgotności terenu i urozmaiconej rzeźby terenowej warunki przejezdności są trudne.

- Płn. wsch. POŁCZYN ZDRÓJ zwarte bory bukowo-sosnowe o powierzchni 60 km², średnia wysokość drzew 6 - 20 m, grubość 10 - 40 cm, z powodu urozmaicenia terenu warunki przejezdności trudne.
- Wschodni kraniec pojezierza w rejonie RADOMYŚL – KIELPINO – MOSINA rozdrobnione bory sosnowo-bukowe o łącznej powierzchni około 35 km² średnia wysokość drzew 6 - 20 m, grubość 10 - 40 cm, z powodu występowania gęstego podszycia i podmokłości terenu (obszary torfowe) warunki przejezdności trudne.
- W rejonie ZŁOCIENCA i zach. brzegu jeziora SIECINO występują lasy bukowo-sosnowe stanowiące płn. kraniec borów Piławskich, podszycie rzadkie i warunki przejezdności średnie.

Grunty orne

Gleby biellicowe piaskowe i naglinowe, o małym udziale gleb brunatnych, określone pod względem przydatności jako gleby żytnio-ziemniaczane. Intensywne urzeźbienie terenu w strefie wzniesień morenowych jest czynnikiem utrudniającym uprawę ziemi i często przesądza o jej użytkowaniu (lasy, pastwiska).

INFRASTRUKTURA

Sieć drogowa

Sieć drogowa na obszarze pojezierza Drawskiego można określić jako rzadką. Występują tu dwie drogi krajowe ukierunkowane równoleżnikowo:

1. Droga nr 174 prowadząca przez: SZCZECINEK, PILE, ŁUBOWO, CZAPLINEK, SIEMCZYNO, ZŁOCIENIEC, DRAWSKO POMORSKIE.
2. Droga nr 172 prowadząca przez: SZCZECINEK, BARWICE, POŁCZYN ZDRÓJ.

W kierunku południkowym prowadzą trzy drogi krajowe:

1. Droga nr 171 prowadząca przez: MIROŚLAWIEC, CZAPLINEK, SIKORY, BARWICE, GRZMIĄCA.
2. Droga nr 163 prowadząca przez: WAŁCZ, CZAPLINEK, STARE DRAWSKO, POŁCZYN ZDRÓJ, BIAŁOGARD.
3. Droga nr 173 prowadząca przez: DRAWSKO POMORSKIE do POŁCZYNA ZDROJU.

Mosty

1. Na drodze nr 172 w m. PIASKI – oraz 1km na zach. mosty żelbetonowe o nośności 30 t szerokości 8 m, szerokość jezdni 5 m. w m. OGARTOWO 3 km na wsch. od POŁCZYNA ZDROJU o parametrach jak poprzednio, objazd tych mostów istnieje przy wykorzystaniu dróg utwardzonych gruntowych po trasie PIASKI – DRUSNO – POPIELEWO - OGARTOWO (długość objazdu 12 km) lub drodze PIASKI – KŁODZINO – KOŁACZ - OGARTOWO (długość objazdu 10 km).
2. Na drodze nr 174 w m. PILE most żelbetonowy o nośności 30 t, szerokości jak wyżej, możliwy objazd po drodze utwardzonej po drodze PILE- MIEDZYLESIE – STRZESZYN lub wokół jeziora PILE przez SILNOWO – PRAGI - BORNE SULINOWO (długość objazdu około 25 km).

3. Na drodze 171 most na rzece Parsećcie 2 km na pñ. wsch. od m. STARY CHWALIM, możliwość objazdu drogą utwardzoną STARY CHWALIM – ŻARNOWO - WIELAWINO (długość objazdu 2 km), drugi objazd przez STARY CHWALIM - NOWY CHWALIM – STORKOWO - WIELAWINO (objazd 14 km).
4. Na drodze 163 most w m. POŁCZYN ZDRÓJ (wymiary jak poprzednio) istnieje możliwość objazdu po drodze BARWICE - ŚWIDWIN (objazd 4 km).

Tereny zurbanizowane

Największym miastem jest Szczecinek (około 47 tys. mieszkańców), będący ośrodkiem ruchu turystycznego w tym regionie, lokalnym węzłem kolejowym z liniami do Kołobrzegu, Słupska i Ustki nad morzem, Chojnic w kierunku wschodnim, na południe przez Piłę do Poznania, na południowy-zachód do Stargardu Szczecińskiego. Przy tej ostatniej linii, biegnącej południowym skrajem Pojezierza Drawskiego, leżą miasta: Czaplunek (ok. 7 tys.) nad jeziorem Drawsko oraz Złocieniec (ok. 16 tys.) i Drawsko Pomorskie (ok. 12,5 tys.) nad rzeką Drawą, wypływającą z jeziora Drawskiego. Na północnym-zachodzie u podnóża najwyższych wzgórz morenowych leży Połczyn Zdrój.

W miejscowościach pojezierza nie ma przemysłu ciężkiego, chemicznego i elektronicznego. Dominuje przemysł spożywczy, przetwórczy i drzewny.

WOJSKOWE ASPEKTY TERENU

Przeszkody terenowe.

Z kierunku pñd. największą przeszkodę dla maszerujących wojsk stanowi ciąg jezior rynnowych SIECINO, DRAWSKO, KOMORZE, PILE, połączone z sobą ciekami wodnymi i rzeką DRAWA.

Kompleksy leśne wraz z oczkami wodnymi i torfowiskami ukierunkowują działania wojsk po drogach w kierunku STARE DRAWSKO – POŁCZYN ZDRÓJ, STARE DRAWSKO – BARWICE - GRZMIĄCA. Na drogach tych znajdują się liczne węzły drogowe które ukierunkowują ruch wojsk. Są to: STARE DRAWSKO, BARWICE, DIKORY, PILE, BORNE SULINOWO.

Działania wojsk w kierunku wsch. zach. uniemożliwiają osiągnięcie wysokiego tempa natarcia gdyż kompleksy leśne i rynnowe jeziora wymuszają działania na przełaj i w terenie niedogodnym. Teren pojezierza ma szczególne znaczenie dla wojsk prowadzących działania obronne w oparciu o naturalne przeszkody terenowe jak i zawczasu przygotowane umocnienia polowe.

W terenie lesisto – jeziornym obserwacja podchodzącego przeciwnika jest utrudniona, wymusza to współdziałanie z wojskami OT jak i układu pozamilitarnego. Ukrycie wojsk przed obserwacją lotniczą i naziemną umożliwiają kompleksy leśne jak i liczne drogi na przełaj.

WPLYW TERENU NA MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE I PRZECIWNIKA

Wojska własne

Teren wymusza prowadzenie działań nieregularnych i opóźniających gdyż małymi zgrupowaniami taktycznymi można zatrzymać większe siły przeciwnika. Utrzyma-

nia kanalizujących ruch rubieży zmusi przeciwnika do wprowadzania drugich rzutów, szukania dróg na przełaj i zmian kierunku natarcia. Obsadzając wojskami OT ważne węzły drogowe wojska operacyjne posiadają swobodę manewrową mogą wykonywać zwroty zaczepne jak i reagować swoimi odwodami na zaskakujące działanie przeciwnika. W terenie tym należy posiadać silne odwody przeciwdesantowe rozmieszczone niedaleko od kluczowych dla przeciwnika rubieży.

Przeciwnika

Zmuszony jest prowadzić działania zaczepne wzdłuż dróg marszu, ugrupowany w kilka rzutów, niewielkimi zgrupowaniami taktycznymi.

Prawdopodobnie dążył on będzie do jak najszybszego uchwycenia mostów i węzłów drogowych wysadzając TDP jak i poprzez działanie OW. Przeciwnik może dopiero od rubieży drogi POŁCZYŃ ZDRÓJ – BARWICE dokonać zmiany kierunku głównego uderzenia jak i wprowadzić do walki większe siły do wzmocnionej BZ.

Opracowano na podstawie:

- Warunki terenowe i klimatyczne Polski, części I-V, Sztab Gen., Warszawa 1982;
- Obserwacje własne podczas podróży studyjnej;
- Pomorze, opracowanie zespołowe, Bydgoszcz 1982;
- Mapa topograficzna Polski, Szczecinek, wyd. turystyczne, Zarząd topograficzny WP 1994;
- J. Kondracki, Geografia Polski: mezoregiony fizyczno – geograficzne, PWN, Warszawa 1994.

OCENA WOJSKOWO - GEOGRAFICZNA OBSZARU RÓWNINY PILAWSKIEJ I PRADOLINY REDY - ŁABY

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Mezoregion *Równina Pilawska (Walecka)* jest mezoregionem wchodzącym w skład makroregionu *Pojezierza Południowopomorskiego*. Makroregion ten jest częścią *Pojezierza Południowobałtyckiego*, podprowincji wchodzącej w skład *Niżu Środkowo-europejskiego*. Jest to równina sandrowa z wytopiskami i jeziorami. Obejmuje ona obszar w dorzeczach prawych dopływów *Gwdy – Dobrzyca, Piławy, Rurzyca, i Płynicy*. Na południu graniczy z *Pojezierzem Waleckim*, na północnym zachodzie z *Pojezierzem Drawskim*, na północnym zachodzie z *Pojezierzem Szczecińskim* i na wschodzie z *Doliną Gwdy*. Powierzchnia tego regionu wynosi około 700 km².

Wzniesienia terenowe i sieć wodna

a. *Wzniesienia terenowe:*

Teren prawie całkowicie równinny, powstały w efekcie działania lodowca skandynawskiego. Występują tu pola sandrowe zbudowane przede wszystkim z piasków. Wysokość bezwzględna na tym obszarze nie przekracza 100 - 170m n.p.m. Do największych wzniesień należy zaliczyć *Górę Modrzewiową* o wysokości 166,8 m. na południe od *Świerczyna*.

b. *Sieć wodna:*

Rzeki.

Rzeki występujące w tym obszarze płyną z północnego zachodu w kierunku południowo wschodnim. Dno przeważnie piaszczyste lub gliniaste. Podejścia do rzek najczęściej zabagnione. Występują tu również brzegi torfowe.

- ⇨ *Piława* – prawy dopływ Gwdy. Wypływa z jeziora Komorze na Pojezierzu Drawskim i przepływa przez jeziora: Rekowo, Brody, Strzeszyno, Kozie, Pile. Długość rzeki około 80 km, głębokość 1,4m, szerokość do 20m, prędkość prądu 0,9m/s, spływ w kierunku południowo – wschodnim. Brzegi tej rzeki są stosunkowo wysokie, a w korycie rzeki znajdują się podwodne głazy i bystrza czyli odcinki rzeki o większym prądzie i płytsze. Na obszarze Równiny Pilawskiej w dorzeczu tej rzeki występują bezleśne polany oraz lasy.
- ⇨ *Płynica* – prawy dopływ Gwdy. Wypływa z jeziora Przełęg na Pojezierzu Szczecińskim. Długość rzeki około 60km, głębokość 0,5m, szerokość do 10m, prędkość prądu 0,1-0,4m/s, spływ w kierunku południowo – wschodnim.
- ⇨ *Rurzyca* – prawy dopływ Gwdy. Wypływa z jeziora Krąpsko Małe na Równinie Pilawskiej i przepływa przez jeziora: Krąpsko Długie, Trzebieszki, Krąpsko Górne, Krąpsko Średnie, Dąb. Długość rzeki wynosi 35km, głębokość 0,5m, szerokość do 20m, prędkość prądu 0,1-0,4 m/s, spływ w kierunku południowo – wschodnim.
- ⇨ *Dobrzyca* – prawy dopływ Piławy. Początek swój bierze na Pojezierzu Szczecińskim. Długość rzeki wynosi około 90km, głębokość 1m, szerokość do 15m, prędkość prądu 0,9m/s, spływ w kierunku południowo – wschod-

nim. Rzeka o wysokich brzegach często porośniętych lasem z bardzo dużą ilością meandrów.

- ⇨ *Zdbica* – lewy dopływ Dobrzycy. Wypływa z Jeziora Zdbiczno. Długość rzeki 15km, głębokość 0,5m, szerokość do 15m, prędkość prądu 0,1-0,4m/s, spływ w kierunku południowym;

Grunty i ich uwarunkowania

W obszarze tym występują gleby słabe nie nadające się pod uprawę, dlatego 75% powierzchni równiny porośnięte jest lasami. Występują tu gleby rozwinięte na utworach polodowcowych i utworach rzecznych. Te pierwsze prezentują piaski luźne, bielice oraz szczyrki naglinowe i naiłowe. Przeważają gleby wytworzone na glinach zwałowych i piaskach gliniastych. Występuje tu również torf.

Wegetacja roślin

Obszar *Równiny Pilawskiej* jest obszarem o bardzo wysokim zalesieniu, które sięga tu około 75%. Spowodowane jest lichymi glebami, nie sprzyjającymi rozwojowi rolnictwa.

Lasy

Równinę pokrywają lasy przeważnie iglaste. Dominuje tu sosna, jednak spotyka się tu również świerk. Wysokość drzew 17 – 24 m., średnica drzew 18 – 24cm w części północnej równiny i 22 – 35cm w części południowej. Odległość między drzewami wynosi 3 – 5m. W zachodniej części równiny występuje również las liściasty, którego drzewostan to przeważnie buk o wysokości 18 – 22 m. i średnicy 28 – 32 m.

Grunty orne

Na obszarze *Równiny Pilawskiej* praktycznie nie występują grunty orne ze względu na występowanie tu gleb bardzo słabych. Występują tu natomiast łąki.

Infrastruktura

Sieć drogowa

Duża ilość dróg o układzie południkowym, a tylko nieliczne o układzie równoleżnikowym. Są to drogi o znaczeniu tranzytowym. Do głównych tras należą:

- *Poznań – Piła – Koszalin* (droga krajowa nr 155). Przebiega z południa na północ na pograniczu Równiny Pilawskiej i Doliny Gwdy. Droga o nawierzchni bitumicznej, szerokości nawierzchni 6m. (z poboczem 8m.).
- *Gorzów – Wałcz – Tczew* (droga nr 83). Przebiega z południowego zachodu na północny wschód. Droga o nawierzchni bitumicznej, szerokości nawierzchni 6m. (z poboczem 12m.).
- *Poznań – Wałcz – Kołobrzeg*. Przebiega z południa na północ. Droga o nawierzchni bitumicznej, szerokości nawierzchni 6m. (z poboczem 8m.).
- *Wałcz – Szwecja – Sypniewo*. Droga o charakterze lokalnym, o układzie południkowym. Nawierzchnia bitumiczna, szerokość nawierzchni 4m.(z poboczem 8m).
- *Wałcz – Szwecja – Nadarzyce*. Droga o charakterze lokalnym, o układzie południkowym. Nawierzchnia bitumiczna, szerokość nawierzchni 4m.(z poboczem 7m).
- *Wałcz – Szwecja – Zdbice – Golce - Mirosławiec*. Droga o charakterze lokalnym. Nawierzchnia bitumiczna, szerokość nawierzchni 5m.(z poboczem 7m).

a) Mosty

W związku z występowaniem w tym regionie dużej ilości cieków wodnych znajduje się tu dużo mostów. Do najważniejszych mostów na poszczególnych trasach należą:

Gorzów – Wałcz – Tczew:

Międzyrzecze – żelbetonowy, dł. – 11,5m., szer. – 8m., nośność – 30t.

Szwecja – żelbetonowy, dł. – 19,2m., szer. – 7,5m., nośność – 15t.

Prądy – żelbetonowy, dł. – 7m., szer. – 8m., nośność – 30t.

Płd. Hajda – żelbetonowy, dł. – 3,5m., szer. – 6m., nośność – 30t.

Poznań – Wałcz – Kołobrzeg:

Płn. Wałcz – żelbetonowy, dł. – 5,5m., szer. – 7,5m., nośność – 30t.

Płd. Kłębowiec – żelbetonowy, dł. – 9m., szer. – 8m., nośność – 30t.

Płn. PGR Dobrzyca – żelbetonowy, dł. – 30m., szer. – 10m., nośność – 30t.

Płn. PGR Dobrzyca – żelbetonowy, dł. – 10m., szer. – 10m., nośność – 30t.

Płn. PGR Dobrzyca – żelbetonowy, dł. – 10,6m., szer. – 7m., nośność – 30t.

Machliny – żelbetonowy, dł. – 30,4m., szer. – 8,5m., nośność – 30t.

Wałcz – Szwecja – Sypniewo:

Płd. Kol. Brzeźnica – żelbetonowy, dł. – 13m., szer. – 6m., nośność – 15t.

Wałcz – Szwecja – Zdbice – Golce – Mirosławiec:

Płn. Szwecja – żelbetonowy, dł. – 15,5m., szer. – 4,7m., nośność – 10t.

Golce – żelbetonowy, dł. – 11,7m., szer. – 7,6m., nośność – 30t.

Tereny zurbanizowane:

Wałcz – miasto w województwie pilskim, na pograniczu Równiny Pileckiej i Pojezierza Wałeckiego. Położone jest nad jeziorami Raduń i Zamkowym. Jest drugim co do wielkości miastem województwa pilskiego. Liczy 26,1 tys. mieszkańców (stan na 1992r.). Duży ośrodek usługowy. Ośrodek przemysłu spożywczego i chemicznego. Są tu wytwórnie materiałów budowlanych i pasz. Znajdują się tu również zakłady rowerowe.

Szwecja – wieś przy szosie Wałcz – Jastrowie, 12km na północny wschód od Wałcza. Leży w dolinie Piławy, w sąsiedztwie dużych kompleksów leśnych. Liczy 200 mieszkańców.

Zdbice – wieś nad jeziorem Zdbiczno, 12,5km na półn. od Wałcza. Liczy 210 mieszkańców.

Golce – wieś przy szosie Wałcz – Kołobrzeg, 11km na półn. od Wałcza. Położona nad jeziorem Golce.

Machliny – wieś przy szosie Wałcz – Kołobrzeg, 22km na półn. od Wałcza. Położona nad jeziorami Machliny Duże i Machliny Małe.

Świerczyna – wieś 17km na półn. – wsch. od Mirosławca. Położona w dorzeczu małej rzeczki-Świerczyny.

Koleje

Występują dwie linie kolejowe:

⇨ *Piła – Szczecinek.*

Linia kolejowa jednotorowa zelektryfikowana. Linia normalnotorowa o szerokości 1435mm. Linia odcinkami przebiega w na nasypach oraz w wykopach.

Na odcinku Równiny Pilawskiej prawie w całości przebiega w kompleksach leśnych. W tym obszarze znajdują się dwa mosty kolejowe: 2km na płd. od Płytnicy na rzece Rurzycy oraz 4km na półn. od Starej Łubianki na rzece Piławie.

Wałcz – Stargard Szczeciński.

Linia kolejowa jednotorowa, normalnotorowa o szerokości 1435mm. Linia przebiega prawie w całości w terenie równinnym. Brak tu istotnych mostów i wiaduktów.

Drogi wodne:

Na nizinie występuje wiele wytopiskowych jezior rynnowych, a więc jezior długich, wąskich, bardzo często o wysokich i stromych brzegach. Jeziora w rynnach połączone są rzekami najczęściej o zabagnionych podejściach. Układ rynnien jest południkowy. Do największych jezior w tym regionie zaliczyć można :

Zdbiczno – powierzchnia-2,7km², głębokość- do 29m., dł.- 4,9km, szer.1km. Położone na wysokości 102m. npm. Rozdzielone przez półwysep na dwie równoległe odnogi. Brzegi są dość wysokie, zadrzewione szczególnie na końcach północnym i południowym.

Wąsosze – powierzchnia-3,3km², głębokość-8,5m., dł. – 6,8km, szer. - 0,6km. Położone na wysokości 125m. npm. Jezioro otoczone jest łąkami o linii brzegowej mało rozwiniętej.

Krapsko Długie – powierzchnia – 1,6km², głębokość-13m., dł. – 2,2km, szer. – 0,4km. Położone na wysokości 84,6m. npm. Jezioro otoczone lasami, a brzegi od strony zachodniej są dość strome.

Krapsko Górne – powierzchnia – 1,4km², głębokość-15m. dł. – 3,4km, szer. – 0,4km. Położone na wysokości 83,1m. npm. Jezioro otoczone lasami, a brzegi od strony zachodniej i wschodniej są stosunkowo strome.

Główne rynny jeziorne:

Jezioro Dobre- Jezioro Zdbiczno- Jezioro Smolno- Jezioro Łubianka – długość rynny 12km.

Jezioro Krapsko Małe- Jezioro Krapsko Długie- Jezioro Trzebieszki- Jezioro Krapsko Górne- Jezioro Krapsko Średnie- Jezioro Dąb – długości rynny 17km.

Jezioro Machliny Duże- Jezioro Machliny Małe- Jezioro Machlinko – długość rynny 9km.

Porty

W tym obszarze porty rzeczne nie występują ze względu na brak warunków do prowadzenia żeglugi.

Lotniska:

W tym regionie brak lotnisk, występuje jednak drogowy odcinek lotniskowy II klasy na południe od *Machlina*. Długość odcinka powyżej 2000m, szerokość części jezdnej 12m., a wraz z poboczem 20m. oraz nośności 120kN. Nawierzchnia betonowa. Odcinek ten znajduje się na wysokości 134,4m. npm. Jest to specjalnie przygotowany i wyposażony (czasowo zamknięty dla ruchu) odcinek drogi kołowej (autostrady, drogi szybkiego ruchu, głównej, drugorzędnej) wraz z przyległym terenem przygotowany do startu, lądowania i postoju samolotów. Powierzchnia na tym odcinku jest wzmocniona i dostosowana do przewidywanych obciążeń.

Elektrownie i linie energetyczne.

Na obszarze Równiny Pilawskiej nie występują elektrownie, brak też głównych linii przesyłowych ze względu na duże zalesienie.

WOJSKOWE ASPEKTY STUDIUM TERENOWEGO

Przeszkody terenowe

1. Przeszkody liniowe:

Na Równinie Pilawskiej występują następujące przeszkody wodne:

Piława- płynie w kierunku południowo-wschodnim. Ze względu na swoją szerokość, oraz dostępność brzegów jest przeszkodą przekraczalną tylko w wybranych miejscach (oprócz istniejących przepraw stałych) takich jak: 4,5 km. płd. NADARZYCE (bród), 2,5km. płn.-zach. SZWECJA (bród).

Rurzycyca- płynie w kierunku płd.-wsch. i przepływa przez szereg jezior rynnowych, przez co jej przekroczenie jest możliwe tylko w przesmykach międzyjeziornych, gdzie występują przeprawy stałe.

Zdbica- jest niewielką przeszkodą wodną, ale tereny przez które przepływa same w sobie są trudno przekraczalne ze względu na zabagnienie brzegów, oraz fakt, iż przepływa ona przez szereg oczek wodnych i małych, nienazwanych jezior.

Dobrzyca- płynie w swoim górnym biegu w kierunku płd.-wsch., a na odcinku m. CZAPLA do ujścia, w kier. wschodnim. Jest przekraczalna dla ciężkiego sprzętu tylko w wybranych miejscach (oprócz istniejących stałych przepraw), takich jak: 1km. pn. GOLCE, 1,5km. płd.-wsch. RUDNICA, w rej. m. CZAPLA i TARNOWO.

Ciąg jezior rynnowych: DOBRE, ZDBICZNO, SMOLNO, ŁUBIANKA, OSTROWIECKIE DUŻE- jest to rynna o długości 17km z istniejącymi czterema przesmykami międzyjeziornymi, które są trudnodostępne dla sprzętu ze względu na zabagnienie oraz bardzo łatwe do zablokowania małymi siłami.

Ww przeszkody liniowe w znacznym stopniu utrudniają prowadzenie działań bojowych na omawianym obszarze w kierunku wschód – zachód wymuszają niejako prowadzenie działań w kierunku północ – południe.

1) Tereny trudne:

Do terenów trudnych należy zaliczyć obszar pomiędzy: CZECHYNIEM, CZAPLĄ, a leśniczówką Bukowa Góra, ze względu na dużą różnicę wzniesień, oraz pocięcie rowami.

Tereny kluczowe

Obiektami kluczowymi występującymi na Równinie Pilawskiej są:

1. *Węzeł dróg, oraz przesmyk międzyjeziorny WAŁCZ*. Zbiegają się w nim główne drogi przebiegające przez równinę: TRZCIANKA – WAŁCZ - CZAPLINEK; PIŁA - WAŁCZ - MROŚLAWIEC; TUCZNO – WAŁCZ – JASTROWIE - SZCZECINEK. Wszystkie te szlaki komunikacyjne przebiegają między jeziorami: RADUŃ-ZAMKOWE oraz ZAMKOWE-CHMIEL. Jest to obiekt terenowy bardzo łatwy do zablokowania ze względu na otaczające go przeszkody naturalne, a istniejące drogi wymuszają prowadzenie działań bojowych właśnie wzdłuż ww szlaków komunikacyjnych.

2. *Węzeł dróg SZWECJA* – krzyżują się w niej szlaki komunikacyjne: WAŁCZ - NADARZYCE, oraz JASTROWIE - MIROŚLAWIEC. Ponadto znajduje się on na kierunku ważnych przesmyków międzyjeziornych: między jeziorami KRĘPSKO MAŁE - TRZEBIESZKI oraz jeziorami ZDBICZNO - ŁUBIANKA.

Drogi podejścia i korytarze manewru

Ze względu na ww liniowe przeszkody terenowe na omawianym obszarze istnieją drogi podejścia w kierunku pñ.-zach, pñd.-wsch.

- 1) MACHLINY-GOLCE-WAŁCZ szerokość tej drogi podejścia umożliwia prowadzenie działań przez siły do BZ/Bpanc;
- 2) NADARZYCE-SZWECJA-STARA ŁUBIANKA szerokość tego korytarza również umożliwia prowadzenie działań przez siły do BZ;
- 3) zach. część drogi podejścia PIŁA-JASTROWIE-SZCZECINEK.

Ww drogi podejścia są oddzielone od siebie przez rynny jeziorne, w związku z czym korytarz manewru GOLCE-ZDBICE-SZWECJA-przesmyk jez. KRĘPSKO DŁUGIE, jez. TRZEBIESZKI może pomieścić siły do bz/bcz, podobne możliwości istnieją w korytarzu KŁĘBOWIEC- SZWECJA.

Pola obserwacji i ognia

Ze względu na występujące na równinie zalesienie sięgające 75% znajdują się tu nieliczne pola obserwacji i ognia:

- rej. SZWECJI na odległość do 2km;
- rej. ZDBIC na odległość do 800m.
- zach. od drogi WAŁCZ-PGR DOBRZYCA, gdzie średnia odległość obserwacji i ognia nie przekracza 1,5km.

Warunki ukrycia i maskowania

Cały obszar Równiny Pilawskiej stwarza dogodne warunki do ukrycia i maskowania ze względu na bardzo duże zalesienie tego obszaru. Utrudnienia w maskowaniu mogą wystąpić na zach. od drogi WAŁCZ-PGR DOBRZYCA.

WPLYW TERENU NA MOŻLIWOŚCI PROWADZENIA DZIAŁAŃ PRZEZ WOJSKA WŁASNE I PRZECIWNIA

Możliwości prowadzenia działań przez wojska własne

Obszar Równiny Pilawskiej ogólnie jest dogodny do prowadzenia działań obronnych. Występujące tu naturalne przeszkody terenowe umożliwiają utrzymanie tego terenu przez stosunkowo małe siły, które obsadziłyby kluczowe przesmyki międzyjeziorne, węzły dróg oraz przez zniszczenie nielicznych stałych przepraw na przeszkodach wodnych. Jednak przy działaniu przeciwnika z kierunku północno-zachodniego należy się liczyć z utrudnieniami w manewrowaniu siłami i środkami z kierunków nieatakowanych na kierunki zagrożone. W tym obszarze obrońca musi liczyć się, iż wojska nacierające będą zmuszone w szerokim zakresie stosować desanty powietrzne, których zadaniem będzie opanowanie obiektów kluczowych. Dlatego siły prowadzące działania obronne muszą utrzymywać znaczne odwody przeciwdesantowe przy obiektach kluczowych.

Należy jednak zwrócić uwagę, iż możliwości prowadzenia działań obronnych znacznie zmniejszają się w okresie zimowym. W styczniu i lutym średnie temperatury

powodują powstanie pokrywy lodowej o znacznej grubości (do 20 cm). Wówczas możliwe staje się pokonanie przeszkód wodnych przez przeciwnika właśnie po lodzie. Wojska prowadzące operację zaczepną będą mogły szeroko stosować oskrzydlenia i obejścia, co w znacznym stopniu ułatwi przeciwnikowi osiągnięcie celu operacji zaczepnej.

Możliwości prowadzenia działań przez wojska przeciwnika.

Prowadzenie działań zaczepnych na obszarze Równiny Pilawskiej jest bardzo utrudnione. Występujące tu przeszkody terenowe wymuszają kierunek działań zaczepnych z północnego-zachodu na południowy-wschód lub odwrotnie. Drogi podejścia nie są jednak połączone odpowiednimi korytarzami manewru. Ponadto istnieją obiekty kluczowe, które mogą być bronione przez niewielkie siły. Wymaga to, od sił prowadzących operację zaczepną, zaangażowania stosunkowo dużych desantów powietrznych, a i wówczas nie zagwarantują one opanowania tych obiektów.

Działania zaczepne ułatwione będą w okresie zimowym, kiedy większość przeszkód wodnych zamarznie. Pokrywa lodowa umożliwi przekraczanie ich przez transportery opancerzone, a nawet BWP. Możliwe będzie wówczas stosowanie obejść i manewrów oskrzydających. W okresie zimowym (styczeń i luty) możliwości przeciwnika na realizację operacji zaczepnej znacznie wzrastają.

CHARAKTERYSTYKA GEOGRAFICZNA PRADOLINY ŁEBY - REDY

Pradolina Łeby - Redy leży w subregionie wschodniego Pobrzeża Pomorskiego i rozciąga się wzdłuż rzek Łeby i Redy. Długość pradoliny wynosi około 90 km, a jej szerokość waha się w granicach 1,5 - 5,5 km.

1. Rzeźba terenu

Teren jest płaski lub lekko pagórkowaty, pocięty kanałami. Stoki pradoliny mają wysokość względną od 30 do 150 m. Zbocza są strome i mają w wielu miejscach nachylenie 20°.

2. Gleby

Dominującą glebą występującą w pradolinie jest torf, a na północy piasek. Szczególnie gleby torfowe utrudniają przekraczanie terenu na przełaj. Zimą i jesienią ze względu na duże opady poruszanie się jest możliwe tylko po istniejących drogach.

3. Wody

Reda jest rzeką o szerokości 4 – 15 m przy stanach średnich i 20 – 30 m przy stanach wysokich. Głębokość wynosi od 0,5 do 2 m. Prędkość prądu od 0,5 do 0,7 m/s. Szerokość doliny rzeki waha się od 1 do 3 km, dolina pocięta jest rowami. Brzegi rzeki są zabagnione. Wysokie zbocza doliny (nawet do 100 m) umożliwiają spiętrzenie wody na wybranych odcinkach. Dno rzeki piaszczyste, a odcinkami torfiasto – muliste.

Łeba jest rzeką o szerokości 20 – 25 m przy stanach średnich i 100 – 300 m przy stanach wysokich. Głębokość wynosi od 1,2 do 2,5 m. Prędkość prądu od 0,3 do 0,6 m/s co przy podmokłej dolinie powoduje okresowe zalewanie doliny. Torfiaste dno rzeki uniemożliwia przeprawę po dnie.

4. Roślinność

Zbocza doliny porośnięte są lasami bukowo – sosnowymi i bukowo – świerkowymi. Przekraczanie ich jest możliwe tylko po istniejących drogach. Dzięki dużemu zalesieniu istnieje możliwość rozprzestrzeniania się pożarów.

2.4. OPRACOWANIE Z HISTORII WOJSKOWOŚCI

NATARCIE NA MIASTO SZCZECINEK ORAZ MANEWR 5 Dkaw (3Kkaw) w dniach 27-28.02.1945r.

1. Historia miasta Szczecinka.

Miasto w województwie koszalińskim na Pojezierzu Szczecineckim położone między jeziorami WIELMIE i TRZESIECKO, 42 tysiące mieszkańców. Około XI-XIIw osada i gród pod nazwą KIECZ. Prawa miejskie otrzymał w 1310r od księcia Warcisława IV. W drugiej połowie XIVw przejściowo stolica jednej z dzielnic księstwa wołgsko-słupskiego. W 1640 roku założone zostaje jako jedno z pierwszych gimnazjum na Pomorzu Zachodnim. Po wymarciu książąt pomorskich (1653r) pod panowaniem Brandenburgii. Rozwój miasta następuje w XIX i na początku XX wieku.

W czasie II Wojny Światowej w latach 39-40 istniał tu oddział roboczy jeńców polskich oraz w latach 41-45 dwa obozy pracy przymusowej dla Czechów, Francuzów, Holendrów, Polaków, Rosjan, Ukraińców. W 1945r zniszczony w 40% i odbudowany. Od 1975r siedziba powiatu.

Nad jeziorem TRZESIECKO znajduje się rozległy park, kąpielisko i liczne przystanie żeglarskie. Na północ od miasta jezioro WIELMIE z licznymi wyspami, jedno z najwyżej położonych większych jezior Pojezierza.

Rozwinięty przemysł drzewny (zakłady płyt wiórowych, tartaki), elektrotechniczny, metalowy, spożywczy. Węzeł kolejowy i drogowy.

W wieży gotyckiej pozostałej z kościoła św. Mikołaja z XIVw znajduje się Muzeum Regionalne (zbiory archeologiczne, historyczne, etnograficzne). Zamek książąt pomorskich z XVIw- wielokrotnie przebudowywany w XVII-XIX w. Neoromantyczny ratusz z pierwszej połowy XIX w. Dawna bożnica – obecnie cerkiew z 1324r. Domy o konstrukcji ryglowej z pierwszej połowy XIX w. Fragmenty fortyfikacji Wału Pomorskiego. Cmentarz żołnierzy Armii Radzieckiej (5 tyś.) poległych w 1945r.

2.Natarcie 3 KKaw.i manewr 5 DKaw.

24 lutego wojska 2 Frontu Białoruskiego wznowiły natarcie. Był to początek drugiego etapu operacji wschodnio-pomorskiej, który trwał od 24 lutego do 4 marca. Główne uderzenie wykonywały 70 i 19 armia z rejonu na południowy zachód od CHOJNIC w kierunku na KOSZALIN. Na skrajnym lewym skrzydle Frontu dwa korpusy kawalerii (3i2) nawiązały walkę o SZCZECINEK-szczególnie umocniony fragment Wału Pomorskiego. SZCZECINEK, położony między jeziorami Wielimie i Trzesiecko, silnie ufortyfikowany, stanowił sam w sobie obiekt trudny do zdobycia. Jego walory obronne wzmocniono pozycjami polowymi i wałem przeciwczołgowym. Broniła tego ważnego ogniwa Wału Pomorskiego 15 Dywizja Piechoty SS, oddziały dywizji „Nederland”. Spod Tczewa przegrupowano tu dodatkowo 4 dywizję grenadierów pancernych SS; dowództwu 2 armii wydawało się bowiem, że zagrożenie na prawym skrzydle armii jest większe aniżeli bezpośrednie zagrożenie Gdańska.

Marszałek Rokossowski tak opisuje sytuację na lewym skrzydle Frontu 25-28 lutego:

„ Z ogromnymi obawami spoglądaliśmy na Szczecinek. Owo miasto, pozostające na lewo od linii rozgraniczenia 1i2 Frontu, było po brzegi wypełnione wojskami nieprzyjaciela, które w każdej chwili mogły runąć na nasze odsłonięte skrzydło. Zameldowałem o tym w Kwaterze Głównej.” Po rozmowie ze Stalinem marszałek Rokossowski otrzymał rozkaz zdobycia Szczecinka. Stalin stwierdził, że jeżeli tego dokona Rokossowski to na jego cześć zostanie oddany salut. Obiecany przez Stalina salut za zdobycie Szczecinka został wykonany.

W walce o miasto współdziałały dwa sąsiednie korpusy kawalerii, które miały zadanie zabezpieczenia styku między 1 i 2 Frontem Białoruskim. Realizując zadania drugiego etapu operacji pomorskiej nacierający na lewym skrzydle Frontu 3 korpus kawalerii gwardii, gen. lejtn. Mikołaja Oslikowskiego, ściśle współdziałając z lewym sąsiadem - 2 korpusem kawalerii gwardii gen. lejtn. W. Kriukowa (1 Front Białoruski) - uderzył w kierunku Szczecinka.

Czołowe oddziały korpusu wyszły na przedpoła miasta, silnie umocnionego i bronionego przez liczny garnizon.

27 lutego kiedy wieczorem, kiedy walki o miasto weszły w kulminacyjną fazę, wobec zacieklego oporu niemieckiego garnizonu na południowych krańcach Szczecinka, gen. Oslikowski postanowił częścią swych sił obejść miasto od północy i uderzyć na tyły nieprzyjacielskiej załogi. Natomiast współdziałający z nim 2 korpus kawalerii gwardii prowadził natarcie i obchodził Szczecinek od zachodu.

Wykonując rozkaz dowódcy korpusu część sił 5 dywizji kawalerii gen. mjr. N. Czepurkina, wsparta czołgami i uderzeniami lotnictwa szturmowego, wykonała manewr obejścia od północnego wschodu przedarła się przez szyki bojowe Niemców, po czym manewrując na tyłach nieprzyjaciela wyszła na północne przedmieścia Szczecinka. Dzięki uderzeniu z południowego wschodu i północy przy jednoczesnym blokowaniu od zachodu garnizon niemiecki został rozbity i miasto 28 lutego odzyskało wolność. W rejonie tym gen. Oslikowski pozostawił jedną dywizję, pozostałe zaś siły korpusu skierował na północ, w celu osłonięcia lewego skrzydła 19 armii. W czasie całonocnych walk zginęło około 3000 żołnierzy niemieckich, a ponad 600 wzięto do niewoli. Zniszczeniu uległo około 40% ogółu zabudowań miasta. Po zdobyciu miasta zgodnie z decyzją marszałka Rokossowskiego 3 korpus kawalerii gwardii działając nadal na lewym skrzydle 19 armii miał przede wszystkim zabezpieczać skrzydło frontu, a kontynuując natarcie miał osiągnąć Wierzchowo, Kusowo, Parsęcko. Pozostająca w Szczecinku dywizja kawalerii z chwilą podejścia do miasta wojsk 1 Frontu Białoruskiego powinna dołączyć do sił głównych korpusu.

WALKI 1 ARMII WOJSKA POLSKIEGO O WAŁ POMORSKI

Charakterystyka rejonu umocnionego

Krótko po zakończeniu I wojny światowej. Niemcy, lekceważąc postanowienia Traktatu Wersalskiego, rozpoczęli fortyfikowanie swoich granic. Już w latach 1918-1926 wbrew tym postanowieniom wybudowali na granicy niemiecko-polskiej, w Prusach Wschodnich 88 schronów bojowych różnych typów. W 1928 roku Naczelny inspektorat Saperów i fortyfikacji Reichschwehry, uwzględniając doświadczenia I wojny światowej, na polecenie Sztabu Generalnego, przeprowadził rozpoznanie terenu i wytyczył tzw. "Linie Pomorską". Pozycja fortyfikacyjna została wytyczona na rubieży: Bałtyk-Biały Bór, Szczecinek, Wałcz, Tuczno, Santok. Opierając się na doświadczeniach przyjęto, że najkorzystniejszą formą będzie budowa rejonów umocnionych, tj. pozycji obronnych, składających się z dwóch-trzech linii transzei i stałych punktów ogniowych, umiejscowionych w obiektach żelbetowych różnej wielkości, powiązanych systemem transzei, rowów łączących, zapór drogowych, rowów przeciwczołgowych. W związku z brakiem środków inwestycyjnych, do początku lat trzydziestych, fortyfikowania Wału Pomorskiego nie rozpoczęto. Budowę fortyfikacji rozpoczęto w 1934 roku, od miejscowości Santok (koło Gorzowa Wielkopolskiego). W latach 1934-37 wzdłuż granicy z Polską, został wybudowany system umocnień, zwany dzisiaj Wałem Pomorskim (przez Niemców nazywany Linia D-1). Liczył łącznie 230 km długości i miał około 1000 żelbetowych schronów różnych typów. Wśród schronów wyróżnia się pięć grup warownych (Strzeliny, Wałcz, Nadarzyce, Śniadowo, Grabno), złożonych z kilku obiektów, połączonych podziemnymi korytarzami.

Równolegle z Wałem Pomorskim wybudowano szereg innych obiektów wojskowych, takich jak: koszary w Gorzowie Wielkopolskim, w Wałczu, Szczecinku, poligony w Bornem i Czarnem.

W 1939 roku Wał Pomorski i jego infrastrukturę wykorzystano do koncentracji oddziałów niemieckich przed napaścią na Polskę.

Niekorzystna sytuacja na froncie wschodnim zmusiła niemiecki sztab generalny do opracowania koncepcji obrony Rzeszy w oparciu o wybudowane wcześniej fortyfikacje stałe na Pomorzu Zachodnim. Koncepcja przewidywała zagęszczenie wybudowanych w latach 1934-37 schronów żelbetowych nowymi stałymi obiektami fortyfikacyjnymi, powiązanimi gęstą siecią transzei, rowów łączących i różnego rodzaju zapór. Wszystkie te elementy fortyfikacyjne miały być dobrze wkomponowane w teren i powiązane z naturalnymi przeszkodami terenowymi.

25 lipca 1945 roku ukazał się dekret Adolfa Hitlera „w sprawie wojny totalnej”. Zgodnie z dekretem w sierpniu 1944 roku gauleiter i komisarz obrony Rzeszy na okręg Pomorza Zachodniego, Franz Szwedo, wydał rozporządzenia, na mocy których wszyscy nie zmobilizowani mężczyźni w wieku od 15 do 65 lat oraz kobiety w wieku 16 – 55 lat, byli zobowiązani do udziału w pracach związanych z rozbudową fortyfikacyjną Wału Pomorskiego. Dowódca okręgu, generał Werner Konitz, na początku sierpnia, opracował dla podległych wojsk rozkaz, zalecający przeprowadzenie przeglądu i modernizacji istniejących urządzeń. Rozbudowany jesienią i zimą 1944-45 Wał Pomorski stanowił obok Międzyrzeckiego Rejonu Umocnionego najbardziej ufortyfikowaną rubież obronną na drodze do Berlina.

Wał Pomorski przebiegał na rubieży: Morze Bałtyckie w rejonie miejscowości Dąbki- Jez. Bukowo, wzdłuż zachodniego brzegu rzeki Grabowej, przez Polanów, do jej ujścia, następnie zachodnim brzegiem jezior Bobęcińskie Wielkie, Cieszęcino, Łobez do Białego Boru. Dalej do Szczecinka, Nadarzyc, Wałcza, Tuczna, Santoku, gdzie łączył się z Międzyrzeckim Rejonem Umocnionym.

Wał Pomorski był rozbudowaną pozycją obronną, przystosowaną do obrony przez wojska operacyjne. Zakładano, że do jego obsadzenia nie będą wykorzystywane specjalnie szkolone jednostki forteczne. Oprócz wykorzystania dogodnych warunków terenowych i ufortyfikowania ich, każda wieś, osiedle, miasto było punktem lub węzłem oporu. Drogi zostały zaminowane, na polach i terenach otwartych zbudowano różnego rodzaju barykady i przeszkody. Domy połączono rowami strzeleckimi, zamurowano okna, pozostawiono tylko otwory strzelnicze. Często przed ważniejszymi umocnieniami, w odległości 10-20 m. tworzone ukryte stanowiska dla niszczycieli czołgów. Pojezierza Myśliborskie, Wałeckie, Drawskie, Szczecińskie nasycone umocnieniami Wału Pomorskiego tworzyły naturalny pas zaporowy. Pasy jezior, liczne rzeki, wzgórza i lasy (40% powierzchni) znacznie utrudniały działania wojsk.

Wał Pomorski zawiera duże bogactwo różnorodnego typu schronów:

- Małe stanowiska bojowe dla jednego karabinu maszynowego.
- Średnie stanowiska dla 1-2 karabinów maszynowych, z dodatkową izbą pogotowia dla wypadowej drużyny piechoty.
- Schrony bierne dla drużyn piechoty.
- Schrony – garaże dla dział przeciwpancernych, wraz z obsługą.
- Schrony obserwacyjne.
- Grupa warowna (schrony specjalne) – wielopoziomowe z korytarzami podziemnymi i załogą 60-80 osób. Tego rodzaju umocnień na Wale Pomorskim jest pięć (Strzeliny, Wałcz, Nadarzyce, Śniadowo, Grabno).

Opis terenu działań

W wyznaczonym 1 Armii pasie działania na zachód od Złotowa i od rzeki Gwdy, teren jest na ogół otwarty, lekko pofałdowany, z równoleżnikowo położonymi lasami. Niewielkie jeziora i strumienie o podmokłych brzegach łączą się z większymi jeziorami. Drogi miały przeważnie kierunek z północy na południe, a więc nie odpowiadały kierunkowi działania 1 Armii. Pomiędzy Złotowem a Jastrowiem przepływa rzeka Gwda. Płynie ona z północy na południe w szerokiej dolinie (miejscami 6-8 km), gdzie wielkości względne wahają się od 20-40 m. Na przestrzeni Łędyszek-Jastrowie jezioro Duże ograniczające ruch na zachód, zmuszające nacierającego do forsowania ciałnin Grudna, Picewko, Ptusza. Dojście do rzeki Gwdy, prawie na całej jej długości utrudniają lasy .

Na zachodnim skraju doliny rzeki leży Jastrowie , górujące nad wyjściami z ciałniny i lasów. Szczególnie silnie wpływają na niekorzyść nacierającego wysokości nad Jastrowiem. Atakujący jest zmuszony do prowadzenia natarcia w kierunku gdzie miejscowości i elementy terenu położone są na wysokości 160-168 m. na zachód do południka Jastrowie teren dzieli się na dwie części. Strumień Płynica płynący na południowy wsch. od Nadarzyn oddziela część północną od południowej. Odcinek północny jest pofałdowany, na ogół otwarty z niewielkimi kompleksami lasów. Odcinek południowy tworzy płaski zwarto zalesiony kompleks lasów.

Od wschodu jest zamknięty łańcuchem jezior: Dobre, Zdbiczno , Łubianka, które połączone strumieniami tworzą nieprzerwaną przeszkodę. Jeziora te leżą w terenie pofałdowanym całkowicie zalesionym.

Organizacja obrony w rejonie umocnionym

Głównego pasa obrony Wału Pomorskiego broniła dywizja piechoty „Markisch Friedland „ (utworzona na bazie grupy dywizyjnej ERNST). Otrzymała zadanie obrony na odcinku NADARZYCE TUCZNO. Dywizja ugrupowana została w dwa rzuty. W pierwszym rzucie, bezpośrednio na przednim skraju umocnień Wału Pomorskiego, broniły się pułki podchorążych 2 Oficerskiej Szkoły Artylerii w Bornem. W drugim rzucie dywizji na rubieży DOBRZYCA KŁĘBOWIEC zajmował obronę pułk „DEUTSCH KRONE”, której przedni skraj przebiegał wzdłuż rzeki DOBRZYCY. Ponadto w rejonie KARSIBÓR, RUDKI, KOLNO ześrodkował się 139 pułk piechoty jako odwód dowódcy X korpusu, w której składzie znajdowała się dywizja „Markisch Friedland”.

Pułki 2 Oficerskiej Szkoły Artylerii ugrupowane były następująco:

- 2 pułk bronił się na odcinku NADARZYCE – płu. skraj jez. DOBRE;
- 4 pułk bronił się od jez. dobre do WAŁCZA;
- 3 pułk bronił się od WAŁCZA do jez. NAKIELNO;
- 1 pułk bronił się od jez. NAKIELNO do TUCZNA. Ponadto samego WAŁCZA broniły luźne grupy bojowe.

Obronę przesmyku międzyjeziernego między jeziorami DOBRE i ZDBICZNO organizował 4pułk. Bezpośrednio w rejonie przesmyku zostały obsadzone 6 bunkrów, które zostały powiązane w jeden system ognia z dwoma liniami tranzei. Przed pierwszą linią okopów na odcinku całego przesmyku został wykopany rów przeciwczołgowy. Podejścia do bunkrów (schronów bojowych) osłaniała sieć zapór drutowych i pola minowe. Przesmyku broniły siły około dwóch kompanii podchorążych. Wsparcie ogniowe realizowane było przez niewielką liczbę dział i moździerzy . Ponadto ZDBICE stanowiły pozycję ubezpieczeń bojowych opartą o przygotowane do obrony zabudowania.

2 Oficerska Szkoła Artylerii składała się z czterech pułków podzielonych na dwa bataliony podchorążych. W każdym batalionie po trzy kompanie szkolne w składzie od 70 do 100 podchorążych. W pułkach znajdowała się niewielka ilość artylerii.

Działania bojowe 1/12 pułku piechoty 1 AWP na PRZESMYKU MORZYCE od 4.02 - 8.02 1945r.

1. Przeciwnik

Do obrony głównej pozycji WP Niemcy zamierzali użyć specjalnych oddziałów i odwodów które miały przybyć około 10 lutego.

Dowództwo niemieckie w wyniku szybkiego postępu wojsk polskich i radzieckich zmuszone było do tworzenia pośpiesznie grup bojowych do obsadzenia pozycji WP. Grupy te tworzone z miejscowych szkół wojskowych, Vollkssturmu oraz rekonwalescentów z poprzednich walk.

Na kierunku natarcia 12 pp trzon sił obronnych głównej pozycji WP stanowiły pododdziały piechoty grupy dywizyjnej "ERNST" sformowana w styczniu ze stanu osobowego Oficerskiej Szkoły Artylerii w Bornym i innych grup. Związek ten przemianowano później na dywizję " Markisch Friedland".

Bezpośrednio w pasie natarcia 12 pułku działały pododdziały 2 szkolnego pułku artylerii. Szkolny pułk artylerii składał się z dwóch batalionów po trzy kompanie 70 - 100 osobowe. Dysponował on pewną liczbą moździerzy i dział ppanc. Na jeden km frontu obrony przypadało ok. pół batalionu piechoty, 6 dział i moździerzy oraz trzy działa ppanc. Nieprzyjaciel nie posiadał czołgów.

2. Wojska własne

12 pp miał w swym składzie sztab pułku, trzy bataliony piechoty, bm 120 mm – 8 sztuk, ba pułkowej 76 mm -4 działa, bappanc 45 mm - 12 dział, dwie kompanie fizylierów, kompania rusznic ppanc i inne.

W każdym batalionie 3 kp, km 82 mm, k. rusznic ppanc. pluton dział ppanc.

Podstawę pułku tworzyli żołnierze zmobilizowani wiosną 1944r. z terenów zza Bugu. 60 % z Tarnopolskiego i Stanisławowskiego , 24 % z Wołynia, 10 % z Lubelskiego. 94 % Polacy, 2 % Rosjanie , 2 % Żydzi, 1% Ukraińcy.

Na czas walki o przesmyk Morzyce przydzielono dział 152 mm do strzelania na wprost z 5 BAC.

4.Ogólne położenie pododdziałów 12 pp.

Działania bojowe prowadzone przez 12 pp na trzech odosobnionych kierunkach. **Kierunek pierwszy** - rozciąga się na płn. od jeziora Dobre i znajduje się na skrzydle odcinka przełamania. Na nim przewidziano główny wysiłek pułku. W tym rejonie działał 2 bp. **Kierunek drugi** - przesmyk między jeziorami Dobre i Zdbiczno, oddzielony od pierwszego jeziorem Dobre, którego długość wynosi około 1200 m. Na nim działał 1 bp. **Kierunek trzeci** - przesmyk między jeziorami Zdbiczno i Smolno oddzielony od drugiego jeziorem Zdbiczno długości 4,5 km. Na tym kierunku na Leszczyńki działał 3 bp.

5. Przebieg działań od 4 -7 lutego

W nocy z 4/5 lutego 12 pp prowadzi na całym odcinku aktywne działania bojowe i intensywne rozpoznanie obrony nieprzyjaciela. 1bp po zdobyciu miejscowości Zdbice, ugrupowany w dwa rzuty, przeszedł do obrony przesmyku Morzyce. Prowadząc intensywne rozpoznanie obrony przeciwnika. Próby załamania obrony do 7 lutego nie zostały uwieńczone powodzeniem. Batalion dostał się pod silny ogień km prowadzonych z rejonu MORZYCA i folwarku DOBRA oraz z betonowych schronów rozmieszczonych na p.s.o.

Dowódca batalionu 7 lutego, otrzymał ze sztabu 12pp dwie wiadomości, że 2 bp wychodzi z północnego kierunku na skrzydło nieprzyjaciela i że do zniszczenia schronów ogniem na wprost przydzielono 1 bp dział 152 mm z 5 BAC. 7 lutego 152 mm armato-haubica, ustawiona do strzelania na wprost, rozpoczęła burzenie betonowych schronów. Moździerz i działa 45 mm batalionu zwalczały środki ogniowe przeciwnika rozmieszczone w transzejach.

6.Dowódca 1 bp podjął decyzję:

..." w nocy z 7/8 lutego przeprowadzić głębokie rozpoznanie obrony nieprzyjaciela. Wykorzystując powodzenie grupy rozpoznawczej wysłanej do rejonu folwarku DOBRA oraz skutki burzenia schronów nieprzyjaciela przez dział 152 mm, pod osłoną ognia artylerii i moździerzy opanować przesmyk MORZYCE, wieś Morzyca i folwark DOBRA. Następnie nacierać wzdłuż zachodniego brzegu jeziora ZDBICZNO, oczyścić go od nieprzyjaciela i opanować wzgórze 102,5. Batalion ugrupować w dwa rzuty".

W wyniku doświadczeń z walk 2 i 3 bp zorganizowano walkę tak aby plutony były samodzielnym silnym ogniwem. Stworzono grupy szturmowe - plp, jedno, dwa działa towarzyszące, dr ckm, dr rusznic ppanc, trzech saperów. 1bp wzmocniono TNT dla saperów, działem 152 mm, baterią 45 mm, plutonem moździerzy 120 mm, plutonem dział 76 mm.

7. Ugrupowanie

W pierwszym rzucie bp na lewym skrzydle 1 kp por. Andruchina, posiadającą trzy grupy szturmowe w sile wzmocnionego plutonu każda. Na prawy skrzydle - 2 kp por. Sołdatowa w podobnym składzie.

Drugi rzut 3 kp ppor. Golonki. Miała ona wejść do walki pomiędzy 1 i 2 kp. Jej dwa plp jako grupy szturmowe miały zdobyć bunkry w głębi. Bateria 45 mm bez 3 plutonu towarzyszyła 2 kp. 3 pluton i działo 152 mm miał towarzyszyć 1 kp. km 82 mm i km 120 mm mogła rozpocząć działanie tylko na rozkaz dowódcy bp.

8. Natarcie 8 lutego

8.1. Rozpoznanie

Chor. S. Okiński wraz z grupą 12 zwiadowców w nocy o 1.30 8 lutego rozpoczął przenikanie w głąb obrony przeciwnika do rejonu folwarku DOBRE. Przechodzą zapory, transzeje i około godziny 5.20 przypuszczają atak na budynek mieszkalny folwarku. Opanowują budynek i przechodzą do jego obrony, dążąc do jego utrzymania do nadejścia sił głównych batalionu.

8.2. Atak

8 lutego o godzinie 8.00 po artyleryjskim przygotowaniu, rozpoczęto natarcie.

1 kompania trzema plutonami skokami zbliżyła się do p.s.o. Bunkry ostrzeliwane były przez działa 45 mm. Przeciwnik prowadził silny ogień z km. Plutony czołganiem posuwają się do przodu. Opanowują pierwszą transzeję.

1 drużyna 1 plutonu obchodzi betonowy schron i blokuje go od tyłu. Saperzy wysadzają TNT drzwi schronu. Dwie pozostałe drużyny obchodzą inny bunkier zmuszając załogę do poddania się.

3 pluton atakuje schron który został rozbity działem 152 mm pod osłoną dział 45 mm, które niszczą przeciwnika w transzejach. 1 kp podchodzi pod drugą transzeję, natrafia na silny ogień przeciwnika z dwóch betonowych schronów, to druga linia bunkrów. Niemcy ześrodkowują ogień kompanii moździerzy na 1 kp.

2 kompania również prowadzi walkę na linii betonowych schronów.

1 Pluton ppor. Rożka dostaje się pod silny ogień km z transzei. Zostaje w tym momencie podciągnięty 1 pluton dział 45 mm, które niszczą środki ogniowe przeciwnika. Prowadzi jednak dalej ogień ckm z bunkra. Artylerii 45 mm prowadzi teraz ogień do bunkra osłaniając piechotę. Ugrupowanie bojowe 2 kp ostrzeliwana jest przez dywizjon artylerii niemieckiej. Mimo to pluton ppor. Rożka podchodzi skrycie do pierwszej transzei przy bunkrze. Niemcy opuszczają bunkier. 1 pluton prowadzi następnie natarcie na folwark DOBRA.

Pluton posuwa się skokami i dostaje się pod ogień prowadzony z bunkra po prawej stronie i z drugiej transzei. Dowódca nakazuje zdobycie najpierw transzei. Po wykonaniu zadania żołnierze plutonu obrzucają granatami bunkier niszcząc jego załogę.

W tym samym czasie 2 pluton 2 kp opanowuje betonowy schron na p.s.o. i podchodzi do drugiej transzei gdzie napotyka drugi bunkier. Żołnierze zalegają pod ogniem. Dowódca kompanii w związku z zaistniałą sytuacją postanawia przerzucić dwie drp 2 plp na kierunek 1 plp. W celu wykorzystania jego powodzenia i uderzyć od południowego zachodu na bunkier i miejscowość MORZYCA.

3 pluton 2 kp walczy bez powodzenia. Rażony ogniem z bunkra oraz zabudowań MORZYCY i transzei zalega przed p.s.o.

8.3. Wprowadzenie do walki drugiego rzutu

W tej sytuacji dowódca bp rozkazuje wykonać 5 minutową nawałę ogniową moździerzy przed frontem natarcia 2 kp. Wprowadza jednocześnie do walki drugi rzut - 3 kompania. Dowódca 12 pp oddaje do dyspozycji dowódcy 1bp kompanie fizylierów. Ma ona wydłużyć wysiłek batalionu.

8.4. Zakończenie walk na przesmyku

O 13.00 batalion łamie obronę niemiecką. Opanowuje wszystkie schrony bojowe na przesmyku. Jest ich trzynaście: siedem na pierwszej linii, a sześć nie wykonanych na wysokości drugiej transzei. Niemcy opuszczają MORZYCĘ. O godzinie 14.10 1 bp wkracza do folwarku DOBRA.

9. Nowe zadanie

W tym momencie dowódca 1 bp otrzymuje nowe zadanie. Częścią sił ma on współdziałać z 1 bp 10 pp w oczyszczaniu lasów z grup hitlerowskich na zachód od jeziora DOBRE, a głównymi siłami nacierać wzdłuż zachodniego brzegu jeziora ZD-BICZNO na wzgórze 102,5

Rozkazy i zadania dla 12 pp w czasie walk o przełamanie głównej pozycji obrony WAŁU POMORSKIEGO 3 -8 luty 1945r.

W godzinach wieczornych 3 lutego dowódca 4 DP otrzymał następujące zadanie: " 4 DP z 5 BAC, 11 pułkiem artylerii haubic, 10 bsap nacierać w ogólnym kierunku ZDBICE, GOLCE i do końca dnia 4 lutego wyjść na rubież szosy CZAPLINEK, WAŁCZ na odcinku DOBRZYCA , GLINKI; oddziały wydzielone wysunąć do majątków MIŁORADZ i ŚWIĘTOSŁAW; linia rozgraniczenia: na lewo ZŁOTÓW, SZWECJA, MIROŚLAWIEC."

W nocy 3 na 4 lutego dowódca 4 DP sprecyzował zadanie dotyczące natarcia.

Gen. Kiniewicz stawia 12 pp zadanie: W myśl jego rozkazu 12 pp ugrupowany w dwa rzuty otrzymał zadanie wiązania sił nieprzyjaciela na lewym skrzydle dywizji. Po przełamaniu obrony przeciwnika przez 11 pp miał obejść jezioro DOBRE, większością sił wejść tam do walki i nacierać na GOLCE, GLINKI. cytat "12 pp, ugrupowany w dwa rzuty, wiązać nieprzyjaciela na lewym skrzydle dywizji, po czym - po przełamaniu obrony hitlerowskiej przez 11 pp - obejść większością sił jezioro DOBRE od północy , a następnie nacierać w kierunku punktu 118,9 , GLINKI"

Wynika z tego, że działania bojowe były prowadzone przez 12 pp na trzech odosobnionych kierunkach. **Kierunek pierwszy** - rozciąga się na płn. od jeziora Dobre i znajduje się na skrzydle odcinka przełamania. Na nim przewidziano główny wysiłek pułku. W tym rejonie działał 2 bp. **Kierunek drugi** - przesmyk między jeziorami Dobre i Zdbiczno, oddzielony od pierwszego jeziorem Dobre, którego długość wynosi około 1200 m. Na nim działał 1 bp. **Kierunek trzeci** - przesmyk między jeziorami Zdbiczno i Smolno oddzielony od drugiego jeziorem Zdbiczno długości 4,5 km. Na tym kierunku na Leszczyńki działał 3 bp.

W wyniku okrążenia sił głównych 11 pp dowódca dywizji postanawia wprowadzić do walki na tym zagrożonym odcinku o godzinie 12.00 5 lutego drugi rzut 11 pp (1bp) oraz drugi rzut 12 pp (2bp).

2bp 12 pp otrzymał zadanie rozwinąć się na rubieży na północ od jeziora DOBRE i po krótkiej nawale ogniowej organicznych środków batalionu wspólnie z 1 bp 11 pp o godzinie 12.00 5 lutego atakować przedni skraj obrony nieprzyjaciela, zdobyć powtórnie umocnienia na północ od jeziora DOBRE i rozwijać powodzenie w głąb w celu połączenia się z odciętymi głównymi siłami 11 pp. (natarcie zostało załamane, o godzinie 17.40 5 lutego ponowiono natarcie wspólnie z siłami 10 pp).

Na skutek zdecydowanych działań w nocy z 5 na 6 lutego 2 bp 4 DP przełamuje główną pozycję Wału Pomorskiego.

2 bp 12 pp prowadzi działania na lewym skrzydle zgrupowania uderzeniowego i zwija obronę nieprzyjaciela wzdłuż zachodniego brzegu jeziora DOBRE. Powstają sprzyjające warunki do natarcia 12 pp na pozostałych kierunkach.

Rozkaz, jaki otrzymał dowódca 12 pp, brzmiał

" Rano 6 lutego 12 pp częścią sił uderzyć na przesmyk na północ od jeziora SMOLNO, zniszczyć broniącego się tam przeciwnika i nacierać na LESZCZYNKI".

O godzinie 17.00 7 lutego dowódca 4DP otrzymuje nowy rozkaz , w myśl którego w nocy z 7 na 8 lutego dywizja ma przekazać swój pas działania 2 DP, wyjść na rubież DOBROGOSZCZ, KARSIBOR i stąd uderzyć na KARSIBÓR, LUBNO po czym współdziałając z oddziałami prawego skrzydła 47 armii, nacierającymi na WAŁCZ, zamknąć pierścień okrążenia wokół waleckiego zgrupowania nieprzyjaciela.

" W nocy z 7 na 8 lutego 1 batalion ma przeprowadzić głębokie rozpoznanie obrony nieprzyjaciela. Wykorzystując powodzenie grupy rozpoznawczej wysłanej do rejonu folwarku DOBRA oraz skutki burzenia schronów nieprzyjaciela poprzez działo 152 mm, pod osłoną ognia artylerii i moździerzy opanować przesmyk MORZYCE, wieś MORZYCA i folwark DOBRA,. Następnie nacierać wzdłuż zachodniego brzegu jeziora ZDBICZNO., oczyścić go od nieprzyjaciela i opanować wzgórze 102,5. Batalion ugrupować w dwa rzuty"

